

ਜਮਾਤ : 10+1

ਭੌਤਿਕ ਭੂਗੋਲ

ਜਮਾਤ : 10+1

ਭੌਤਿਕ ਭੂਗੋਲ

ਪਾਠ-1

ਸੂਰਜ ਪਰਿਵਾਰ ਤੇ ਪ੍ਰਿਥਵੀ

ਇੱਕ ਐਕ ਵਾਲੇ ਪ੍ਰਸ਼ਨ

1. ਬ੍ਰਹਿਮੰਡ ਕਿਸ ਨੂੰ ਆਖਦੇ ਹਨ?
2. ਆਕਾਸ਼ ਗੰਗਾ ਕੀ ਹੈ?
3. ਸਾਡੇ ਬ੍ਰਹਿਮੰਡ ਵਿੱਚ ਕਿੱਲੇ ਭਾਗ ਸਮੂਹ ਹਨ?
4. ਬ੍ਰਹਿਮੰਡ ਦੇ ਵੱਡੇ ਪੱਧਰ ਤੇ ਅਧਿਐਨ ਨੂੰ ਕੀ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ?
5. ਸੂਰਜ ਪਰਿਵਾਰ ਕਿਸ ਦਾ ਅੰਗ ਹੈ?
6. ਸੂਰਜ ਕਿਸ ਨੂੰ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ?
7. ਸੂਰਜ ਦਾ ਵਿਆਸ ਕਿੰਨਾ ਹੈ?
8. ਸੂਰਜ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਧੁਰੀ ਦੁਆਲੇ ਘੁੰਮਦੇ ਹੋਏ ਇੱਕ ਚੱਕਰ ਪੂਰਾ ਕਰਨ ਲਈ ਕਿੰਨਾਂ ਸਮਾਂ ਲਗਦਾ ਹੈ?
9. ਸੂਰਜ ਦੀ ਸਤਿਹ ਦਾ ਤਾਪਮਾਨ ਕਿੰਨਾਂ ਹੈ?
10. ਸੂਰਜ ਪਰਿਵਾਰ ਦਾ ਸਭ ਤੋਂ ਛੋਟਾ ਗ੍ਰਹਿ ਕਿਹੜਾ ਹੈ?
11. ਸੂਰਜ ਪਰਿਵਾਰ ਦਾ ਸਭ ਤੋਂ ਚਮਕੀਲਾ ਗ੍ਰਹਿ ਕਿਹੜਾ ਹੈ?
12. ਸੂਰਜ ਪਰਿਵਾਰ ਦਾ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡਾ ਗ੍ਰਹਿ ਕਿਹੜਾ ਹੈ?
13. ਸੂਰਜ ਪਰਿਵਾਰ ਦਾ ਸਭ ਤੋਂ ਅਨੋਖਾ ਗ੍ਰਹਿ ਕਿਹੜਾ ਹੈ?
14. ਬੁੱਧ ਗ੍ਰਹਿ ਸੂਰਜ ਦੀ ਪਰਿਕਰਮਾ ਕਰਨ ਲਈ ਕਿੰਨੇ ਦਿਨ ਲਗਾਉਂਦਾ ਹੈ?
15. ਸ਼ੁਕਰ ਗ੍ਰਹਿ ਸੂਰਜ ਤੋਂ ਕਿੰਨੀ ਦੂਰੀ ਤੇ ਸਥਿਤ ਹੈ?
16. ਧਰਤੀ ਦਾ ਵਿਆਸ ਕਿੰਨਾ ਹੈ?
17. ਧਰਤੀ ਆਪਣੀ ਧੁਰੀ ਦੁਆਲੇ ਇੱਕ ਚੱਕਰ ਪੂਰਾ ਕਿੰਨੇ ਸਮੇਂ ਵਿੱਚ ਕਰਦੀ ਹੈ?
18. ਧਰਤੀ ਸੂਰਜ ਤੋਂ ਕਿੰਨੀ ਦੂਰੀ ਤੇ ਸਥਿਤ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸਦਾ ਵਿਆਸ ਕਿੰਨਾ ਹੈ?
19. ਧਰਤੀ ਨੂੰ ਸੂਰਜ ਦੀ ਪਰਿਕਰਮਾ ਕਰਨ ਲਈ ਕਿੰਨਾ ਸਮਾਂ ਲਗਦਾ ਹੈ?
20. ਮੰਗਲ ਗ੍ਰਹਿ ਆਪਣੀ ਧੁਰੀ ਤੇ ਕਿੰਨੇ ਡਿਗਰੀ ਕੋਣ ਬਣਾਉਂਦਾ ਹੈ?
21. ਮੰਗਲ ਗ੍ਰਹਿ ਦੇ ਕਿੰਨੇ ਉਪਗ੍ਰਹਿ ਹਨ।
22. ਬ੍ਰਹਿਸਪਤ ਗ੍ਰਹਿ ਦਾ ਔਸਤ ਵਿਆਸ ਕਿੰਨਾ ਹੈ?
23. ਕਿਸ ਗ੍ਰਹਿ ਦਾ ਦਿਨ ਦੂਸਰੇ ਸਾਰੇ ਗ੍ਰਹਿਆਂ ਨਾਲੋਂ ਛੋਟਾ ਹੈ?
24. ਬ੍ਰਹਿਸਪਤ ਗ੍ਰਹਿ ਸੂਰਜ ਦੀ ਪਰਿਕਰਮਾ ਕਿੰਨੇ ਦਿਨਾਂ ਵਿੱਚ ਪੂਰੀ ਕਰਦਾ ਹੈ?
25. ਸ਼ਨੀ ਗ੍ਰਹਿ ਦੇ ਛੱਲੇ ਦੀ ਰਚਨਾ ਕਿਹੋ ਜਿਹੀ ਹੈ?
26. ਸ਼ਨੀ ਗ੍ਰਹਿ ਦਾ ਛੱਲਾ ਕਿੰਨੀ ਗਤੀ ਨਾਲ ਚੱਕਰ ਕੱਢਦਾ ਹੈ?
27. ਸ਼ਨੀ ਗ੍ਰਹਿ ਦੇ ਕਿੰਨੇ ਉਪਗ੍ਰਹਿ ਹਨ?

28. ਉਪਗ੍ਰਹਿ ਕੀ ਹੁੰਦਾ ਹੈ?
29. ਚੰਦਰਮਾ ਧਰਤੀ ਦੀ ਪਰਿਕਰਮਾ ਕਿੰਨੇ ਸਮੇਂ ਵਿੱਚ ਕਰ ਲੈਂਦਾ ਹੈ?
30. ਚੰਦਰਮਾ ਆਪਣੀ ਧਰਤੀ ਦੁਆਲੇ ਚੱਕਰ ਕਿੰਨੇ ਸਮੇਂ ਵਿੱਚ ਪੂਰਾ ਕਰਦਾ ਹੈ?
31. ਸੂਰਜ ਦੀ ਗੁਰੂਤਾ ਖਿੱਚ ਧਰਤੀ ਦੀ ਗੁਰੂਤਾ ਖਿੱਚ ਸ਼ਕਤੀ ਨਾਲੋਂ ਕਿੰਨੇ ਗੁਣਾ ਜ਼ਿਆਦਾ ਹੈ?
32. ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਵਰ੍ਹਾ ਕੀ ਹੈ?
33. ਗ੍ਰਹਿ-ਪੱਥ ਕਿਸ ਨੂੰ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ?
34. ਹੈਲੀ ਨਾਮੀ ਪੂਛ ਵਾਲਾ ਤਾਰਾ ਸੂਰਜ ਦੀ ਪਰਿਕਰਮਾ ਕਰਨ ਲਈ ਕਿੰਨਾ ਸਮਾਂ ਲੈਂਦਾ ਹੈ?
35. ਸ਼ਨੀ ਗ੍ਰਹਿ ਦੀ ਮੁੱਖ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਤਾ ਕੀ ਹੈ?
36. ਬ੍ਰਹਿਸਪਤੀ ਗ੍ਰਹਿ ਦੀ ਕੋਈ ਇੱਕ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਤਾ ਲਿਖੋ?
37. ਮੰਗਲ ਗ੍ਰਹਿ ਤੇ ਭੇਜੇ ਗਏ ਪੁਲਾੜ ਵਾਹਨਾਂ ਦੇ ਨਾਂ ਦੱਸੋ?
38. ਉਲਕਾ ਪਿੰਡ ਦੇ ਡਿੱਗਣ ਨਾਲ ਅਮਰੀਕਾ ਦੇ ਕਿਸ ਮਾਰੂਥਲੀ ਭਾਗ ਵਿੱਚ ਕਰੇਟਰ ਬਣਿਆ?

ਬਹੁ ਭਾਂਤੀ ਉੱਤਰਾਂ ਵਾਲੇ ਪ੍ਰਸ਼ਨ :

- ਪ੍ਰਸ਼ਨ:-1 ਧਰਤੀ ਦੇ ਉੱਪਰ ਵਿਸ਼ਾਲ ਆਸਮਾਨ ਨੂੰ ਕੀ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ?
 (i) ਪੁਲਾੜ (ii) ਸੂਰਜ ਮੰਡਲ (iii) ਉਲਕਾ ਤਾਰੇ (iv) ਉਪ ਗ੍ਰਹਿ
- ਪ੍ਰਸ਼ਨ:-2 ਸੂਰਜ ਪਰਿਵਾਰ ਕਿਸ ਦਾ ਛੋਟਾ ਜਿਹਾ ਅੰਗ ਹੈ?
 (i) ਨਿਹਾਰਿਕਾ (ii) ਆਕਾਸ਼ ਗੰਗਾ (iii) ਗ੍ਰਹਿ (iv) ਉਪ ਗ੍ਰਹਿ
- ਪ੍ਰਸ਼ਨ:-3 ਆਕਾਸ਼ ਗੰਗਾਵਾਂ ਦੇ ਸਮੂਹ ਨੂੰ ਕੀ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ?
 (i) ਬ੍ਰਹਿਮੰਡ (ii) ਸੂਰਜ ਮੰਡਲ (iii) ਪੁਲਾੜ (iv) ਉਲਕਾ
- ਪ੍ਰਸ਼ਨ:-4 ਸੂਰਜ ਤੋਂ ਧਰਤੀ ਤੇ ਰੋਸ਼ਨੀ ਦੀਆਂ ਕਿਰਨਾਂ ਪਹੁੰਚਣ ਵਿੱਚ ਕਿੰਨਾ ਸਮਾਂ ਲੱਗਦਾ ਹੈ?
 (i) 8 ਮਿੰਟ 20 ਸੈਕਿੰਡ (ii) 8 ਮਿੰਟ 22 ਸੈਕਿੰਡ
 (iii) 7 ਮਿੰਟ 22 ਸੈਕਿੰਡ (iv) 8 ਮਿੰਟ 10 ਸੈਕਿੰਡ
- ਪ੍ਰਸ਼ਨ:-5 ਸੂਰਜ ਦੀ ਸਤਿਹ ਦਾ ਤਾਪਮਾਨ ਕਿੰਨਾ ਹੈ?
 (i) 5000°C (ii) 2000°C (iii) 6000°C (iv) 4000°C
- ਪ੍ਰਸ਼ਨ:-6 ਨੀਲ ਆਰਮਸਟਰਾਂਗ ਕਿਸ ਦੇਸ਼ ਦਾ ਨਿਵਾਸੀ ਸੀ?
 (i) ਚੀਨ (ii) ਕੈਨੇਡਾ (iii) ਸੰਯੁਕਤ ਰਾਜ ਅਮਰੀਕਾ (iv) ਭਾਰਤ
- ਪ੍ਰਸ਼ਨ:-7 ਜੇਕਰ ਸੂਰਜ ਤੋਂ ਦੂਰੀ ਨੂੰ ਆਧਾਰ ਮੰਨੀਏ ਤਾਂ ਧਰਤੀ ਦਾ ਕਿੰਨਵਾਂ ਨੰਬਰ ਹੈ?
 (i) ਤੀਸਰਾ (ii) ਚੌਥਾ (iii) ਪੰਜਵਾਂ (iv) ਦੂਜਾ

ਦੋ ਅੰਕਾਂ ਵਾਲੇ ਪ੍ਰਸ਼ਨ

1. ਗ੍ਰਹਿ ਕੀ ਹੁੰਦਾ ਹੈ?
2. ਉਲਕਾ ਤਾਰੇ ਕਿਸ ਨੂੰ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ?
3. ਬੌਦੀ ਵਾਲੇ ਤਾਰੇ ਤੋਂ ਕੀ ਭਾਵ ਹੈ?
4. ਨਿਹਾਰਿਕਾ ਤੋਂ ਕੀ ਭਾਵ ਹੈ?

5. ਸੂਰਜ ਮੰਡਲ ਕਿਸ ਨੂੰ ਆਖਦੇ ਹਨ?
6. ਪ੍ਰਿਥਵੀ ਦਾ ਭੂ-ਮੱਧ ਰੇਖੀ ਅਤੇ ਧਰੁੱਵੀ ਵਿਆਸ ਕਿੰਨਾ ਹੈ?
7. ਪ੍ਰਿਥਵੀ ਦਾ ਭੂ-ਮੱਧ ਰੇਖੀ ਘੇਰਾ ਅਤੇ ਧਰੁੱਵੀ ਘੇਰਾ ਕਿੰਨਾ ਹੈ?
8. ਪ੍ਰਿਥਵੀ ਨਾਮੀ ਗ੍ਰਹਿ ਦਾ ਗਠਨ ਕਦੋਂ ਹੋਇਆ ਅਤੇ ਇਸ ਦੀ ਸਤ੍ਹਾ ਉੱਤੇ ਜੀਵਨ ਕਦੋਂ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਇਆ?
9. ਉਹਨਾਂ ਰਸਾਇਣਿਕ ਤੱਤਾਂ ਤੇ ਨੋਟ ਲਿਖੋ, ਜਿਹਨਾਂ ਕਾਰਨ ਧਰਤੀ ਤੇ ਜੀਵਨ ਸੰਭਵ ਹੋਇਆ ਹੈ?
10. ਅਵਾਂਤਰ ਗ੍ਰਹਿਆਂ ਤੇ ਨੋਟ ਲਿਖੋ?
11. ਆਵਾਂਤਰ ਗ੍ਰਹਿ ਤੋਂ ਕੀ ਭਾਵ ਹੈ?
12. ਗ੍ਰਹਿ ਅਤੇ ਤਾਰੇ ਵਿੱਚ ਅੰਤਰ ਦੱਸੋ?

ਚਾਰ ਅੰਕਾਂ ਵਾਲੇ ਪ੍ਰਸ਼ਨ

1. ਧਰਤੀ ਨਾਮੀ ਗ੍ਰਹਿ ਦਾ ਵਰਨਣ ਕਰੋ?
2. ਸ਼ਨੀ ਗ੍ਰਹਿ ਦਾ ਵਰਨਣ ਕਰੋ?
3. ਧਰਤੀ ਸੂਰਜ ਪਰਿਵਾਰ ਦਾ ਸਭ ਤੋਂ ਮਹੱਤਵਪੂਰਣ ਗ੍ਰਹਿ ਹੈ ਕਿਉਂ?
4. ਸੂਰਜ ਦੇ ਬਾਰੇ ਵਿੱਚ ਵਿਸਥਾਰ ਪੂਰਵਕ ਜਾਣਕਾਰੀ ਦਿਉ?
5. ਬੁੱਧ ਤੇ ਸ਼ੁੱਕਰ ਗ੍ਰਹਿ ਤੇ ਨੋਟ ਲਿਖੋ?
6. ਬ੍ਰਹਿਸਪਤੀ ਗ੍ਰਹਿ ਦਾ ਵਰਨਣ ਕਰੋ?
7. ਸੂਰਜ ਮੰਡਲ ਦਾ ਚਿੱਤਰ ਬਣਾ ਕੇ ਗ੍ਰਹਿਆਂ ਦੀ ਸਥਿਤੀ ਦੱਸੋ?
8. ਬਲੱਡਮੂਨ ਕੀ ਹੈ, ਇਸ ਉੱਤੇ ਨੋਟ ਲਿਖੋ।

ਛੇ ਅੰਕਾਂ ਵਾਲੇ ਪ੍ਰਸ਼ਨ

1. ਸੂਰਜ ਪਰਿਵਾਰ ਦੇ ਗ੍ਰਹਿਆਂ ਦੇ ਨਾਮ ਲਿਖੋ। ਹਰ ਇੱਕ ਗ੍ਰਹਿ ਦਾ ਚਿੱਤਰ ਸਹਿਤ ਵਰਨਣ ਕਰੋ?
2. ਪ੍ਰਿਥਵੀ ਦੀ ਉਤਪਤੀ ਬਾਰੇ ਵਿਸਥਾਰ ਸਹਿਤ ਲਿਖੋ?
3. ਪੂਛਲ ਤਾਰੇ ਅਤੇ ਉਲਕਾ ਬਾਰੇ ਵਿਸਥਾਰ ਸਹਿਤ ਲਿਖੋ?

ਪਾਠ-2

ਪ੍ਰਿਥਵੀ ਦੀ ਸ਼ਕਲ ਅਤੇ ਆਕਾਰ

ਇੱਕ ਅੰਕ ਵਾਲੇ ਪ੍ਰਸ਼ਨ

1. ਪ੍ਰਿਥਵੀ ਦੀ ਸ਼ਕਲ ਕਿਹੋ ਜਿਹੀ ਹੈ?
2. ਪ੍ਰਿਥਵੀ ਦੀ ਸ਼ਕਲ ਦੀ ਕਲਪਨਾ ਸਭ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਕਿਸਨੇ ਕੀਤੀ ਹੈ?
3. ਪਹਿਲੀ ਕਲਪਨਾ ਅਨੁਸਾਰ ਪ੍ਰਿਥਵੀ ਦੀ ਸ਼ਕਲ ਕਿਹੋ ਜਿਹੀ ਸੀ?

4. ਯੂਨਾਨੀ ਦਾਰਸ਼ਨਿਕ ਥੇਲਜ਼ ਦੀ ਕਲਪਨਾ ਅਨੁਸਾਰ ਪ੍ਰਿਥਵੀ ਦੀ ਸ਼ਕਲ ਕਿਹੋ ਜਿਹੀ ਸੀ?
5. ਅਨੈਗੱਜੀਮੇਂਡਰ ਦੀ ਕਲਪਨਾ ਅਨੁਸਾਰ ਪ੍ਰਿਥਵੀ ਦੀ ਸ਼ਕਲ ਕਿਹੋ ਜਿਹੀ ਸੀ?
6. ਪਾਇਥਾਗੋਰਸ ਦੀ ਕਲਪਨਾ ਅਨੁਸਾਰ ਪ੍ਰਿਥਵੀ ਦੀ ਸ਼ਕਲ ਕਿਹੋ ਜਿਹੀ ਹੈ?
7. ਕਿਸ ਨੇ ਸਭ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਧਰਤੀ ਦੀ ਸ਼ਕਲ ਗੋਲਾਕਾਰ ਹੋਣ ਦੀ ਪੁਸ਼ਟੀ ਕੀਤੀ ਸੀ?
8. ਧਰਤੀ ਦੀ ਸ਼ਕਲ ਗੋਲ ਹੋਣ ਦਾ ਸਬੂਤ ਪੇਸ਼ ਕਰੋ?
9. ਧਰਤੀ ਦਾ ਆਕਾਰ ਕੱਢਣ ਦਾ ਯਤਨ ਸੱਭ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਕਿਸ ਨੇ ਕੀਤਾ ਸੀ?
10. ਅਰੈਟੋਬੀਨਜ਼ ਅਨੁਸਾਰ ਧਰਤੀ ਦਾ ਘੇਰਾ ਕਿੰਨਾ ਸੀ?
11. ਈਰੇਟੋਸਥੀਨਜ਼ ਨੇ ਦੁਪਹਿਰ ਸਮੇਂ ਸੂਰਜ ਦੀਆਂ ਕਿਰਨਾਂ ਦਾ ਕੋਣ ਕਿਹੜੀਆਂ ਦੋ ਜਗ੍ਹਾ ਤੇ ਮਾਪਿਆ?
12. Blue Planet ਕਿਸ ਗ੍ਰਹਿ ਨੂੰ ਆਖਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ?

ਬਹੁ ਭਾਤੀ ਉੱਤਰਾਂ ਵਾਲੇ ਪ੍ਰਸ਼ਨ :

1. ਸੂਰਜ ਪਰਿਵਾਰ ਵਿੱਚ ਆਕਾਰ ਦੀ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀ ਤੋਂ ਪ੍ਰਿਥਵੀ ਦਾ ਕਿੰਨਵਾਂ ਨੰਬਰ ਹੈ?
ਪ੍ਰਸ਼ਨ:-1 ਪ੍ਰਿਥਵੀ ਦੀ ਸ਼ਕਲ ਦੀ ਸਭ ਤੋਂ ਪਹਿਲੀ ਕਲਪਨਾ ਕਿਸ ਨੇ ਕੀਤੀ ਸੀ?
(i) ਆਰੀਆ ਭੱਟ (ii) ਪਾਇਥਾਗੋਰਸ (iii) ਹੈਬਰੀਵਰਜ਼ ਬੈਬੋਲੀਅਨਜ਼ (iv) ਥੇਲਜ਼
- ਪ੍ਰਸ਼ਨ:-2 ਧਰਤੀ ਦੇ ਧਰੁਵੀ ਵਿਆਸ ਅਤੇ ਭੂਮੱਧ ਰੇਖਕ ਵਿਆਸ ਵਿੱਚ ਲਗਭੱਗ ਕਿੰਨੇ ਕਿਲੋਮੀਟਰ ਦਾ ਅੰਤਰ ਹੈ?
(i) 34 ਕਿਲੋਮੀਟਰ (ii) 40 ਕਿਲੋਮੀਟਰ (iii) 44 ਕਿਲੋਮੀਟਰ (iv) 50 ਕਿਲੋਮੀਟਰ
- ਪ੍ਰਸ਼ਨ:-3 ਬੈਡਫੋਰਡ ਦਾ ਲੈਵੱਲ ਤਜਰਬਾ ਕਿਹੜੇ ਸੰਨ ਵਿੱਚ ਹੋਇਆ ਸੀ?
(i) 1820 ਈ: (ii) 1830 ਈ: (iii) 1850 ਈ: (iv) 1810 ਈ:
- ਪ੍ਰਸ਼ਨ:-4 ਧਰਤੀ ਦਾ ਆਕਾਰ ਕੱਢਣ ਦਾ ਯਤਨ ਸਭ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਕਿਸ ਵਿਗਿਆਨੀ ਨੇ ਕੀਤਾ?
(i) ਥੇਲਜ਼ (ii) ਕੋਪਰਨਿਕਸ (iii) ਅਰਸਤੂ (iv) ਅਰੈਟੋਬੀਨਜ਼
- ਪ੍ਰਸ਼ਨ:-5 ਧਰਤੀ ਦਾ ਭੂਮੱਧ ਰੇਖਕ ਵਿਆਸ ਕਿੰਨਾ ਹੈ?
(i) 12711 ਕਿਲੋਮੀਟਰ (ii) 12755 ਕਿਲੋਮੀਟਰ
(iii) 12745 ਕਿਲੋਮੀਟਰ (iv) 12855 ਕਿਲੋਮੀਟਰ

ਦੋ ਅੰਕਾਂ ਵਾਲੇ ਪ੍ਰਸ਼ਨ

1. ਪ੍ਰਿਥਵੀ ਦੀ ਸ਼ਕਲ ਬਾਰੇ ਪ੍ਰਾਚੀਨ ਵਿਚਾਰ ਦਿਉ?
2. ਪ੍ਰਿਥਵੀ ਧਰੁਵਾਂ ਤੇ ਪਿਚਕੀ ਹੋਈ ਅਤੇ ਭੂ-ਮੱਧ ਰੇਖਾ ਤੇ ਬਾਹਰ ਵੱਲ ਉੱਭਰੀ ਹੋਈ ਕਿਉਂ ਹੈ?
3. ਬੈਡਫੋਰਡ ਲੈਵੱਲ ਦਾ ਤਜਰਬਾ ਵਰਣਨ ਕਰੋ?
4. Geodesy ਕਿਸ ਨੂੰ ਆਖਦੇ ਹਨ?

ਚਾਰ ਐਕਾਂ ਵਾਲੇ ਪ੍ਰਸ਼ਨ:

1. ਧਰਤੀ ਦੀ ਸ਼ਕਲ ਗੋਲ ਹੁੰਦੇ ਵੀ ਚਪਟੀ ਨਜ਼ਰ ਆਉਂਦੀ ਹੈ ਕਿਉਂ?
2. ਪ੍ਰਿਥਵੀ ਦੀ ਸ਼ਕਲ ਬਾਰੇ ਆਧੁਨਿਕ ਵਿਚਾਰ ਪੇਸ਼ ਕਰੋ?
3. ਦੂਰ ਤੋਂ ਆਉਂਦਾ ਹੋਇਆ ਸਮੁੰਦਰੀ ਜਹਾਜ਼ ਇੱਕੋ ਵਾਰ ਹੀ ਕਿਉਂ ਪ੍ਰਗਟ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ?

ਛੇ ਐਕਾਂ ਵਾਲੇ ਪ੍ਰਸ਼ਨ

1. ਧਰਤੀ ਦੀ ਸ਼ਕਲ ਗੋਲ ਹੋਣ ਦੇ ਸਬੂਤ ਲਿਖੋ?
2. ਧਰਤੀ ਦੇ ਆਕਾਰ ਤੇ ਨੋਟ ਲਿਖੋ ਅਤੇ ਇਹ ਵੀ ਸਮਝਾਓ ਕਿ ਧਰਤੀ ਦੀ ਸ਼ਕਲ ਗੋਲ ਹੋਣ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਵੀ ਚਪਟੀ ਨਜ਼ਰ ਆਉਂਦੀ ਹੈ ਕਿਉਂ?

ਪਾਠ-3

ਪ੍ਰਿਥਵੀ ਦੀਆਂ ਗਤੀਆਂ ਤੇ ਮੌਸਮ

ਇੱਕ ਐਕ ਵਾਲੇ ਪ੍ਰਸ਼ਨ

1. ਧਰਤੀ ਦੀਆਂ ਕਿੰਨੀਆਂ ਗਤੀਆਂ ਹਨ?
2. ਧਰਤੀ ਦੀ ਦੈਨਿਕ ਗਤੀ ਕਿਸ ਨੂੰ ਆਖਦੇ ਹਨ?
3. ਧਰਤੀ ਦੀ ਧੁਰੀ ਕੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ?
4. ਧਰਤੀ ਧੁਰੀ ਦੁਆਲੇ ਘੁੰਮਣ ਸਮੇਂ ਆਪਣੇ ਗ੍ਰਹਿਪੱਥ ਤੱਲ ਤੇ ਹਮੇਸ਼ਾ ਕਿੰਨੇ ਕੋਣ ਤੇ ਝੁਕੀ ਰਹਿੰਦੀ ਹੈ?
5. ਨਖਸ਼ਤਰ ਦਿਵਸ ਕਿਸ ਨੂੰ ਆਖਦੇ ਹਨ?
6. ਪ੍ਰਤੱਖ ਸੂਰਜ ਦਿਵਸ ਕਿਸ ਨੂੰ ਆਖਦੇ ਹਨ?
7. ਪਰਿਕ੍ਰਮਾ ਕਿਸ ਨੂੰ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ?
8. ਧਰਤੀ ਆਪਣੀ ਧੁਰੀ ਦੁਆਲੇ ਸਹੀ ਕਿੰਨੇ ਸਮੇਂ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਚੱਕਰ ਪੂਰਾ ਕਰਦੀ ਹੈ?
9. ਧਰਤੀ ਇੱਥੇ ਘੰਟੇ ਵਿੱਚ ਕਿੰਨਾ ਸਫ਼ਰ ਤਹਿ ਕਰਦੀ ਹੈ?
10. ਸੂਰਜ ਅਤੇ ਧਰਤੀ ਦੀ ਔਸਤ ਦੂਰੀ ਕਿੰਨੀ ਹੈ?
11. ਧਰਤੀ ਦਾ ਗ੍ਰਹਿਪੱਥ ਕਿਹੋ ਜਿਹਾ ਹੈ?
12. ਧਰਤੀ ਸੂਰਜ ਦੀ ਪਰਿਕਰਮਾ ਕਰਨ ਲਈ ਸਹੀ ਕਿੰਨ੍ਹਾਂ ਸਮਾਂ ਲਗਾਉਂਦੀ ਹੈ?
13. ਪ੍ਰਿਥਵੀ ਆਪਣੇ ਅੰਡਾਕਾਰ ਪੱਥ ਤੇ ਸੂਰਜ ਦੁਆਲੇ ਕਿੰਨਾ ਰਸਤਾ (ਸਫ਼ਰ) ਤਹਿ ਕਰਦੀ ਹੈ?
14. ਸੂਰਜ ਉੱਚ ਤੋਂ ਕੀ ਭਾਵ ਹੈ?
15. ਸੂਰਜ ਨੀਚ ਤੋਂ ਕੀ ਭਾਵ ਹੈ?
16. ਭੂ-ਮੱਧ ਰੇਖਾ ਤੇ ਸੂਰਜ ਕਿਹੜੀਆਂ ਮਿਤੀਆਂ ਨੂੰ ਲੰਬਰੂਪ ਵਿੱਚ ਚਮਕਦਾ ਹੈ?
17. ਪ੍ਰਿਥਵੀ ਤੇ ਕਿਹੜੀਆਂ-ਕਿਹੜੀਆਂ ਮਿਤੀਆਂ ਨੂੰ ਦਿਨ-ਰਾਤ ਬਰਾਬਰ ਹੁੰਦੇ ਹਨ?

18. ਉੱਤਰੀ ਅਰਧ ਗੋਲੇ ਵਿੱਚ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡਾ ਅਤੇ ਸਭ ਤੋਂ ਛੋਟਾ ਦਿਨ ਕਦੋਂ ਹੁੰਦਾ ਹੈ?

ਬਹੁ ਭਾਂਤੀ ਉੱਤਰਾਂ ਵਾਲੇ ਪ੍ਰਸ਼ਨ :

ਪ੍ਰਸ਼ਨ:-1 ਪ੍ਰਿਥਵੀ ਦੀਆਂ ਕੁੱਲ ਕਿੰਨੀਆਂ ਗਤੀਆਂ ਹਨ?

(i) ਇੱਕ (ii) ਦੋ (iii) ਤਿੰਨ (iv) ਚਾਰ

ਪ੍ਰਸ਼ਨ:-2 ਉੱਤਰੀ ਅਤੇ ਦੱਖਣੀ ਧਰੁਵ ਭੂਮੱਧ ਰੇਖਾ ਤੇ ਕਿੰਨੇ ਡਿਗਰੀ ਦਾ ਕੋਣ ਬਣਾਉਂਦੇ ਹਨ?

(i) 45° (ii) $23\frac{1}{2}$ (iii) $66\frac{1}{2}$ (iv) 90°

ਪ੍ਰਸ਼ਨ:-3 ਧਰਤੀ ਆਪਣੀ ਧੁਰੀ ਦੁਆਲੇ ਘੁੰਮਦੀ ਹੋਈ ਇੱਕ ਚੱਕਰ ਕਿੰਨੇ ਸਮੇਂ ਵਿੱਚ ਪੂਰਾ ਕਰਦੀ ਹੈ?

(i) 24 ਘੰਟੇ (ii) 23 ਘੰਟੇ
(iii) 23 ਘੰਟੇ 56 ਮਿੰਟ 4.09 ਸੈਕਿੰਡ (iv) 23 ਘੰਟੇ 36 ਮਿੰਟ 2 ਸੈਕਿੰਡ

ਪ੍ਰਸ਼ਨ:-4 ਧਰੁਵਾਂ ਤੇ ਧਰਤੀ ਦੀ ਗਤੀ ਕਿੰਨੀ ਹੈ?

(i) 1.665 ਕਿਲੋਮੀਟਰ ਪ੍ਰਤੀ ਘੰਟਾ (ii) ਸਿਫਰ
(iii) 833 ਕਿਲੋਮੀਟਰ ਪ੍ਰਤੀ ਘੰਟਾ (iv) 811 ਕਿਲੋਮੀਟਰ ਪ੍ਰਤੀ ਘੰਟਾ

ਪ੍ਰਸ਼ਨ:-5 ਧਰਤੀ ਸੂਰਜ ਦੀ ਪਰਿਕਰਮਾ ਕਰਨ ਲਈ ਕਿੰਨਾ ਸਮਾਂ ਲਗਾਉਂਦੀ ਹੈ?

(i) 365 ਦਿਨ 5 ਘੰਟੇ 48 ਮਿੰਟ 46 ਸੈਕਿੰਡ (ii) 365 ਦਿਨ
(iii) 366 ਦਿਨ (iv) 365 ਦਿਨ 5 ਘੰਟੇ 46 ਮਿੰਟ

ਪ੍ਰਸ਼ਨ:-6 ਧਰਤੀ ਆਪਣੀ ਧੁਰੀ ਦੁਆਲੇ ਕਿਸ ਦਿਸ਼ਾ ਵੱਲ ਘੁੰਮਦੀ ਹੈ?

(i) ਪੂਰਬ ਤੋਂ ਪੱਛਮ ਵੱਲ (ii) ਪੱਛਮ ਤੋਂ ਪੂਰਬ ਵੱਲ
(iii) ਪੱਛਮ ਤੋਂ ਉੱਤਰ ਵੱਲ (iv) ਪੱਛਮ ਤੋਂ ਦੱਖਣ ਵੱਲ

ਪ੍ਰਸ਼ਨ:-7 ਕਿਸ ਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਅੱਧੀ ਰਾਤ ਦੇ ਸੂਰਜ ਦਾ ਦੇਸ਼ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ?

(i) ਸੰਯੁਕਤ ਰਾਜ ਅਮਰੀਕਾ (ii) ਨਾਰਵੇ (iii) ਜਾਪਾਨ (iv) ਰੂਸ

ਦੋ ਐਕਾਂ ਵਾਲੇ ਪ੍ਰਸ਼ਨ

1. ਪ੍ਰਤੱਖ ਸੂਰਜ ਦਿਵਸ ਅਤੇ ਨਖਸ਼ਤਰ ਦਿਵਸ ਵਿੱਚ ਕਿੰਨਾ ਅੰਤਰ ਹੁੰਦਾ ਹੈ?
2. ਲੀਪ ਦਾ ਸਾਲ ਕੀ ਹੈ?
3. ਮੌਸਮ ਵਿੱਚ ਤਬਦੀਲੀ ਕਿਹੜੇ ਦੋ ਕਾਰਨਾਂ ਕਰਦੇ ਹੁੰਦੀ ਹੈ?
4. ਧਰਤੀ ਦੀ ਦੈਨਿਕ ਗਤੀ ਦੇ ਦੋ ਪ੍ਰਭਾਵ ਬਿਆਨ ਕਰੋ?
5. ਧਰਤੀ ਦੀ ਵਾਰਸ਼ਿਕ ਗਤੀ ਦੇ ਦੋ ਪ੍ਰਭਾਵ ਬਿਆਨ ਕਰੋ?

ਚਾਰ ਐਕਾਂ ਵਾਲੇ ਪ੍ਰਸ਼ਨ

1. ਸੰਸਾਰ ਨੂੰ ਕਿੰਨੇ ਤਾਪਖੰਡਾਂ ਵਿੱਚ ਵੰਡਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ?
2. ਧਰਤੀ ਦੀ ਦੈਨਿਕ ਗਤੀ ਦੇ ਸਬੂਤ ਵਜੋਂ ਫੋਕਲਟ ਦਾ ਲੰਗਰ ਪ੍ਰਯੋਗ ਸਮਝਾਓ?
3. ਨਿਊਟਨ ਦੁਆਰਾ ਡਿੱਗਦੀ ਗੋਦ ਦਾ ਪ੍ਰਯੋਗ ਦੱਸੋ?
4. ਰੁੱਤ ਪਰਿਵਰਤਨ ਦੇ ਕਾਰਨ ਦੱਸੋ?
5. ਤਾਪਖੰਡ ਬਾਰੇ ਸੰਖੇਪ ਵਿੱਚ ਲਿਖੋ?
6. 21 ਜੂਨ ਦੀ ਸ-ਕਤੀ ਬਾਰੇ ਨੋਟ ਲਿਖੋ?

ਛੇ ਐਕਾਂ ਵਾਲੇ ਪ੍ਰਸ਼ਨ

1. ਧਰਤੀ ਦੀ ਦੈਨਿਕ ਗਤੀ ਦੇ ਸਬੂਤ ਲਿਖੋ?
2. ਧਰਤੀ ਦੀ ਦੈਨਿਕ ਗਤੀ ਦੇ ਕੋਈ ਪੰਜ ਪ੍ਰਭਾਵ ਦੱਸੋ?
3. ਧਰਤੀ ਦੀ ਵਾਰਸ਼ਿਕ ਗਤੀ ਦੇ ਸਬੂਤ ਦੱਸੋ?
4. ਧਰਤੀ ਦੀ ਵਾਰਸ਼ਿਕ ਗਤੀ ਦੇ ਪੰਜ ਪ੍ਰਭਾਵ ਦੱਸੋ?

ਪਾਠ-4

ਅਕਸ਼ਾਂਸ਼ ਤੇ ਅਕਸ਼ਾਂਸ਼ ਰੇਖਾਵਾਂ

ਇੱਕ ਐਕ ਵਾਲੇ ਪ੍ਰਸ਼ਨ

1. ਕਰਕ ਰੇਖਾ ਕਿਸ ਨੂੰ ਆਖਦੇ ਹਨ?
2. ਭੂਮੱਧ ਰੇਖਾ ਕਿਸ ਨੂੰ ਆਖਦੇ ਹਨ?
3. ਧਰਤੀ ਦੀ ਧੁਰੀ ਕਿਸ ਨੂੰ ਆਖਦੇ ਹਨ?
4. ਭੂਮੱਧ ਰੇਖਾ ਤੋਂ ਕੀ ਭਾਵ ਹੈ?
5. ਕੀ ਭੂ-ਮੱਧ ਰੇਖਾ ਸਿੱਧੀ ਰੇਖਾ ਹੁੰਦੀ ਹੈ?
6. ਭੂ-ਮੱਧ ਰੇਖਕ ਚੱਕਰ ਨੂੰ ਹੋਰ ਕੀ ਆਖਦੇ ਹਨ?
7. ਉੱਤਰੀ ਅਰਧ ਗੋਲਾ ਕਿਸ ਨੂੰ ਆਖਦੇ ਹਨ?
8. ਦੱਖਣੀ ਅਰਧ ਗੋਲਾ ਕਿਸ ਨੂੰ ਆਖਦੇ ਹਨ?
9. ਅਕਸ਼ਾਂਸ਼ ਕਿਸ ਨੂੰ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ?
10. ਅਕਸ਼ਾਂਸ਼ ਰੇਖਾ ਤੋਂ ਕੀ ਭਾਵ ਹੈ?
11. ਅਕਸ਼ਾਂਸ਼ ਰੇਖਾਵਾਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਕਿੰਨੀ ਹੈ?
12. ਧਰੁੱਵ ਤਾਰਾ ਕਿਹੜਾ ਤਾਰਾ ਹੈ?
13. ਧਰੁੱਵ ਤਾਰੇ ਨੂੰ ਲੱਭਣ ਲਈ ਰਾਤ ਵੇਲੇ ਕਿਹੜੇ ਤਾਰਿਆਂ ਦੀ ਮੱਦਦ ਲੈਣੀ ਪੈਂਦੀ ਹੈ?
14. ਧਰੁੱਵ ਤਾਰੇ ਦੇ ਕਿਹੜੇ ਤਾਰਿਆਂ ਨੂੰ ਸੰਕੇਤ ਤਾਰੇ ਆਖਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ?
15. ਦੱਖਣੀ ਗੋਲਾਅਰਧ ਵਿੱਚ ਅਕਸ਼ਾਂਸ਼ ਲੱਭਣ ਲਈ ਕਿਹੜੇ ਤਾਰੇ ਦੀ ਮੱਦਦ ਲੈਣੀ ਪੈਂਦੀ ਹੈ?
16. ਦੋ ਅਕਸ਼ਾਂਸ਼ ਰੇਖਾਵਾਂ ਦੇ ਵਿਚਕਾਰ ਕਿੰਨੀ ਦੂਰੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ?

ਬਹੁ ਭਾਂਤੀ ਉੱਤਰਾਂ ਵਾਲੇ ਪ੍ਰਸ਼ਨ :

ਪ੍ਰਸ਼ਨ:-1 ● ਅਕਸ਼ਾਂਸ਼ ਨੂੰ ਕੀ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ?

- (i) ਕਰਕ ਰੇਖਾ (ii) ਮਕਰ ਰੇਖਾ (iii) ਭੂ-ਮੱਧ ਰੇਖਾ (iv) ਉੱਤਰੀ ਧਰੁੱਵ ਚੱਕਰ

ਪ੍ਰਸ਼ਨ:-2 ਭੂ-ਮੱਧ ਰੇਖਾ ਨੂੰ ਹੋਰ ਕੀ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ?

- (i) ਵੱਡਾ ਚੱਕਰ (ii) ਛੋਟਾ ਚੱਕਰ (iii) ਗੋਲ ਚੱਕਰ (iv) ਮਹਾਨ ਚੱਕਰ

ਪ੍ਰਸ਼ਨ:-3 ਅਕਸ਼ਾਂਸ਼ ਰੇਖਾਵਾਂ ਦੀ ਕੁੱਲ ਗਿਣਤੀ ਕਿੰਨੀ ਹੈ?

- (i) 90 (ii) 180 (iii) 160 (iv) 360

ਪ੍ਰਸ਼ਨ:-4 ਦੋ ਅਕਸ਼ਾਂਸ਼ਾਂ ਦੇ ਵਿਚਕਾਰ ਕਿੰਨਾ ਫਾਸਲਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ?

- (i) 101 ਕਿ:ਮੀ: (ii) 222 ਕਿ:ਮੀ: (iii) 111 ਕਿ:ਮੀ: (iv) 121 ਕਿ:ਮੀ

ਪ੍ਰਸ਼ਨ:-5 ਕਿਹੜੀ ਰੇਖਾ ਧਰਤੀ ਨੂੰ ਦੋ ਬਰਾਬਰ ਭਾਗਾਂ ਵਿੱਚ ਵੰਡਦੀ ਹੈ।

- (i) ਭੂ-ਮੱਧ ਰੇਖਾ (ii) ਕਰਕ ਰੇਖਾ (iii) ਮਕਰ ਰੇਖਾ (iv) ਕਲਪਿਤ ਰੇਖਾ

ਪ੍ਰਸ਼ਨ:-6 ਉੱਤਰੀ ਧਰੁੱਵ ਨੂੰ ਕਿਸ ਤਾਰੇ ਦੀ ਮਦਦ ਨਾਲ ਲੱਭਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ?

- (i) ਪੂਛਲ ਵਾਲਾ ਤਾਰਾ (ii) ਧਰੁੱਵ ਧਾਰਾ (iii) ਨਖ਼ਸ਼ਤਰ ਤਾਰਾ (iv) ਐਟਾਰਿਜ਼ ਤਾਰਾ

ਦੋ ਅੰਕਾਂ ਵਾਲੇ ਪ੍ਰਸ਼ਨ

1. ਸਿਰ ਬਿੰਦੂ ਰੇਖਾ ਕਿਸ ਨੂੰ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ?
2. ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ ਦੀ ਅਕਸ਼ਾਂਸ਼ੀ ਸਥਿਤੀ ਕਿੰਨੀ ਹੈ?
3. ਉੱਤਰੀ ਧਰੁੱਵ ਚੱਕਰ ਕਿਸ ਨੂੰ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ?
4. ਦੱਖਣੀ ਧਰੁੱਵ ਚੱਕਰ ਕਿਸ ਨੂੰ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ?
5. ਕਰਕ ਰੇਖਾ ਅਤੇ ਮਕਰ ਰੇਖਾ ਵਿੱਚ ਕੀ ਅੰਤਰ ਹੈ?

ਚਾਰ ਅੰਕਾਂ ਵਾਲੇ ਪ੍ਰਸ਼ਨ

1. ਧਰੁੱਵ ਤਾਰੇ ਦੀ ਮੱਦਦ ਨਾਲ ਕਿਸੇ ਸਥਾਨ ਦਾ ਅਕਸ਼ਾਂਸ਼ ਕਿਵੇਂ ਲੱਭਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ?
2. ਮਹੱਤਵਪੂਰਣ ਅਕਸ਼ਾਂਸ਼ ਰੇਖਾਵਾਂ ਨੂੰ ਚਿੱਤਰ ਸਹਿਤ ਸਮਝਾਓ?
3. ਅਕਸ਼ਾਂਸ਼ ਰੇਖਾਵਾਂ ਦੇ ਮਹੱਤਵ ਬਾਰੇ ਦੱਸੋ?

ਛੇ ਅੰਕਾਂ ਵਾਲੇ ਪ੍ਰਸ਼ਨ

1. ਮਹੱਤਵਪੂਰਣ ਅਕਸ਼ਾਂਸ਼ ਰੇਖਾਵਾਂ ਨੂੰ ਚਿੱਤਰ ਸਹਿਤ ਸਮਝਾਓ?
2. ਕਿਸੇ ਸਥਾਨ ਦਾ ਅਕਸ਼ਾਂਸ਼ ਕਿਵੇਂ ਲੱਭਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ? ਵੱਖ-ਵੱਖ ਤਰੀਕਿਆਂ ਦੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਦਿਉ।

ਪਾਠ-5

ਦੇਸ਼ਾਂਤਰ ਅਤੇ ਸਮਾਂ

ਇੱਕ ਅੰਕ ਵਾਲੇ ਪ੍ਰਸ਼ਨ

1. ਦਿਸ਼ਾਪਾਤ ਕੀ ਹੁੰਦਾ ਹੈ?
2. ਮੀਰੀਡੀਅਨ ਸ਼ਬਦ ਤੋਂ ਕੀ ਭਾਵ ਹੈ?
3. ਸੰਸਾਰ ਨੂੰ ਕਿੰਨੇ ਮਾਨਕ ਸਮਾਂ ਖੇਤਰਾਂ ਵਿੱਚ ਵੰਡਿਆ ਗਿਆ ਹੈ?
4. ਅੰਗਰੇਜ਼ ਘੜੀਸਾਜ ਜੋਹਨ ਹੈਰੀਸਨ ਨੇ ਕਿਹੜੇ ਯੰਤਰ ਦੀ ਖੋਜ ਕੀਤੀ?
5. ਅੰਤਰਰਾਸ਼ਟਰੀ ਮਿਤੀ ਰੇਖਾ ਕਿਹੜੇ ਮਹਾਂਸਾਗਰ ਦੀ ਵਿਚਾਲਿਓ ਲੰਘਦੀ ਹੈ?
6. ਸਥਾਨਕ ਸਮਾਂ ਕਿਹੜੇ ਸਮੇਂ ਨੂੰ ਆਖਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ?
7. ਪ੍ਰਮਾਣਿਕ ਸਮਾਂ ਕੀ ਹੈ?
8. ਕਰੋਨੋਮੀਟਰ ਕਿਹੜੇ ਟਾਇਮਪੀਸ ਨੂੰ ਆਖਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ?
9. ਅੰਤਰਰਾਸ਼ਟਰੀ ਮਿਤੀ ਰੇਖਾ ਕੀ ਹੈ?
7. ਦੇਸ਼ਾਂਤਰ ਕਿਸ ਨੂੰ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ?
8. ਦੇਸ਼ਾਂਤਰ ਰੇਖਾ ਕਿਸ ਨੂੰ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ?
9. 1714 ਵਿੱਚ ਬ੍ਰਿਟਿਸ਼ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਕਿਸ ਦੀ ਸਥਾਪਨਾ ਕੀਤੀ ਸੀ?

ਬਹੁ ਭਾਂਤੀ ਉੱਤਰਾਂ ਵਾਲੇ ਪ੍ਰਸ਼ਨ :

ਪ੍ਰਸ਼ਨ:-1 ਭੂ-ਮੱਧ ਰੇਖਾ ਤੇ ਦੋ ਦੇਸ਼ਾਂਤਰਾਂ ਦੀ ਆਪਸੀ ਵਿੱਥ ਕਿੰਨੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ?

- (i) 111 ਕਿ:ਮੀ: (ii) 113 ਕਿ:ਮੀ: (iii) 100 ਕਿ:ਮੀ: (iv) 101 ਕਿ:ਮੀ:

ਪ੍ਰਸ਼ਨ:-2 ਮੁੱਢਲੀ ਦੇਸ਼ਾਂਤਰ ਰੇਖਾ ਕਿਸ ਸਥਾਨ ਤੋਂ ਲੰਘਦੀ ਹੈ।

- (i) ਇਲਾਹਾਬਾਦ (ii) ਗ੍ਰੀਨਵਿੱਚ (iii) ਨਿਊਯਾਰਕ (iv) ਐਲਬਰਟਾ

ਪ੍ਰਸ਼ਨ:-3 ਅੰਤਰ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਮਿਤੀ ਰੇਖਾ ਕਿੰਨੇ ਡਿਗਰੀ ਦੇਸ਼ਾਂਤਰ ਨੂੰ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

- (i) 90° (ii) 45° (iii) 0° (iv) 180°

ਪ੍ਰਸ਼ਨ:-4 ਭਾਰਤ ਦਾ ਪ੍ਰਮਾਣਿਕ ਸਮਾਂ ਕਿੰਨੇ ਡਿਗਰੀ ਦੇ ਦੇਸ਼ਾਂਤਰ ਨੂੰ ਮੰਨਿਆ ਗਿਆ ਹੈ?

- (i) 82° (ii) 82.5° (iii) 80° (iv) 81°

ਪ੍ਰਸ਼ਨ:-5 ਸਾਰੀ ਪ੍ਰਿਥਵੀ ਨੂੰ ਕਿੰਨੇ ਵਕਤ ਖੰਡਾਂ ਵਿੱਚ ਵੰਡਿਆ ਗਿਆ ਹੈ?

- (i) 34 (ii) 44 (iii) 24 (iv) 14

ਪ੍ਰਸ਼ਨ:-6 ਭਾਰਤੀ ਪ੍ਰਮਾਣਿਕ ਸਮਾਂ ਗ੍ਰੀਨਵਿੱਚ ਦੇ ਸਮੇਂ ਤੋਂ ਕਿੰਨੇ ਘੰਟੇ ਅੱਗੇ ਹੈ।

- (i) 4 ਘੰਟੇ (ii) $4\frac{1}{2}$ ਘੰਟੇ (iii) $5\frac{1}{2}$ ਘੰਟੇ (iv) 5 ਘੰਟੇ

ਪ੍ਰਸ਼ਨ:-7 ਇੱਕ ਦੇਸ਼ਾਂਤਰ ਤੋਂ ਦੂਜੇ ਦੇਸ਼ਾਂਤਰ ਤੱਕ ਦਾ ਸਫ਼ਰ ਸੂਰਜ ਕਿੰਨੇ ਸਮੇਂ ਵਿੱਚ ਤੈਅ ਕਰਦਾ ਹੈ।

- (i) 2 ਮਿੰਟ (ii) 4 ਮਿੰਟ (iii) 3 ਮਿੰਟ (iv) 5 ਮਿੰਟ

ਦੋ ਅੰਕਾਂ ਵਾਲੇ ਪ੍ਰਸ਼ਨ

1. ਅੰਤਰਰਾਸ਼ਟਰੀ ਮਿਤੀ ਰੇਖਾ ਤੋਂ ਕੀ ਭਾਵ ਹੈ?
2. ਸਥਾਨਕ ਸਮੇਂ ਤੇ ਨੋਟ ਲਿਖੋ?
3. ਮੁੱਢਲੀ ਮਧਿਅਮ ਰੇਖਾ ਕਿਸ ਨੂੰ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ?
4. ਦੇਸ਼ਾਂਤਰ ਕਿੰਨ੍ਹਾਂ ਲਈ ਬਹੁਤ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਹਨ?

ਚਾਰ ਅੰਕਾਂ ਵਾਲੇ ਪ੍ਰਸ਼ਨ

1. ਅਕਸ਼ਾਂਸ਼ ਤੇ ਦੇਸ਼ਾਂਤਰ ਰੇਖਾਵਾਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਿਵੇਂ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ?
2. ਭਾਰਤ ਦੇ ਮਾਨਕ ਸਮੇਂ ਤੇ ਨੋਟ ਲਿਖੋ?
3. ਸਥਾਨਕ ਤੇ ਪ੍ਰਮਾਣਿਕ ਸਮੇਂ ਵਿਚ ਅੰਤਰ ਦਰਸਾਉ?
4. ਵਕਤ ਖੰਡ ਤੇ ਨੋਟ ਲਿਖੋ?

ਛੇ ਅੰਕਾਂ ਵਾਲੇ ਪ੍ਰਸ਼ਨ

1. ਪ੍ਰਮਾਣਿਕ ਅਤੇ ਸਥਾਨਿਕ ਸਮੇਂ ਨੂੰ ਵਿਸਥਾਰ ਸਹਿਤ ਸਮਝਾਉ ਅਤੇ ਦੇਸ਼ਾਂਤਰ ਦੀ ਮਹੱਤਤਾ ਦੱਸੋ?
2. ਅੰਤਰਰਾਸ਼ਟਰੀ ਮਿਤੀ ਰੇਖਾ ਬਾਰੇ ਵਿਸਥਾਰ ਸਹਿਤ ਲਿਖੋ?

ਪਾਠ-6

ਚਟਾਨਾਂ

ਇੱਕ ਅੰਕ ਵਾਲੇ ਪ੍ਰਸ਼ਨ

1. ਪ੍ਰਿਥਵੀ ਦੇ ਚਾਪੜ ਦਾ ਨਿਰਮਾਣ ਲਗਭਗ ਕਿੰਨੇ ਖਣਿਜਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਹੋਇਆ ਹੈ?
2. ਚਟਾਨ ਕਿਸ ਨੂੰ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ?
3. ਉਤਪਤੀ ਦੇ ਆਧਾਰ ਤੇ ਚਟਾਨਾਂ ਦੀਆਂ ਕਿਸਮਾਂ ਦੱਸੋ?
4. ਅਗਨੀ ਚਟਾਨਾਂ ਕੀ ਹਨ?
5. ਤੱਲਛਟੀ ਚਟਾਨਾਂ ਦਾ ਨਿਰਮਾਣ ਕਿਵੇਂ ਹੁੰਦਾ ਹੈ?
6. ਮੈਟਾਮੋਰਫਿਕ ਸ਼ਬਦ ਕਿਹੜੀ ਭਾਸ਼ਾ ਦੇ ਸ਼ਬਦ ਤੋਂ ਬਣਿਆ ਹੈ?
7. ਰੂਪਾਂਤਰਿਤ ਚਟਾਨਾਂ ਕਿਸ ਨੂੰ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ?
8. ਰੂਪਾਂਤਰਿਤ ਚਟਾਨਾਂ ਦੀ ਇਕ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਤਾ ਦਿਓ?
9. ਤੱਲਛਟੀ ਚਟਾਨਾਂ ਦੀ ਇਕ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਤਾ ਦਿਓ?

10. ਅਗਨੀ ਚਟਾਨਾਂ ਦੀ ਇਕ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਤਾ ਦਿਓ?
11. ਚਟਾਨਾਂ ਦੀ ਪ੍ਰੀਭਾਸ਼ਾ ਲਿਖੋ?
12. ਖਣਿਜ ਦੀ ਪ੍ਰੀਭਾਸ਼ਾ ਦਿਓ?
13. ਦੱਖਣੀ ਪਠਾਰ ਕਿੰਨ੍ਹਾਂ ਚਟਾਨਾਂ ਦਾ ਬਣਿਆ ਹੈ?
14. ਧਰਤੀ ਦੇ ਚਾਪੜ ਦਾ ਨਿਰਮਾਣ ਕਰਨ ਵਾਲੀਆਂ ਚਟਾਨਾਂ ਵਿੱਚ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਧ ਮਾਤਰਾ ਕਿਸ ਖਣਿਜ ਦੀ ਹੈ?

ਬਹੁ ਭਾਂਤੀ ਉੱਤਰਾਂ ਵਾਲੇ ਪ੍ਰਸ਼ਨ :

ਪ੍ਰਸ਼ਨ:-1 ਉਤਪਤੀ ਦੇ ਆਧਾਰ ਤੇ ਚਟਾਨਾਂ ਨੂੰ ਕਿੰਨੀਆਂ ਕਿਸਮਾਂ ਵਿੱਚ ਵੰਡਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ?

- (i) ਚਾਰ (ii) ਤਿੰਨ (iii) ਪੰਜ (iv) ਦੋ

ਪ੍ਰਸ਼ਨ:-2 ਮੌਲਿਕ ਚਟਾਨਾਂ ਕਿਹੜੀਆਂ ਚਟਾਨਾਂ ਨੂੰ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ?

- (i) ਤਹਿਦਾਰ ਚਟਾਨਾਂ (ii) ਰੂਪਾਂਤਰਿਤ ਚਟਾਨਾਂ (iii) ਅਗਨੀ ਚਟਾਨਾਂ (iv) ਹਿਮਾਨੀ ਚਟਾਨਾਂ

ਪ੍ਰਸ਼ਨ:-3 ਇਗਨੀਅਸ ਸ਼ਬਦ ਦਾ ਅਰਥ ਕੀ ਹੈ?

- (i) ਅਗਨੀ (ii) ਜਲ (iii) ਹਵਾ (iv) ਧੂੜਕਣ

ਪ੍ਰਸ਼ਨ:-4 ਸਮੁੱਚੀ ਪਰਤ ਪੇਪੜੀ ਦਾ ਕਿੰਨੇ ਪ੍ਰਤੀਸ਼ਤ ਹਿੱਸਾ ਅੱਠ ਤੱਤਾਂ ਦਾ ਬਣਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ?

- (i) 90% (ii) 99% (iii) 80% (iv) 70%

ਪ੍ਰਸ਼ਨ:-5 ਚੂਨੇ ਦੇ ਪੱਥਰ ਦਾ ਸੰਗਮਰਮਰ ਦਾ ਰੂਪ ਧਾਰਨ ਕਰ ਲੈਣਾ ਕਿਸ ਰੂਪਾਂਤਰਿਣ ਦੀ ਵਧੀਆ ਉਦਾਹਰਣ ਹੈ?

- (i) ਜਲ ਰਾਹੀਂ ਰੂਪਾਂਤਰਿਣ (ii) ਸਥਿਰ ਰੂਪਾਂਤਰਿਣ (iii) ਸਪਰਸ਼ ਰੂਪਾਂਤਰਿਣ
(iv) ਤਾਪੀ ਰੂਪਾਂਤਰਿਣ

ਦੋ ਅੰਕਾਂ ਵਾਲੇ ਪ੍ਰਸ਼ਨ

1. ਬੈਥੋਲਿਥਜ਼ ਤੋਂ ਕੀ ਭਾਵ ਹੈ?
2. ਪਰਵਰਤਿਤ ਚਟਾਨਾਂ ਦੇ ਗੁਣ ਵਰਨਣ ਕਰੋ?
3. ਅਗਨੀ ਚਟਾਨਾਂ ਦੀਆਂ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਤਾਵਾਂ ਦੱਸੋ?
4. ਤਹਿਦਾਰ ਚਟਾਨਾਂ ਦੀਆਂ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਤਾਵਾਂ ਦੱਸੋ?
5. Sedimentology (ਸੈਡੀਮੈਂਟੋਲੋਜੀ) ਤੋਂ ਕੀ ਭਾਵ ਹੈ?

ਚਾਰ ਐਕਾਂ ਵਾਲੇ ਪ੍ਰਸ਼ਨ

1. ਅਗਨੀ ਚਟਾਨਾਂ ਅਤੇ ਤਲਛੱਟੀ ਚਟਾਨਾਂ ਦਾ ਮੁਕਾਬਲਾ ਪੇਸ਼ ਕਰੋ?
2. ਖੇਤਰ ਦੇ ਆਧਾਰ ਅਨੁਸਾਰ ਰੂਪਾਂਤਰਿਣ ਦੀਆਂ ਕਿਸਮਾਂ ਦੱਸੋ?
3. ਚਟਾਨਾਂ ਧਰਤੀ ਦੇ ਇਤਿਹਾਸ ਦੇ ਪੰਨੇ ਹਨ? ਵਿਆਖਿਆ ਕਰੋ?
4. ਸਿੱਲ ਅਤੇ ਡਾਇਕ ਚਟਾਨ ਵਿੱਚ ਅੰਤਰ ਸਮਝਾਓ?
5. ਚਟਾਨਾਂ ਦੇ ਚੱਕਰ ਤੋਂ ਕੀ ਭਾਵ ਹੈ?

ਛੇ ਐਕਾਂ ਵਾਲੇ ਪ੍ਰਸ਼ਨ

1. ਚਟਾਨਾਂ ਦੀ ਪ੍ਰੀਭਾਸ਼ਾ ਦੱਸੋ? ਚਟਾਨਾਂ ਦੀ ਬਣਤਰ ਅਨੁਸਾਰ ਵਰਗੀਕਰਣ ਪੇਸ਼ ਕਰੋ?
2. ਅਗਨੀ ਚਟਾਨਾਂ ਦੀਆਂ ਮੁੱਖ ਕਿਸਮਾਂ ਕਿਹੜੀਆਂ ਹਨ ਇਹਨਾਂ ਨੂੰ ਵਿਸਥਾਰ ਸਹਿਤ ਸਮਝਾਉਂਦੇ ਹੋਏ ਗੁਣਾਂ ਦੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਦਿਉ?
3. ਤੱਲਛੱਟੀ ਚਟਾਨਾਂ ਕੀ ਹੁੰਦੀਆਂ ਹਨ ਅਤੇ ਕਿਵੇਂ ਹੋਂਦ ਵਿੱਚ ਆਉਂਦੀਆਂ ਹਨ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਮੁੱਖ ਲੱਛਣ ਅਤੇ ਛਿੱਜਣ ਅਤੇ ਅਪਰਦਨ ਦੀਆਂ ਸੰਭਾਵਨਾ ਦਾ ਵਰਨਣ ਕਰੋ?
4. ਤਹਿਦਾਰ ਚਟਾਨਾਂ ਕੀ ਹਨ, ਵਰਗੀਕਰਨ ਦੀ ਵਿਸਥਾਰ ਸਹਿਤ ਵਿਆਖਿਆ ਦਿਉ?
5. ਰੂਪਾਂਤਰਿਤ ਚਟਾਨਾਂ ਤੋਂ ਕੀ ਭਾਵ ਹੈ, ਰੂਪਾਂਤਰਿਤ ਹੋਣ ਦੇ ਕਾਰਣ ਤੇ ਕਿਸਮਾਂ ਲਿਖੋ?

ਪਾਠ-7

ਅਨਾਵਰਣ ਅਤੇ ਛਿੱਜਣਾ

ਇੱਕ ਐਕ ਵਾਲੇ ਪ੍ਰਸ਼ਨ

1. ਧਰਤੀ ਦੀਆਂ ਬਾਹਰਲੀਆਂ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਨੂੰ ਕਿੰਨੀਆਂ ਕਿਸਮਾਂ ਵਿੱਚ ਵੱਡਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ?
2. ਗਤੀਸ਼ੀਲ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਦਾ ਹੋਰ ਕੀ ਨਾਂ ਹੈ?
3. ਗਤੀਸ਼ੀਲ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਦਾ ਹੋਰ ਕੀ ਨਾਂ ਹੈ?
4. ਅਨਾਵਰਣ ਕੀ ਹੁੰਦਾ ਹੈ?
5. ਛਿੱਜਣ ਦੀ ਕ੍ਰਿਆ ਕਿਸ ਨੂੰ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ?
6. ਛਿੱਜਣ ਦੀਆਂ ਕਿਸਮਾਂ ਦੱਸੋ?
7. ਭੌਤਿਕ ਛਿੱਜਣ ਦੇ ਕਿਹੜੇ ਕਾਰਕ ਹਨ?
8. ਰਸਾਇਣਕ ਛਿੱਜਣ ਦੇ ਕਿਹੜੇ ਕਾਰਕ ਹਨ?
9. ਜੈਵਿਕ ਛਿੱਜਣ ਦੇ ਕਿਹੜੇ ਕਾਰਕ ਹਨ?
10. ਆਕਸੀਕਰਣ ਦੀ ਕ੍ਰਿਆ ਦਾ ਕੀ ਨਤੀਜਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ?
11. ਅਨਾਵਰਣੀਕਰਨ ਦੀ ਕਿਰਿਆ ਦੇ ਕਾਰਕ ਦੱਸੋ?

ਬਹੁ ਭਾਂਤੀ ਉੱਤਰਾਂ ਵਾਲੇ ਪ੍ਰਸ਼ਨ :

ਪ੍ਰਸ਼ਨ:-1 ਵਾਯੂਮੰਡਲ ਦੀਆਂ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਰਾਹੀਂ ਚੱਟਾਨਾਂ ਦੇ ਟੁੱਟਣ, ਭੁਰਣ ਅਤੇ ਘੁਲਣ ਦੀ ਕ੍ਰਿਆ ਨੂੰ ਕੀ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ?

(i) ਅਨਾਵਰਣ (ii) ਛਿੱਜਣ (iii) ਅਪਰਦਨ (iv) ਵਿਘਟਨ

ਪ੍ਰਸ਼ਨ:-2 ਛਿੱਜਣ ਦੀ ਕ੍ਰਿਆ ਨੂੰ ਆਮ ਤੌਰ ਤੇ ਕਿੰਨੀਆਂ ਕਿਸਮਾਂ ਵਿੱਚ ਵੰਡਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ?

(i) ਦੋ (ii) ਤਿੰਨ (iii) ਚਾਰ (iv) ਛੇ

ਪ੍ਰਸ਼ਨ:-3 ਵਾਯੂਮੰਡਲ ਦੀ ਕਿਹੜੀ ਗੈਸ ਜਲ ਨਾਲ ਮਿਲਕੇ ਚੱਟਾਨੀ ਖਣਿਜਾਂ ਨੂੰ ਆਕਸਾਈਡ ਵਿੱਚ ਤਬਦੀਲ ਕਰ ਦਿੰਦੀ ਹੈ?

(i) ਕਾਰਬਨਡਾਈਆਕਸਾਈਡ (ii) ਨਾਈਟ੍ਰੋਜਨ (iii) ਹਾਈਡ੍ਰੋਜਨ (iv) ਆਕਸੀਜਨ

ਪ੍ਰਸ਼ਨ:-4 ਚਟਾਨਾਂ ਰਾਹੀਂ ਜਲ ਨੂੰ ੧ਜ਼ਬ ਕਰ ਲੈਣ ਦੀ ਕ੍ਰਿਆ ਨੂੰ ਕੀ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ?

(i) ਆਕਸੀਕਰਣ (ii) ਜਲਯੋਜਨ (iii) ਕਾਰਬੋਨੇਟੀਕਰਣ (iv) ਅਪਰਦਨ

ਦੋ ਅੰਕਾਂ ਵਾਲੇ ਪ੍ਰਸ਼ਨ

1. ਛਿੱਜਣ ਕਿੰਨੀ ਕਿਸਮ ਦੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ?
2. ਛਿੱਜਣ ਦੇ ਪ੍ਰਭਾਵਾਂ ਦਾ ਵਰਨਣ ਕਰੋ?
3. ਅਨਾਵਰਣ ਦੀਆਂ ਕਿਸਮਾਂ ਦੱਸੋ?
4. ਭੌਤਿਕ ਛਿੱਜਣ ਕੀ ਹੈ?
5. ਰਸਾਇਣਕ ਛਿੱਜਣ ਕੀ ਹੈ?
6. ਜੈਵਿਕ ਛਿੱਜਣ ਕੀ ਹੈ?
7. ਕਾਰਬੋਨੇਟੀਕਰਣ ਦੀ ਕ੍ਰਿਆ ਕਿਵੇਂ ਹੁੰਦੀ ਹੈ?
8. ਜਲਯੋਜਨ ਕੀ ਹੁੰਦਾ ਹੈ?
9. ਅਪ-ਪੱਤਰਣ ਤੋਂ ਕੀ ਭਾਵ ਹੈ?
10. ਅਪਰਦਨ ਦੀ ਕਿਰਿਆ ਤੋਂ ਕੀ ਭਾਵ ਹੈ?

ਚਾਰ ਅੰਕਾਂ ਵਾਲੇ ਪ੍ਰਸ਼ਨ

1. ਛਿੱਜਣ ਨੂੰ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਕਾਰਕ ਸਮਝਾਉ?
2. ਭੌਤਿਕ ਛਿੱਜਣਾ ਕੀ ਹੁੰਦਾ ਹੈ? ਇਸ ਦੀਆਂ ਦੋ ਕਿਸਮਾਂ ਬਿਆਨ ਕਰੋ?
3. ਰਸਾਇਣਕ ਛਿੱਜਣ ਦੀਆਂ ਮੁੱਖ ਕ੍ਰਿਆਵਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕੋਈ ਦੋ ਕ੍ਰਿਆਵਾਂ ਦਾ ਵਰਨਣ ਕਰੋ?
4. ਮਨੁੱਖੀ ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ ਮੌਸਮੀਕਰਨ ਦੀ ਕਿਰਿਆ ਨੂੰ ਕਿਵੇਂ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਕਰਦੀਆਂ ਹਨ?
5. ਅਨਾਵਰਣ ਅਤੇ ਛਿੱਜਣ ਵਿੱਚ ਅੰਤਰ ਸਮਝਾਓ?

ਛੇ ਅੰਕਾਂ ਵਾਲੇ ਪ੍ਰਸ਼ਨ

1. ਰਸਾਇਣਕ ਛਿੱਜਣਾ ਤੇ ਨੋਟ ਲਿਖੋ?
2. ਭੌਤਿਕ ਅਤੇ ਰਸਾਇਣਕ ਛਿੱਜਣ ਵਿੱਚ ਕੀ ਅੰਤਰ ਹੈ? ਭੌਤਿਕ ਛਿੱਜਣ ਦਾ ਵਿਸਥਾਰ ਪੂਰਵਕ ਵਰਨਣ ਕਰੋ?
3. ਅਨਾਵਿਰਤੀਕਰਨ ਦੀ ਕਿਰਿਆ ਨੂੰ ਵਿਸਥਾਰਪੂਰਵਕ ਲਿਖੋ?

ਪਾਠ-8

ਵਗਦੇ ਜਲ ਜਾਂ ਨਦੀ ਦੇ ਕਾਰਜ ਅਤੇ ਭੂ-ਦ੍ਰਿਸ਼

ਇੱਕ ਅੰਕ ਵਾਲੇ ਪ੍ਰਸ਼ਨ

1. ਸੈਲਿਸਬਰੀ ਅਨੁਸਾਰ ਦਰਿਆ ਦਾ ਮੁੱਖ ਕਾਰਜ ਕਿਹੜਾ ਹੈ?
2. ਵਗਦਾ ਜਲ ਅਪਰਦਨ ਮੁੱਖ ਰੂਪਾਂ ਵਿੱਚ ਕਿਹੜੇ ਰੂਪਾਂ ਵਿੱਚ ਕਰਦਾ ਹੈ?
3. ਦਰਿਆ ਦਾ ਵੇਗ ਦੁੱਗਣਾ ਕਰਨ ਨਾਲ ਕੀ ਹੁੰਦਾ ਹੈ?
4. ਵਗਦੇ ਜਲ ਵਿੱਚ ਕੀ-ਕੀ ਘੁੱਲ ਜਾਂਦਾ ਹੈ?
5. ਨਦੀ ਘਾਟੀ ਦੇ ਉਪਰਲੇ ਮਾਰਗ ਨੂੰ ਕੀ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ?
6. V-Shape ਘਾਟੀ ਕਿਵੇਂ ਬਣਦੀ ਹੈ?
7. ਝਰਨੇ ਕਿਸ ਨੂੰ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ?
8. ਜਲ ਕੁੰਡ ਕਿਸ ਨੂੰ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ?
9. ਜਲੋੜ ਸੰਕੂ ਕਿਸ ਨੂੰ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ?
10. ਹੜ੍ਹ ਦੇ ਮੈਦਾਨ ਕਿਵੇਂ ਬਣਦੇ ਹਨ?
11. ਡੈਲਟਾ ਕਿਵੇਂ ਬਣਦਾ ਹੈ?
12. ਡੈਲਟਾ ਸ਼ਬਦ ਕਿਹੜੀ ਭਾਸ਼ਾ ਦੇ ਸ਼ਬਦ ਤੋਂ ਲਿਆ ਗਿਆ ਹੈ?
13. ਨਦੀ ਦੀਆਂ ਤਿੰਨ ਅਵਸਥਾਵਾਂ ਦੇ ਨਾਂ ਦੱਸੋ?

ਬਹੁ ਭਾਂਤੀ ਉੱਤਰਾਂ ਵਾਲੇ ਪ੍ਰਸ਼ਨ :

ਪ੍ਰਸ਼ਨ 1 ਜੇਕਰ ਕਿਸੇ ਦਰਿਆ ਦਾ ਵੇਗ ਦੁੱਗਣਾ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇ ਤਾਂ ਉਸਦੀ ਅਪਰਦਨ ਸ਼ਕਤੀ ਕਿੰਨੇ ਗੁਣਾਂ ਵੱਧ ਜਾਂਦੀ ਹੈ?

(i) ਦੋ ਗੁਣਾ (ii) ਤਿੰਨ ਗੁਣਾ (iii) ਚਾਰ ਗੁਣਾ (iv) ਬਿਲਕੁਲ ਨਹੀਂ ਵੱਧਦੀ

ਪ੍ਰਸ਼ਨ 2 ਦਰਿਆ ਦੀ ਉਤਪਤੀ ਦੇ ਸਥਾਨ ਨੂੰ ਕੀ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ?

(i) ਮੁਹਾਨਾ (ii) ਦਰਿਆ ਦਾ ਸਿਰ (iii) ਡੈਲਟਾ (iv) ਐਸਚੂਅਰੀ

ਪ੍ਰਸ਼ਨ 3 ਨਦੀ ਘਾਟੀ ਦੇ ਉੱਪਰਲੇ ਮਾਰਗ ਨੂੰ ਕੀ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ?

(i) ਗਹਿਰੀ ਘਾਟੀ (ii) ਪ੍ਰਬਤੀ ਘਾਟੀ (iii) ਵੀ ਆਕਾਰੀ ਘਾਟੀ (iv) ਯੂ. ਆਕਾਰੀ ਘਾਟੀ

ਪ੍ਰਸ਼ਨ 4 ਗੰਗਾ ਦਰਿਆ ਦਾ ਜਨਮ ਕਿੱਥੋਂ ਹੁੰਦਾ ਹੈ?

(i) ਕਸ਼ਮੀਰ (ii) ਗੰਗੋਤਰੀ (iii) ਇਲਾਹਾਬਾਦ (iv) ਹਰਿਦੁਆਰ

ਪ੍ਰਸ਼ਨ 5 ਕੋਲੋਰੇਡੋ ਡੂੰਘੀ ਘਾਟੀ ਦੀ ਸ਼ਕਲ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਦੇ ਕਿਸ ਅੱਖਰ ਵਰਗੀ ਹੈ?

(i) V (ii) I (iii) U (iv) L

ਪ੍ਰਸ਼ਨ 6 ਸਭ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਡੈਲਟਾ ਸ਼ਬਦ ਦਾ ਪ੍ਰਯੋਗ ਕਿਸ ਨੇ ਕੀਤਾ ਸੀ?

(i) ਪਾਇਥਾਗੋਰਸ (ii) ਹੈਰੋਡੋਟਸ (iii) ਮੈਗੇਲਨ (iv) ਆਰੀਆ ਭੱਟ

ਦੋ ਅੰਕਾਂ ਵਾਲੇ ਪ੍ਰਸ਼ਨ

1. ਨਦੀ ਘਾਟੀ ਦੇ ਹੇਠਲੇ ਮਾਰਗ ਦੀਆਂ ਦੋ ਥਲ ਆਕ੍ਰਿਤੀਆਂ ਨੂੰ ਸਮਝਾਉ?
2. ਡੈਲਟੇ ਦੇ ਨਿਰਮਾਣ ਲਈ ਕੋਈ ਦੋ ਸ਼ਰਤਾਂ ਦੱਸੋ?
3. ਗਾਰਜ ਤੋਂ ਕੀ ਭਾਵ ਹੈ?
4. ਮਹਾਨ ਖੱਡ ਜਾਂ ਕੈਨੀਅਨ ਕਿਸ ਨੂੰ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ?
5. ਜਲ ਝਰਨੇ ਕਿਵੇਂ ਬਣਦੇ ਹਨ?
6. ਜਲੌੜ ਸ਼ੰਕੂ ਕਿਵੇਂ ਬਣਦੇ ਹਨ?
7. ਨਦੀ ਵਿਸਰਪਣ ਤੋਂ ਕੀ ਭਾਵ ਹੈ?
8. ਡੈਲਟਾ ਕਿਵੇਂ ਬਣਦਾ ਹੈ?
9. ਧਨੁੱਖ-ਆਕਾਰੀ ਝੀਲ ਤੋਂ ਕੀ ਭਾਵ ਹੈ?
10. ਬ੍ਰੈਡਿਡ ਸਟਰੀਮ ਬਾਰੇ ਦੱਸੋ?

ਚਾਰ ਅੰਕਾਂ ਵਾਲੇ ਪ੍ਰਸ਼ਨ

1. ਦਰਿਆਵਾਂ ਦੀ ਢੋਆ-ਢੋਆਈ ਦੀ ਕ੍ਰਿਆ ਦਾ ਵਰਨਣ ਕਰੋ?
2. ਅਰੁੱਧ ਨਦੀ ਮੁੱਖ ਦਾ ਵਰਨਣ ਕਰੋ?
3. ਦਰਿਆਵਾਂ ਦੀ ਅਪਰਦਨ ਦੀ ਕ੍ਰਿਆ ਨੂੰ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਤੱਤਾਂ ਦਾ ਵਰਨਣ ਕਰੋ?
4. ਨਦੀ ਘਾਟੀ ਦੇ ਉਪਰਲੇ ਮਾਰਗ ਦੀਆਂ ਤਿੰਨ ਥਲ ਆਕ੍ਰਿਤੀਆਂ ਨੂੰ ਸਮਝਾਉ?
5. ਦਰਿਆਵਾਂ ਦੇ ਸੱਪਦਾਰ ਮੋੜ ਨੂੰ ਵਿਸਥਾਰ ਸਹਿਤ ਸਮਝਾਉ?
6. ਵੀ ਆਕਾਰੀ ਅਤੇ ਆਈ ਆਕਾਰੀ ਘਾਟੀ ਤੋਂ ਤੁਸੀਂ ਕੀ ਸਮਝਦੇ ਹੋ?

ਛੇ ਅੰਕਾਂ ਵਾਲੇ ਪ੍ਰਸ਼ਨ

1. ਵਗਦੇ ਜਲ ਦੀਆਂ ਭੌ-ਖੋਰ ਅਤੇ ਭੌ-ਉਸਾਰੀ ਦੀਆਂ ਕ੍ਰਿਆਵਾਂ ਦਾ ਵਰਨਣ ਕਰੋ?
2. ਨਦੀ ਜਾਂ ਦਰਿਆ ਦੇ ਮੱਧਵਰਤੀ ਭਾਗ ਵਿੱਚ ਬਣਨ ਵਾਲੀਆਂ ਭੂ-ਅਕ੍ਰਿਤੀਆਂ ਦਾ ਵਿਸਥਾਰ ਸਹਿਤ

ਵਰਨਣ ਕਰੋ?

3. ਨਦੀ ਜਾਂ ਦਰਿਆ ਦੇ ਪਹਿਲੇ ਪੜਾਅ ਵਿੱਚ ਬਣਨ ਵਾਲੀਆਂ ਭੂ-ਅਕ੍ਰਿਤੀਆਂ ਦਾ ਵਿਸਥਾਰ ਸਹਿਤ ਵਰਨਣ ਕਰੋ?

ਪਾਠ-9

ਹਿਮ ਨਦੀਆਂ ਦੇ ਕਾਰਜ ਅਤੇ ਭੂ-ਦ੍ਰਿਸ਼

ਇੱਕ ਐਕ ਵਾਲੇ ਪ੍ਰਸ਼ਨ

1. ਗਲੇਸ਼ੀਅਰ ਤੋਂ ਕੀ ਭਾਵ ਹੈ?
2. ਹਿਮ ਖੇਤਰ ਕਿਸ ਨੂੰ ਆਖਦੇ ਹਨ?
3. ਹਿਮ ਰੇਖਾ ਤੋਂ ਕੀ ਭਾਵ ਹੈ?
4. ਹਿਮ ਨਦੀਆਂ ਕਿਹੜੇ ਭਾਗਾਂ ਵਿੱਚ ਤੇਜ਼ੀ ਨਾਲ ਚੱਲਦੀਆਂ ਹਨ?
5. ਹਿਮ ਕੁੰਡ ਦੀ ਸ਼ਕਲ ਕਿਹੋ ਜਿਹੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ?
6. ਹਿਮੋੜ ਕਿਸ ਨੂੰ ਆਖਦੇ ਹਨ?
7. ਡਰੱਮਲਿਨ ਕਿਸ ਨੂੰ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ?
8. ਹਿਮ ਨਦੀ ਦੇ ਅਪਰਦਨ ਤੋਂ ਕਿਹੜੇ-ਕਿਹੜੇ ਭੂ-ਆਕਾਰ ਬਣਦੇ ਹਨ?
9. ਹਿਮ ਨਦੀ ਕਿਵੇਂ ਜਨਮ ਲੈਂਦੀ ਹੈ?
10. ਨਾਸਾ (NASA) ਦੀ ਖੋਜ ਮੁਤਾਬਿਕ ਐਨਟਾਰਕਟਿਕ ਮਹਾਦੀਪ ਦਾ ਤਾਪਮਾਨ ਪ੍ਰਤੀ ਦਹਾਕਾ ਕਿੰਨੇ ਡਿਗਰੀ ਵੱਧ ਰਿਹਾ ਹੈ?

ਬਹੁ ਭਾਂਤੀ ਉੱਤਰਾਂ ਵਾਲੇ ਪ੍ਰਸ਼ਨ :

- ਪ੍ਰਸ਼ਨ:-1 ਹਿਮ ਨਦੀ ਦੇ ਗਤੀਸ਼ੀਲ ਹੋਣ ਦਾ ਵਿਚਾਰ ਸਭ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਕਿਸ ਵਿਗਿਆਨੀ ਨੇ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਸੀ?
- (i) ਹੈਰੋਡੋਟਸ (ii) ਪ੍ਰੋਫੈਸਰ ਹੂਜੋ (iii) ਲੁਇਸ (iv) ਅਰਸਤੂ
- ਪ੍ਰਸ਼ਨ:-2 ਕਿਸ ਭੂ-ਆਕ੍ਰਿਤੀ ਨੂੰ ਆਂਡਿਆਂ ਦੀ ਟੋਕਰੀ ਵਰਗੇ ਧਰਾਤਲ ਦੇ ਨਾਂ ਨਾਲ ਵੀ ਪੁਕਾਰਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ?
- (i) ਹਿਮੋੜ (ii) ਹਿਮਕੁੰਡ (iii) ਮੁਨਾਰਾ (iv) ਡਰੱਮਲਿਨ
- ਪ੍ਰਸ਼ਨ 3 ਹਿਮ ਨਦੀਆਂ ਦੀ ਅਪਰਦਨ ਦੀ ਕਿਰਿਆ ਰਾਹੀਂ ਨਿਰਮਾਣਿਤ ਸਭ ਤੋਂ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਆਕ੍ਰਿਤੀ ਨੂੰ ਕੀ ਆਖਦੇ ਹਨ?
- (i) ਪਰਬਤੀ ਝੀਲ (ii) ਤੀਖਣ ਕਟਕ (iii) ਹਿਮ ਕੁੰਡ (iv) ਕੋਲ
- ਪ੍ਰਸ਼ਨ 4 ਹਿਮ ਨਦੀ ਦਾ ਢੇਰੀ ਹੋਇਆ ਮਲਬਾ ਜਿਥੇ ਸਮੇਂ ਹਿਮ ਨਦੀ ਦੇ ਸਮਾਨ ਅੰਤਰ ਇੱਕ ਰੇਖਾ ਵਿੱਚ ਨਿਖੇਪ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਉਸ ਨੂੰ ਕੀ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ?
- (i) ਬਗਲੀ ਹਿਮੋੜ (ii) ਮੱਧਵਰਤੀ ਹਿਮੋੜ (iii) ਖੁਰਦੇ ਹਿਮੋੜ (iv) ਧਰਾਤਲੀ ਹਿਮੋੜ

ਦੋ ਐਂਕਾਂ ਵਾਲੇ ਪ੍ਰਸ਼ਨ

1. ਹਿੰਮ ਖੇਤਰ ਦੀ ਉਤਪਤੀ ਅਤੇ ਵਿਕਾਸ ਲਈ ਕਿਹੜੇ ਕਾਰਕ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹਨ?
2. ਹਿੰਮ ਦਰਾੜਾਂ ਤੋਂ ਕੀ ਭਾਵ ਹੈ?
3. ਹਿੰਮ ਨਦੀਆਂ ਦੀਆਂ ਕਿਸਮਾਂ ਦੱਸੋ?
4. ਸਰਕ ਤੋਂ ਕੀ ਭਾਵ ਹੈ?
5. ਯੂ-ਆਕਾਰ ਦੀ ਘਾਟੀ ਕਿਵੇਂ ਬਣਦੀ ਹੈ?
6. ਲਟਕਵੀਂ ਘਾਟੀ ਤੋਂ ਤੁਹਾਡਾ ਕੀ ਭਾਵ ਹੈ?

ਚਾਰ ਐਂਕਾਂ ਵਾਲੇ ਪ੍ਰਸ਼ਨ

1. ਹਿੰਮ ਰੇਖਾ ਕਿਹੜੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਤੇ ਨਿਰਭਰ ਕਰਦੀ ਹੈ?
2. ਹਿੰਮ ਨਦੀ ਘਸਰਣ ਅਤੇ ਤੋੜਨ ਦੀ ਕ੍ਰਿਆ ਕੀ ਹੈ, ਸਮਝਾਉ?
3. ਹਿੰਮ ਨਦੀਆਂ ਦੇ ਅਪਰਦਨ ਕਾਰਜ ਰਾਹੀਂ ਨਿਰਮਾਣਿਤ ਭੂ-ਥੱਲ ਰੂਪ ਦਾ ਵੇਰਵਾ ਦਿਉ?
4. ਹਿੰਮੋੜ ਕਿਸ ਨੂੰ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ? ਹਿੰਮੋੜ ਦੀਆਂ ਕਿਸਮਾਂ ਦੱਸੋ?
5. ਅਪਖੇਪ ਮੈਦਾਨ ਨੂੰ ਵਿਸਥਾਰ ਸਹਿਤ ਸਮਝਾਉ?

ਛੇ ਐਂਕਾਂ ਵਾਲੇ ਪ੍ਰਸ਼ਨ

1. ਹਿੰਮ ਨਦੀਆਂ ਰਾਹੀਂ ਭੌ-ਖੋਰ ਅਤੇ ਭੌ-ਉਸਾਰੀ ਦੀਆਂ ਕ੍ਰਿਆਵਾਂ ਦਾ ਵਰਨਣ ਕਰੋ?
2. ਗਲੇਸ਼ੀਅਰ ਦੀਆਂ ਕਿਸਮਾਂ ਦਾ ਵਿਸਥਾਰ ਸਹਿਤ ਵਰਨਣ ਕਰੋ?

ਪਾਠ-10

ਪੌਣਾਂ ਦੇ ਕਾਰਜ ਅਤੇ ਭੂ-ਦ੍ਰਿਸ਼

ਇੱਕ ਐਂਕ ਵਾਲੇ ਪ੍ਰਸ਼ਨ

1. ਮਾਰੂਥਲ ਕਿਸ ਨੂੰ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ?
2. ਪੌਣਾਂ ਕਿਹੜੇ ਖੇਤਰਾਂ ਵਿੱਚ ਅਨਾਵਰਣ ਦਾ ਮੁੱਖ ਕਾਰਕ ਹਨ?
3. ਖੁੰਬ ਆਕਾਰੀ ਚਟਾਨਾਂ ਕਿਵੇਂ ਬਣਦੀਆਂ ਹਨ?
4. ਪੌਣ ਅਪਵਾਹਨ ਤੋਂ ਕੀ ਭਾਵ ਹੈ?
5. ਪੌਣ ਰਗੜ ਕੀ ਹੈ?
6. ਸੰਸਾਰ ਦਾ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡਾ ਮਾਰੂਥਲ ਕਿਹੜਾ ਹੈ?
7. ਵਾਯੂ ਗਰਤ ਨੂੰ ਹੋਰ ਕੀ ਆਖਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ?
8. ਇਨਸਲਬਰਗ ਸ਼ਬਦ ਕਿਹੜੀ ਭਾਸ਼ਾ ਦਾ ਹੈ?

9. ਡਿਮੋਏਜਲ ਸ਼ਬਦ ਕਿਹੜੀ ਭਾਸ਼ਾ ਦਾ ਹੈ?
10. ਜ਼ਿਊਯਨ ਸ਼ਬਦ ਕਿਹੜੀ ਭਾਸ਼ਾ ਦਾ ਹੈ?
11. ਟਿੱਬੇ (ਰੇਤਲੇ) ਕਿਸ ਨੂੰ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ?
12. ਬਰਖਾਨ ਤੋਂ ਕੀ ਭਾਵ ਹੈ?
13. ਲੋਇਸ ਕੀ ਹੁੰਦਾ ਹੈ?
14. ਲੋਇਸ ਦਾ ਬਹੁਤਾ ਨਿਖੇਪ ਕਿੱਥੇ ਮਿਲਦਾ ਹੈ?
15. ਹਵਾ ਦੇ ਅਪਰਦਨ ਦੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਰੂਪ ਦੱਸੋ?
16. ਲੋਇਸ ਸ਼ਬਦ ਕਿਹੜੀ ਭਾਸ਼ਾ ਦਾ ਸ਼ਬਦ ਹੈ?
17. ਐਟੋਕਾਮਾ ਮਾਰੂਥਲ ਕਿਸ ਮਹਾਂਦੀਪ ਵਿੱਚ ਸਥਿੱਤ ਹੈ?
18. ਨਖਲਿਸਤਾਨ (OASIS) ਤੋਂ ਕੀ ਭਾਵ ਹੈ?

ਬਹੁ ਭਾਂਤੀ ਉੱਤਰਾਂ ਵਾਲੇ ਪ੍ਰਸ਼ਨ :

ਪ੍ਰਸ਼ਨ:-1 ਸਮੁੱਚੇ ਸੰਸਾਰ ਦਾ ਲੱਗਭੱਗ ਕਿੰਨੇਵਾਂ ਹਿੱਸਾ ਮਾਰੂਥਲੀ ਅਤੇ ਅਰਧ ਮਾਰੂਥਲੀ ਹੈ?

- (i) ਚੌਥਾ ਹਿੱਸਾ (ii) ਪੰਜਵਾਂ ਹਿੱਸਾ (iii) ਤੀਜਾ ਹਿੱਸਾ (iv) ਅੱਧਾ ਹਿੱਸਾ

ਪ੍ਰਸ਼ਨ:-2 ਪੌਣਾਂ ਰਾਹੀਂ ਅਪਰਦਨ ਕਾਰਜ ਕਿੰਨੇ ਤਰੀਕਿਆਂ ਰਾਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ?

- (i) ਦੋ (ii) ਚਾਰ (iii) ਪੰਜ (iv) ਤਿੰਨ

ਪ੍ਰਸ਼ਨ:-3 ਪੌਣ ਅਪਘਸ਼ਰਣ ਦਾ ਕੰਮ ਧਰਾਤਲ ਤਲ ਤੋਂ ਲੱਗਭੱਗ ਕਿੰਨੇ ਸੈਂਟੀਮੀਟਰ ਤੱਕ ਵੱਧ ਤੋਂ ਵੱਧ ਵੇਖਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ?

- (i) 10-15 ਸੈਂਟੀਮੀਟਰ ਤੱਕ (ii) 20-25 ਸੈਂਟੀਮੀਟਰ ਤੱਕ
(iii) 40-50 ਸੈਂਟੀਮੀਟਰ ਤੱਕ (iv) ਧਰਾਤਲ ਤਲ ਦੇ ਨਾਲ

ਪ੍ਰਸ਼ਨ:-4 ਇਨਸਲਬਰਗ ਕਿਹੜੀ ਭਾਸ਼ਾ ਦਾ ਸ਼ਬਦ ਹੈ?

- (i) ਜਰਮਨੀ (ii) ਫਰਾਂਸੀਸੀ (iii) ਅਰਬੀ (iv) ਯੂਨਾਨੀ

ਪ੍ਰਸ਼ਨ:-5 ਆਰਥਰ ਹੋਮ ਨੇ ਯਾਰਡੰਗ ਨਾਮੀ ਭੂ-ਰੂਪ ਨੂੰ ਹੋਰ ਕੀ ਨਾਂ ਦਿੱਤਾ ਸੀ?

- (i) ਜਵੀਕੈਂਟਰ (ii) ਅੰਡਿਆਂ ਵਾਲੀ ਟੋਕਰੀ (iii) ਕੁੱਕੜ ਕਲਗੀ (iv) ਜ਼ਿਊਅਨ

ਪ੍ਰਸ਼ਨ:-6 ਬਰਖਾਨ ਦਾ ਕੀ ਅਰਥ ਹੈ?

- (i) ਦੀਪੀ ਪ੍ਰਬਤ (ii) ਲੋਇਸ (iii) ਰੇਤਲੀ ਪਹਾੜੀ (iv) ਯਾਰਡੰਗ

ਦੋ ਅੰਕਾਂ ਵਾਲੇ ਪ੍ਰਸ਼ਨ

1. ਪੌਣਾਂ ਦੀ ਅਪਰਦਨ ਕ੍ਰਿਆ ਕਿਹੜੇ ਤੱਤਾਂ ਤੇ ਨਿਰਭਰ ਕਰਦੀ ਹੈ?
2. ਪੌਣ ਅਪਵਾਹਨ ਕਿਸ ਨੂੰ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ?

3. ਪੌਣ ਅਪਘਰਸ਼ਣ ਤੇ ਨੋਟ ਲਿਖੋ?
4. ਖੁੰਬ ਆਕਾਰੀ ਚਟਾਨਾਂ ਤੇ ਨੋਟ ਲਿਖੋ?
5. ਇਨਸਲਬਰਗ ਸ਼ਬਦ ਕਿੱਥੋਂ ਲਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਇਹ ਕਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਹੋਂਦ ਵਿੱਚ ਆਉਂਦੇ ਹਨ?
6. ਰੇਤਲੇ ਟਿੱਬਿਆਂ ਤੇ ਨੋਟ ਲਿਖੋ?
7. ਬਰਖਾਨ ਦੀ ਹੁੰਦੇ ਹਨ?
8. ਯਾਰਡੰਗ ਕਿਵੇਂ ਬਣਦੇ ਹਨ?
9. ਜ਼ਿਊਜ਼ਨ ਤੋਂ ਕੀ ਭਾਵ ਹੈ?

ਚਾਰ ਅੰਕਾਂ ਵਾਲੇ ਪ੍ਰਸ਼ਨ

1. ਸਥਿਤੀ ਅਨੁਸਾਰ ਰੇਤਲੇ ਟਿੱਬਿਆਂ ਦਾ ਵਰਗੀਕਰਣ ਦਿਉ?
2. ਤਿਰਛੇ ਅਤੇ ਲੰਬਕਾਰੀ ਰੇਤਲੇ ਟਿੱਬਿਆਂ ਦਾ ਵਰਨਣ ਕਰੋ?
3. ਲੋਇਸ ਦੇ ਮੈਦਾਨਾਂ ਤੇ ਨੋਟ ਲਿਖੋ?

ਛੇ ਅੰਕਾਂ ਵਾਲੇ ਪ੍ਰਸ਼ਨ

1. ਪੌਣਾਂ ਦੇ ਅਪਰਦਨ ਅਤੇ ਨਿਖੇਪਣ ਕਾਰਜਾਂ ਦਾ ਵਰਨਣ ਕਰੋ?
2. ਪੌਣਾਂ ਦੀ ਢੋਅ-ਢੁਆਈ ਦੀ ਕਿਰਿਆ ਦਾ ਵਿਸਥਾਰ ਸਹਿਤ ਵਰਨਣ ਕਰੋ?

ਪਾਠ-11

ਸਾਗਰੀ ਲਹਿਰਾਂ ਦਾ ਕਾਰਜ

ਇੱਕ ਅੰਕ ਵਾਲੇ ਪ੍ਰਸ਼ਨ

1. ਸਾਗਰੀ ਤੱਟ ਕਿਸ ਨੂੰ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ?
2. ਤੱਟ ਰੇਖਾ ਕਿਸ ਨੂੰ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ?
3. ਤੀਰ ਕਿਸ ਨੂੰ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ?
4. ਸਾਗਰੀ ਖੜੀ ਚਟਾਨ ਕਿਸ ਨੂੰ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ?
5. ਰੋਧੀ ਭਿੱਤੀਆਂ ਦਾ ਨਿਰਮਾਣ ਕਿੱਥੇ ਹੁੰਦਾ ਹੈ?
6. ਭੂ-ਜੀਭ ਕਿਸ ਨੂੰ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ?
7. ਭਾਰਤ ਦੇ ਤੱਟਾਂ ਤੇ ਮਿਲਣ ਵਾਲੀਆਂ ਲੈਗੂਨ ਝੀਲਾਂ ਦੇ ਨਾਂ ਦੱਸੋ?
8. ਬੀਚ ਕਿਸ ਨੂੰ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ?
9. ਪਾਣੀ ਵਿੱਚ ਘੁਲਣਸ਼ੀਲ ਚਟਾਨਾਂ ਦੇ ਨਾਮ ਦੱਸੋ?

ਬਹੁ ਭਾਂਤੀ ਉੱਤਰਾਂ ਵਾਲੇ ਪ੍ਰਸ਼ਨ :

ਪ੍ਰਸ਼ਨ:-1 ਜਿਸ ਸਥਾਨ ਤੇ ਸਾਗਰੀ ਜਲਵਰਤੀ ਭਾਗ ਅਤੇ ਥਲਵਰਤੀ ਭਾਗ ਆਪਸ ਵਿੱਚ ਮਿਲਦੇ ਹਨ ਉਸ ਨੂੰ ਕੀ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ?

(i) ਤੱਟ ਰੇਖਾ (ii) ਕਿਨਾਰਾ (iii) ਤੀਰ ਰੇਖਾ (iv) ਸਾਗਰੀ ਤੱਟ

ਪ੍ਰਸ਼ਨ:-2 ਲਹਿਰ ਦੇ ਉਪਰ ਨੂੰ ਉੱਭਰੇ ਹੋਏ ਭਾਗ ਨੂੰ ਕੀ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ?

(i) ਲਹਿਰ ਸਿਖਰ (ii) ਲਹਿਰ ਦਰੋਣੀ (iii) ਲਹਿਰ ਗਤੀ (iv) ਲਹਿਰ ਖੇਤਰ

ਪ੍ਰਸ਼ਨ:-3 ਜੇਕਰ ਕਿਸੇ ਭਿੱਤੀ ਦਾ ਇਕ ਸਿਰਾ ਤੱਟ ਨਾਲ ਜੁੜਿਆ ਹੋਵੇ ਅਤੇ ਦੂਜਾ ਸਿਰਾ ਸਾਗਰ ਵੱਲ ਨੂੰ ਵਧਿਆ ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਉਸ ਨੂੰ ਕੀ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ?

(i) ਪੁਲਿਨ (ii) ਸਾਗਰੀ ਮਹਿਰਾਬ (iii) ਖੜੀ ਚੱਟਾਨ (iv) ਭੂ-ਜੀਭ

ਪ੍ਰਸ਼ਨ:-4 ਲਹਿਰ ਦੇ ਥੱਲੇ ਵੱਲ ਨੂੰ ਦੱਬੇ ਹੋਏ ਭਾਗ ਨੂੰ ਕੀ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ?

(i) ਲਹਿਰ ਦਰੋਣੀ (ii) ਲਹਿਰ ਸਿਖਰ (iii) ਲਹਿਰ ਉਚਾਈ (iv) ਕੋਈ ਨਹੀਂ

ਪ੍ਰਸ਼ਨ:-5 ਜਦੋਂ ਸਾਗਰੀ ਗੁਫਾਵਾਂ ਦੀ ਛੱਤ ਤੇ ਪਈਆਂ ਤ੍ਰੇੜਾਂ ਰਾਹੀਂ ਛੱਤ ਦੇ ਆਰਪਾਰ ਛੇਕ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਉਸ ਨੂੰ ਕੀ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ?

(i) ਵਾਯੂ ਛੇਕ (ii) ਖੁੰਘ (iii) ਜਿਓ (iv) ਖੱਡ

ਦੋ ਅੰਕਾਂ ਵਾਲੇ ਪ੍ਰਸ਼ਨ

1. ਸਮੁੰਦਰ ਵਿੱਚ ਅਨਾਵਿਰਤੀਕਰਨ ਦੇ ਕਾਰਕ ਕਿਹੜੇ ਹਨ?
2. ਸਾਗਰੀ ਲਹਿਰਾਂ ਕੀ ਹੁੰਦੀਆਂ ਹਨ?
3. ਲੈਗੂਨ ਕਿਸ ਨੂੰ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ?
4. ਦਲਦਲ ਕਿਸ ਨੂੰ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ?
5. ਸਾਗਰੀ ਲਹਿਰਾਂ ਦਾ ਅਪਰਦਨ ਕਿੰਨ੍ਹਾਂ ਤਰੀਕਿਆਂ ਨਾਲ ਹੁੰਦਾ ਹੈ?
6. ਖੜੀ ਚਟਾਨ ਤੇ ਲਹਿਰ ਅਪਰਦਨ ਪਲੇਟਫਾਰਮ ਤੇ ਨੋਟ ਲਿਖੋ?
7. ਸਟੈਕ ਕੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ?

ਚਾਰ ਅੰਕਾਂ ਵਾਲੇ ਪ੍ਰਸ਼ਨ

1. ਸਾਗਰੀ ਤੱਟ, ਤੱਟ ਰੇਖਾ, ਤੀਰ ਰੇਖਾ ਤੇ ਬੀਚ ਕੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ?
2. ਲੈਗੂਨ ਤੋਂ ਕੀ ਭਾਵ ਹੈ, ਚਿੱਤਰ ਸਹਿਤ ਵਿਆਖਿਆ ਕਰੋ?
3. ਸਮੁੰਦਰੀ ਬੀਚ ਕਿਵੇਂ ਬਣਦੇ ਹਨ?
4. ਸਾਗਰੀ ਗੁਫਾਵਾਂ ਕੀ ਹੁੰਦੀਆਂ ਹਨ ਚਿੱਤਰ ਸਹਿਤ ਸਮਝਾਉ?
5. ਕਲਿੱਫ ਦੀ ਰਚਨਾ ਕਿਵੇਂ ਹੁੰਦੀ ਹੈ?
6. ਸਾਗਰੀ ਥੰਮ ਕਿਵੇਂ ਬਣਦੇ ਹਨ?

ਛੇ ਅੰਕਾਂ ਵਾਲੇ ਪ੍ਰਸ਼ਨ

1. ਸਾਗਰੀ ਲਹਿਰਾਂ ਦੇ ਅਪਰਦਨ ਅਤੇ ਨਿਖੇਪਣ ਕਾਰਜਾਂ ਦਾ ਵਰਨਣ ਕਰੋ?
2. ਸਾਗਰੀ ਲਹਿਰਾਂ ਦੇ ਨਿਖੇਪਣ ਤੋਂ ਬਣੀਆਂ ਸਥਲਅਕ੍ਰਿਤੀਆਂ ਦਾ ਵਿਸਥਾਰ ਸਹਿਤ ਵਰਨਣ ਕਰੋ?

ਪਾਠ-12

ਭੂਮੀਗਤ ਜਲ ਦੇ ਕਾਰਜ

ਇੱਕ ਐਕ ਵਾਲੇ ਪ੍ਰਸ਼ਨ

1. ਭੂਮੀਗਤ ਜਲ ਦੇ ਕਿਹੜੇ ਸ੍ਰੋਤ ਹਨ?
2. ਜਲਸਤਰ ਕਿਸ ਨੂੰ ਆਖਦੇ ਹਨ?
3. ਚਟਾਨਾਂ ਦੀ ਮੁਸਾਮਦਾਰਤਾ ਕੀ ਹੈ?
4. ਜਲਭਰੀ ਪਰਤ, ਚਟਾਨ ਦੀ ਕਿਹੜੀ ਪਰਤ ਹੈ?
5. ਪਾਤਾਲ ਤੋੜ ਖੂਹਾਂ ਨੂੰ ਆਰਟੀਜ਼ਨ ਖੂਹ ਕਿਉਂ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ?
6. ਜਲ ਚਸ਼ਮਾ ਕਿਸ ਨੂੰ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ?
7. ਗੀਜ਼ਰ ਕਿਸ ਨੂੰ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ?
8. ਸਟੈਲਕਸਾਇਟ ਕਿਸ ਨੂੰ ਆਖਦੇ ਹਨ?
9. ਸਟੈਲਗਮਾਇਟ ਕਿਸ ਨੂੰ ਆਖਦੇ ਹਨ?
10. ਭੂਮੀਗਤ ਜਲ ਤੋਂ ਕੀ ਭਾਵ ਹੈ?
11. ਗੀਜ਼ਰ ਜਾਂ ਗਰਮ-ਫੁਹਾਰਾ ਕੀ ਹੁੰਦਾ ਹੈ?

ਬਹੁ ਭਾਂਤੀ ਉੱਤਰਾਂ ਵਾਲੇ ਪ੍ਰਸ਼ਨ :

ਪ੍ਰਸ਼ਨ:-1 ਜਿਸ ਖੇਤਰ ਦੀ ਵਿਚਕਾਰਲੀ ਮੁਸਾਮਦਾਰ ਚੱਟਾਨ ਦੀ ਤਹਿ ਹਮੇਸ਼ਾ ਹੀ ਜਲ ਨਾਲ ਭਰੀ ਰਹਿੰਦੀ ਹੈ ਉਸ ਖੇਤਰ ਨੂੰ ਕੀ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ?

(i) ਚੱਟਾਨ ਪ੍ਰਵਾਹ ਖੇਤਰ	(ii) ਅਸੰਤ੍ਰਿਪਤ ਖੇਤਰ	(iii) ਸੰਤ੍ਰਿਪਤ ਖੇਤਰ	(iv) ਕੋਈ ਨਹੀਂ

ਪ੍ਰਸ਼ਨ:-2 ਚੱਟਾਨਾਂ ਰਾਹੀਂ ਜਲ ਪ੍ਰਵਾਹ ਕਰਨ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਨੂੰ ਕੀ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ?

(i) ਚਟਾਨਾਂ ਦੀ ਮੁਸਾਮਦਾਰਤਾ	(ii) ਚਟਾਨਾਂ ਦੀ ਪ੍ਰਵੇਸ਼ ਯੋਗਤਾ	(iii) ਜਲਭਰੀ ਪਰਤ	(iv) ਸਹਿਜਾਤ ਜਲ

ਪ੍ਰਸ਼ਨ:-3 ਪਾਤਾਲ ਤੋੜ ਖੂਹਾਂ ਨੂੰ ਹੋਰ ਕੀ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ?

(i) ਆਰਟੀਜ਼ਨ ਖੂਹ	(ii) ਸਥਾਈ ਖੂਹ	(iii) ਅਸਥਾਈ ਖੂਹ	(iv) ਡੋਲਾਇਨ

ਪ੍ਰਸ਼ਨ:-4 ਪਲੌਜ਼ੀ ਦਾ ਦੂਜਾ ਨਾਂ ਕੀ ਹੈ?

(i) ਸਕੁੰਡ	(ii) ਪੋਨੋਰ	(iii) ਰਾਜਕੁੰਡ	(iv) ਡੋਲਾਇਨ

ਪ੍ਰਸ਼ਨ:-5 ਸਟੈਲਕਸਾਇਟ ਭੂ ਦ੍ਰਿਸ਼ ਦਾ ਨਿਰਮਾਣ ਹੇਠ ਲਿਖਿਆਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕਿਸ ਕਰਕੇ ਹੁੰਦਾ ਹੈ?

(i) ਹਵਾ ਰਾਹੀਂ	(ii) ਦਰਿਆ ਰਾਹੀਂ	(iii) ਭੂਮੀਗਤ ਜਲ ਰਾਹੀਂ	(iv) ਹਿਮ ਨਦੀ ਰਾਹੀਂ

ਦੋ ਐਕਾਂ ਵਾਲੇ ਪ੍ਰਸ਼ਨ

1. ਭੂਮੀਗਤ ਜਲ ਦੇ ਸ੍ਰੋਤਾਂ ਬਾਰੇ ਦੱਸੋ?
2. ਚਸ਼ਮੇ ਕੀ ਹਨ, ਕਿੰਨੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਹਨ, ਬਿਆਨ ਕਰੋ?
3. ਅਵਕੂਟ ਤੇ ਜਲ ਕੁੰਡ ਦੀ ਹੁੰਦੇ ਹਨ?
4. ਸਟੈਲਕਸਾਇਟ ਕਿਸ ਨੂੰ ਆਖਦੇ ਹਨ?
5. ਸਟੈਲਗਮਾਇਟ ਕਿਸ ਨੂੰ ਆਖਦੇ ਹਨ?
6. ਭੂਮੀਗਤ ਜਲ ਪੱਧਰ ਦੇ ਉੱਚਾ ਨੀਵਾਂ ਹੋਣ ਦੇ ਕੀ ਕਾਰਨ ਹਨ?
7. ਆਰਟੀਜ਼ੀਅਨ ਖੂਹ ਤੋਂ ਕੀ ਭਾਵ ਹੈ?
8. ਗਾਈਜ਼ਰ ਅਤੇ ਗਰਮ ਚਸ਼ਮੇ ਵਿੱਚ ਕੀ ਅੰਤਰ ਹੈ?
9. ਕਾਰਸਟ ਝੀਲਾਂ ਕਿਹੜੇ ਇਲਾਕਿਆਂ ਵਿੱਚ ਪਾਈਆਂ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ?

ਚਾਰ ਐਕਾਂ ਵਾਲੇ ਪ੍ਰਸ਼ਨ

1. ਜਲ ਚੱਕਰ ਨੂੰ ਸਮਝਾਓ?
2. ਸੰਤ੍ਰਿਪਿਤ ਅਤੇ ਅਸੰਤ੍ਰਿਪਿਤ ਖੇਤਰਾਂ ਨੂੰ ਸਮਝਾਓ?
3. ਚਟਾਨਾਂ ਦੀ ਮੁਸਾਮਦਾਰਤਾ ਅਤੇ ਪ੍ਰਵੇਸ਼ਯੋਗਤਾ ਵਿੱਚ ਫਰਕ ਸਮਝਾਓ?
4. ਪ੍ਰਵੇਸ਼ਯੋਗ ਚਟਾਨਾਂ ਅਤੇ ਅਪ੍ਰਵੇਸ਼ਯੋਗ ਚਟਾਨਾਂ ਵਿੱਚ ਅੰਤਰ ਸਮਝਾਓ?
5. ਕੁਦਰਤੀ ਪੁੱਲ ਕਿਵੇਂ ਬਣਦੇ ਹਨ?

ਛੇ ਐਕਾਂ ਵਾਲੇ ਪ੍ਰਸ਼ਨ

1. ਭੂਮੀਗਤ ਜਲ ਦੇ ਅਪਰਦਨ ਅਤੇ ਨਿਖੇਪਣ ਕਾਰਜਾਂ ਦਾ ਵਰਨਣ ਕਰੋ?
2. ਭੂਮੀਗਤ ਜਲ ਦੇ ਨਿਖੇਪਣ ਤੋਂ ਬਣੀਆਂ ਸਥਲ ਅਕ੍ਰਿਤੀਆਂ ਦਾ ਵਿਸਥਾਰ ਸਹਿਤ ਵਰਨਣ ਕਰੋ?

ਪਾਠ-13 ਮੁੱਖ ਸਥਲ ਰੂਪ

ਇੱਕ ਐਕ ਵਾਲੇ ਪ੍ਰਸ਼ਨ

1. ਪ੍ਰਬਤ ਧਰਾਤਲ ਦਾ ਕਿਹੜਾ ਭਾਗ ਹੁੰਦੇ ਹਨ?
2. ਕੀ ਪ੍ਰਬਤ ਆਲੇ ਦੁਆਲੇ ਤੋਂ ਸਾਫ ਉੱਚੇ ਉੱਠੇ ਹੋਏ ਦਿਖਾਈ ਦਿੰਦੇ ਹਨ?
3. ਪ੍ਰਬਤਾਂ ਦੀਆਂ ਢਲਾਣਾਂ ਕਿਹੋ ਜਿਹੀਆਂ ਹੁੰਦੀਆਂ ਹਨ ਅਤੇ ਸਮੁੰਦਰ ਤੱਲ ਤੋਂ ਕਿੰਨੀ ਉਚਾਈ ਹੁੰਦੀ ਹੈ?

4. ਪਰਬਤਾਂ ਦਾ ਵਰਗੀਕਰਣ ਕਿਹੜੇ ਤਰੀਕਿਆਂ ਅਨੁਸਾਰ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ?
5. ਪਰਬਤਾਂ ਨੂੰ ਸਥਿਤੀ ਅਨੁਸਾਰ ਕਿੰਨੀਆਂ ਕਿਸਮਾਂ ਵਿੱਚ ਵੰਡਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ?
6. ਮਹਾਂਦੀਪੀ ਭੂਮੀਆਂ ਵਿੱਚਕਾਰ ਮਿਲਣ ਵਾਲੇ ਪਰਬਤਾਂ ਨੂੰ ਕਿਹੜੇ ਪਰਬਤ ਆਖਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ?
7. ਨਿਰਮਾਣ ਦੇ ਤਰੀਕੇ ਅਨੁਸਾਰ ਪਰਬਤਾਂ ਨੂੰ ਮੁੱਖ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਕਿੰਨੇ ਵਰਗਾਂ ਵਿੱਚ ਵੰਡਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ?
8. ਮੌਲਿਕ ਜਾਂ ਟੈਕਟੋਨਿਕ ਪਰਬਤਾਂ ਦੀ ਉਤਪਤੀ ਕਿਹੜੀਆਂ ਭੂ-ਗਰਭੀ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਕਰਕੇ ਹੁੰਦੀ ਹੈ?
9. ਵਲਦਾਰ ਪਰਬਤਾਂ ਦੇ ਨਿਰਮਾਣ ਲਈ ਧਰਤੀ ਦੀਆਂ ਕਿਹੜੀਆਂ ਗਤੀਆਂ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰ ਹੁੰਦੀਆਂ ਹਨ?
10. ਸੰਗ੍ਰਹਿ ਪ੍ਰਬਤਾਂ ਨੂੰ ਕਿਹੜੇ ਹੋਰ ਪਰਬਤ ਆਖ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ?
11. ਪਠਾਰ ਧਰਾਤਲ ਤੇ ਮਿਲਣ ਵਾਲੀ ਕਿਹੜੀ ਕੁਦਰਤੀ ਥਲ-ਆਕ੍ਰਿਤੀ ਹੈ।
12. ਕੀ ਪਠਾਰਾਂ ਦੇ ਆਧਾਰ ਅਤੇ ਚੋਟੀਆਂ ਦਾ ਖੇਤਰਫਲ ਲਗਭਗ ਇੱਕੋ ਜਿੰਨਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ?
13. ਭੂਗੋਲਿਕ ਸਥਿਤੀ ਅਨੁਸਾਰ ਪਠਾਰਾਂ ਨੂੰ ਕਿੰਨੀਆਂ ਕਿਸਮਾਂ ਵਿੱਚ ਵੰਡਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ?
14. ਮੈਦਾਨਾਂ ਦੀ ਸਮੁੰਦਰ ਤੱਲ ਤੋਂ ਉਚਾਈ ਕਿੰਨੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ?
15. ਸੀਮੈਨ ਨਾਮੀ ਵਿਗਿਆਨੀ ਅਨੁਸਾਰ ਮੈਦਾਨ ਕਿਹੋ ਜਿਹੇ ਹੁੰਦੇ ਹਨ?
16. ਤੱਟਵਰਤੀ ਮੈਦਾਨ ਕਿਹੜੇ ਮੈਦਾਨਾਂ ਨੂੰ ਆਖਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ?
17. ਪਰਬਤ ਕਿਸ ਨੂੰ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ?
18. ਮੈਦਾਨ ਕਿਸ ਨੂੰ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ?
19. ਪਠਾਰ ਕਿਸ ਨੂੰ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ?
20. ਪਠਾਰ ਦੀਆਂ ਮੁੱਖ ਕਿਸਮਾਂ ਦੇ ਨਾਂ ਲਿਖੋ?
21. ਮੈਦਾਨਾਂ ਦੀਆਂ ਮੁੱਖ ਕਿਸਮਾਂ ਦੇ ਨਾਂ ਲਿਖੋ?
22. ਪ੍ਰਿਥਵੀ ਤੇ ਪ੍ਰਮੁੱਖ ਥਲਰੂਪ ਕਿਹੜੇ ਹਨ?
23. ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਸਭ ਤੋਂ ਪ੍ਰਾਚੀਨ ਮੌਜੂਦਾਰ ਪਰਬਤ ਕਿਹੜਾ ਹੈ?
24. ਸੰਸਾਰ ਦੇ ਕੁਝ ਪ੍ਰਸਿੱਧ ਮੈਦਾਨਾਂ ਦੇ ਉਦਾਹਰਨ ਦਿਓ?

ਬਹੁ ਭਾਂਤੀ ਉੱਤਰਾਂ ਵਾਲੇ ਪ੍ਰਸ਼ਨ :

ਪ੍ਰਸ਼ਨ:-1 ਧਰਤੀ ਨੂੰ ਮੁੱਖ ਕਿੰਨੇ ਥਲਰੂਪਾਂ ਵਿੱਚ ਵੰਡਿਆ ਗਿਆ ਹੈ?

- (i) ਦੋ (ii) ਤਿੰਨ (iii) ਚਾਰ (iv) ਪੰਜ

ਪ੍ਰਸ਼ਨ:-2 ਪਰਬਤਾਂ ਦੀਆਂ ਮੁੱਖ ਕਿੰਨੀਆਂ ਕਿਸਮਾਂ ਹਨ?

- (i) ਦੋ (ii) ਪੰਜ (iii) ਛੇ (iv) ਤਿੰਨ

ਪ੍ਰਸ਼ਨ:-3 ਲਗਭਗ ਕਿੰਨੇ ਥਲ ਤੇ ਮੈਦਾਨਾਂ ਦਾ ਵਿਸਥਾਰ ਹੈ?

- (i) 41% (ii) 30% (iii) 51% (iv) 25%

ਪ੍ਰਸ਼ਨ:-4 ਭਾਰਤ ਦੇ ਗੰਗਾ-ਸਤਲੁਜ ਦੇ ਮੈਦਾਨ ਕਿਹੜੀ ਕਿਸਮ ਦੇ ਹਨ।

- (i) ਤੱਟ ਦੇ ਮੈਦਾਨ (ii) ਲੋਇਸ ਦੇ ਮੈਦਾਨ (iii) ਜਲੋਢ ਮੈਦਾਨ (iv) ਚੂਨੇਦਾਰ ਮੈਦਾਨ

ਪ੍ਰਸ਼ਨ:-5 ਕਿਸ ਪਠਾਰ ਨੂੰ 'ਸੰਸਾਰ ਦੀ ਛੱਤ' ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ?

- (i) ਤਿੱਬਤ ਦੀ ਪਠਾਰ (ii) ਦੱਖਣ ਦੀ ਪਠਾਰ (iii) ਕੋਲੰਬੀਆ ਦੀ ਪਠਾਰ
(iv) ਕੋਲੋਰੇਡੋ ਦੀ ਪਠਾਰ

ਦੋ ਅੰਕਾਂ ਵਾਲੇ ਪ੍ਰਸ਼ਨ

1. ਵਲਦਾਰ ਪਰਬਤਾਂ ਦਾ ਨਿਰਮਾਣ ਕਿਵੇਂ ਹੁੰਦਾ ਹੈ?
2. ਹੋਰਸਟ ਕਿਸ ਨੂੰ ਆਖਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ?
3. ਰਿਫਟਵਾਦੀ ਜਾਂ ਦਰਾੜ ਘਾਟੀ ਕਿਸ ਨੂੰ ਆਖਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ?
4. ਪਰਬਤਾਂ ਦੀਆਂ ਮੁੱਖ ਕਿਸਮਾਂ ਦੇ ਨਾਂ ਲਿਖੋ?
5. ਸੰਸਾਰ ਦੇ ਪ੍ਰਸਿੱਧ ਮੋੜਦਾਰ ਪਰਬਤਾਂ ਦੇ ਨਾਂ ਲਿਖੋ?
6. ਪਰਬਤ ਅਤੇ ਪਹਾੜੀ ਵਿੱਚ ਅੰਤਰ ਦੱਸੋ?
7. ਰਚਨਾ ਦੇ ਆਧਾਰ ਤੇ ਪਰਬਤਾਂ ਦੀਆਂ ਦੋ ਕਿਸਮਾਂ ਨੂੰ ਸਮਝਾਓ?
8. ਅਵਸ਼ਿਸ਼ਟ ਪਰਬਤ ਕਿਵੇਂ ਬਣਦੇ ਹਨ?
9. ਅਪਰਦਨ ਦੇ ਮੈਦਾਨ ਕਿਵੇਂ ਬਣਦੇ ਹਨ?
10. ਨਿਖੇਪਣ ਦੇ ਮੈਦਾਨ ਕਿਵੇਂ ਬਣਦੇ ਹਨ?
11. ਪਠਾਰ ਖਣਿਜ ਪਦਾਰਥਾਂ ਦੇ ਭੰਡਾਰ ਹੁੰਦੇ ਹਨ ਵਿਆਖਿਆ ਕਰੋ?
12. ਮੈਦਾਨਾਂ ਨੂੰ ਸੰਸਾਰ ਦਾ ਅੰਨ ਭੰਡਾਰ ਕਿਉਂ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ?
13. ਮੈਦਾਨਾਂ ਤੇ ਮਨੁੱਖੀ ਅਧਿਕਾਰ ਸਭ ਤੋਂ ਪੁਰਾਣਾ ਹੈ, ਕਿਉਂ?
14. ਬਲਾਕ ਪਰਬਤ ਅਤੇ ਮੋੜਦਾਰ ਪਰਬਤ ਵਿੱਚ ਫਰਕ ਦੱਸੋ?
15. ਬਲਾਕ ਪਰਬਤ ਅਤੇ ਰਿਫਟ ਘਾਟੀ ਵਿੱਚ ਫਰਕ ਦੱਸੋ?
16. ਵਾਯੂਮੰਡਲ ਕੀ ਹੁੰਦਾ ਹੈ? ਉਸ ਦੀਆਂ ਮੁੱਖ ਪਰਤਾਂ ਦੇ ਨਾਂ ਲਿਖੋ?

ਚਾਰ ਅੰਕਾਂ ਵਾਲੇ ਪ੍ਰਸ਼ਨ

1. ਪਰਬਤ ਕੀ ਹੁੰਦੇ ਹਨ? ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਮੁੱਖ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਤਾਵਾਂ ਦੱਸੋ?
2. ਪਠਾਰ ਕੀ ਹੁੰਦੇ ਹਨ? ਪਠਾਰਾਂ ਦੀਆਂ ਮੁੱਖ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਤਾਵਾਂ ਦੱਸੋ?
3. ਮੈਦਾਨ ਕੀ ਹੁੰਦੇ ਹਨ? ਮੈਦਾਨਾਂ ਦੀਆਂ ਮੁੱਖ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਤਾਵਾਂ ਦੱਸੋ?
4. ਮੈਦਾਨਾਂ ਵਿੱਚ ਸੰਸਾਰ ਦੀ ਸਭ ਤੋਂ ਸੰਘਣੀ ਵਸੋਂ ਦੇ ਕੀ ਕਾਰਨ ਹਨ?
5. ਪਰਬਤਾਂ ਦੇ ਲਾਭ ਦੱਸੋ?
6. ਅੰਤਰਪਰਬਤੀ ਪਠਾਰ ਅਤੇ ਪਰਬਤ-ਪ੍ਰਾਂਤੀ ਪਠਾਰਾਂ ਵਿੱਚ ਫਰਕ ਦੱਸੋ?
7. ਉਜ਼ੋਨ ਮੰਡਲ ਦਾ ਵਿਸਥਾਰ ਸਹਿਤ ਵਰਣਨ ਕਰੋ?

ਛੇ ਐਕਾਂ ਵਾਲੇ ਪ੍ਰਸ਼ਨ

1. ਪਰਬਤਾਂ ਦਾ ਵਰਗੀਕਰਣ ਕਰੋ। ਇੰਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਕਿਸਮਾਂ, ਰਚਨਾਵਾਂ ਅਤੇ ਮਹੱਤਤਾ ਦੱਸੋ?
2. ਪਰਬਤਾਂ ਦੇ ਲਾਭ ਦੱਸੋ?
3. ਪਠਾਰ ਕਿਸ ਨੂੰ ਆਖਦੇ ਹਨ, ਰਚਨਾ ਅਤੇ ਵਰਗੀਕਰਣ ਦੱਸੋ?
4. ਪਠਾਰਾਂ ਦਾ ਆਰਥਿਕ ਮਹੱਤਵ ਦੱਸੋ?
5. ਮੈਦਾਨ ਕਿਸ ਨੂੰ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ, ਵਰਗੀਕਰਣ ਅਤੇ ਰਚਨਾ ਦੱਸੋ?
6. 'ਮੈਦਾਨ ਆਰਥਿਕ ਵਿਕਾਸ ਦੇ ਧੁਰੇ ਹਨ' ਇਸ ਕਥਨ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਮੈਦਾਨਾਂ ਦੀ ਮਹੱਤਤਾ ਦੱਸੋ?
7. ਮਹਾਂਦੀਪਾਂ ਦੇ ਖਿਸਕਣ ਦੇ ਸਿਧਾਂਤ ਦਾ ਵਿਸਥਾਰਪੂਰਵਕ ਵਰਨਣ ਕਰੋ?

ਪਾਠ-14

ਭੂਚਾਲ ਅਤੇ ਜਵਾਲਾਮੁੱਖੀ

ਇੱਕ ਐਕ ਵਾਲੇ ਪ੍ਰਸ਼ਨ

1. ਜਵਾਲਾਮੁੱਖੀ ਕਿਸ ਨੂੰ ਆਖਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ?
2. ਜਵਾਲਾਮੁੱਖੀ ਹੋਰ ਕਿਸ ਨੂੰ ਨਾਮ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ?
3. ਜਵਾਲਾਮੁੱਖੀ ਕਾਰਜ ਕਿਸ ਨੂੰ ਆਖਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ?
4. ਜਵਾਲਾਮੁੱਖੀ ਕੌਨ ਕਿਸ ਨੂੰ ਆਖਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ?
5. ਜਵਾਲਾਮੁੱਖੀ ਦੇ ਵਿਸਫੋਟ ਸਮੇਂ ਕਿੰਨੀ ਕਿਸਮ ਦੇ ਪਦਾਰਥ ਬਾਹਰ ਆਉਂਦੇ ਹਨ?
6. ਜਵਾਲਾਮੁੱਖੀ ਦਾ ਕੋਈ ਇੱਕ ਪ੍ਰਭਾਵ ਲਿਖੋ?
7. ਸ਼ਾਂਤਮਹਾਂਸਾਗਰੀ ਚੁਫੇਰੀ ਪੇਟੀ ਵਿੱਚ ਜਵਾਲਾਮੁੱਖੀਆਂ ਦੇ ਵਿਸਫੋਟ ਦਾ ਮੁੱਖ ਕੀ ਕਾਰਣ ਹੈ?
8. ਮੱਧ ਮਹਾਂਦੀਪੀ ਪੇਟੀ ਨੂੰ ਹੋਰ ਕੀ ਨਾਮ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ?
9. ਜਵਾਲਾਮੁੱਖੀ ਕਾਰਜਾਂ ਰਾਹੀਂ ਨਿਰਮਿਤ ਥਲ-ਰੂਪਾਂ ਨੂੰ ਮੁੱਖ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਕਿੰਨੇ ਵਰਗਾਂ ਵਿਚ ਵੰਡਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ?
10. ਜਵਾਲਾਮੁੱਖੀ ਗਰਦਨ ਕਿਸ ਨੂੰ ਆਖਦੇ ਹਨ?
11. ਜਵਾਲਾਮੁੱਖੀ ਕਰੇਟਰ ਜਾਂ ਜਵਾਲਾਮੁੱਖੀ ਮੂੰਹ ਕਿਸ ਨੂੰ ਆਖਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ?
12. ਕੈਲਡਰਾ ਸ਼ਬਦ ਕਿਹੜੀ ਭਾਸ਼ਾ ਤੋਂ ਲਿਆ ਗਿਆ ਹੈ?
13. ਭੂਚਾਲ ਕਿਹੜੀ ਸ਼ਕਤੀ ਕਰਕੇ ਹੋਂਦ ਵਿਚ ਆਉਂਦੇ ਹਨ?

14. ਭੂਚਾਲ ਕਿਸ ਨੂੰ ਆਖਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ?
15. ਰਿਚਟਰ ਪੈਮਾਨਾ ਕਿਸ ਨੂੰ ਆਖਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ?
16. ਭੂਚਾਲ ਫੋਕਸ ਜਾਂ ਭੂਚਾਲ ਦੀ ਉਤਪਤੀ ਦਾ ਕੇਂਦਰ ਕਿਸ ਨੂੰ ਆਖਦੇ ਹਨ?
17. ਭੂਚਾਲ ਫੋਕਸ ਨੂੰ ਹੋਰ ਕੀ ਆਖ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ?
18. ਅਧਿਕੇਂਦਰ ਜਾਂ ਭੂਚਾਲ ਕੇਂਦਰ ਕਿਸ ਨੂੰ ਆਖਦੇ ਹਨ?
19. ਸਿਸਮੋਗਰਾਫ ਜਾਂ ਸਿਸਮੋਮੀਟਰ ਕਿਸ ਨੂੰ ਆਖਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ?
20. ਸਮ-ਭੂਚਾਲੀ ਰੇਖਾ ਕਿਸ ਨੂੰ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ?
21. ਮੁੱਢਲੀਆਂ ਤਰੰਗਾਂ ਨੂੰ ਆਮ ਤੌਰ ਤੇ ਕੀ ਆਖਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ?
22. ਮੁੱਢਲੀਆਂ ਤਰੰਗਾਂ ਨੂੰ ਹੋਰ ਕੀ ਆਖਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ?
23. ਗੌਣ ਤਰੰਗਾਂ ਕਿਹੜੇ ਕਣਾਂ ਰਾਹੀਂ ਹੀ ਲੰਘ ਸਕਦੀਆਂ ਹਨ?
24. ਧਰਾਤਲੀ ਤਰੰਗਾਂ ਨੂੰ ਹੋਰ ਕੀ ਆਖ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ?
25. ਧਰਾਤਲੀ ਤਰੰਗਾਂ ਕਿੱਥੇ ਚਲਦੀਆਂ ਹਨ?
26. ਕਿਹੜੀਆਂ ਤਰੰਗਾਂ ਬਹੁਤ ਹੀ ਭਿਅੰਕਰ ਅਤੇ ਤਬਾਹਕੁੰਨ ਹੁੰਦੀਆਂ ਹਨ?
27. ਭੂਚਾਲਾਂ ਦੀ ਉਤਪਤੀ ਦਾ ਪ੍ਰਮੁੱਖ ਕਾਰਣ ਕਿਹੜਾ ਹੈ?
28. ਜਵਾਲਾਮੁੱਖੀਆਂ ਦਾ ਕੋਈ ਇੱਕ ਨਕਾਰਾਤਮਕ ਪ੍ਰਭਾਵ ਲਿਖੋ?
29. ਜਵਾਲਾਮੁੱਖੀਆਂ ਦਾ ਕੋਈ ਇੱਕ ਰਚਨਾਤਮਕ ਪ੍ਰਭਾਵ ਲਿਖੋ?
30. ਸ਼ਾਂਤ ਮਹਾਂਸਾਗਰੀ ਚੁਤਰਫੀ ਪੇਟੀ ਕਿੱਥੇ ਫੈਲੀ ਹੋਈ ਹੈ?
31. ਕਿਹੜੀ ਪੇਟੀ ਵਿਚ ਸੰਸਾਰ ਦੇ ਲਗਭਗ 65 ਪ੍ਰਤੀਸ਼ਤ ਭੂਚਾਲ ਆਉਂਦੇ ਹਨ?
32. ਵਲਨ ਤੋਂ ਕੀ ਭਾਵ ਹੈ?
33. ਭੱਜਣ ਕ੍ਰਿਆ ਕਿਵੇਂ ਹੁੰਦੀ ਹੈ?
34. ਨਾਭੀ ਜਾਂ ਫੋਕਸ ਤੋਂ ਕੀ ਭਾਵ ਹੈ?
35. ਸੁਨਾਮੀ ਕਿਸ ਨੂੰ ਆਖਦੇ ਹਨ?
36. ਕ੍ਰੇਟਰ ਤੋਂ ਕੀ ਭਾਵ ਹੈ?
37. ਕੈਲਡਰਾ ਕਿਸ ਨੂੰ ਆਖਦੇ ਹਨ?

ਬਹੁ ਭਾਂਤੀ ਉੱਤਰਾਂ ਵਾਲੇ ਪ੍ਰਸ਼ਨ :

ਪ੍ਰਸ਼ਨ:-1 ਭੂਚਾਲ ਤਰੰਗਾਂ ਕਿੰਨੇ ਕਿਸਮ ਦੀਆਂ ਹੁੰਦੀਆਂ ਹਨ?

- (i) ਦੋ (ii) ਚਾਰ (iii) ਤਿੰਨ (iv) ਪੰਜ

ਪ੍ਰਸ਼ਨ:-2 ਫਿਊਜ਼ੀਯਾਮਾ ਜਵਾਲਾਮੁੱਖੀ ਕਿਹੜੇ ਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ ਸਥਿਤ ਹੈ?

- (i) ਇਟਲੀ (ii) ਭਾਰਤ (iii) ਚੀਨ (iv) ਜਪਾਨ

ਪ੍ਰਸ਼ਨ:-3 1935 ਈ: ਵਿੱਚ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਦੇ ਕਿਸ ਸ਼ਹਿਰ ਵਿੱਚ ਭੂਚਾਲ ਆਇਆ ਸੀ?

- (i) ਕਰਾਚੀ (ii) ਕੋਇਟਾ (iii) ਲਾਹੌਰ (iv) ਇਸਲਾਮਾਬਾਦ

ਪ੍ਰਸ਼ਨ:-4 ਜਵਾਲਾਮੁੱਖੀ ਵਿੱਚੋਂ ਨਿਕਲਣ ਵਾਲੇ ਚਟਾਨੀ ਖੰਡ ਜੋ ਕਿ ਉਂਗਲੀ ਦੇ ਪੋਟਿਆਂ ਦੇ ਆਕਾਰ ਦੇ ਹੁੰਦੇ ਹਨ, ਨੂੰ ਕੀ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ?

- (i) ਜਵਾਲਾਮੁੱਖੀ ਪੂੜ (ii) ਲਪਿਲੀ (iii) ਬੰਬ (iv) ਸਟਰੋਬਲੀ

ਪ੍ਰਸ਼ਨ:-5 ਜਵਾਲਾਮੁੱਖੀ ਵਿਸਫੋਟ ਸਮੇਂ ਜਵਾਲਾਮੁੱਖੀ ਕਰੇਟਰ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਨਿਕਲਦੇ ਤਰਲ ਪਦਾਰਥ ਨੂੰ ਕੀ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ?

- (i) ਰਾਖ (ii) ਮੈਗਮਾ (iii) ਲਾਵਾ (iv) ਜਲਵਾਸ਼ਪ

ਦੋ ਅੰਕਾਂ ਵਾਲੇ ਪ੍ਰਸ਼ਨ

1. ਜਵਾਲਾਮੁੱਖੀ ਵਿਸਫੋਟ ਤੋਂ ਨਿਕਲਣ ਵਾਲੇ ਪਦਾਰਥ ਦੱਸੋ?
2. ਜਵਾਲਾਮੁੱਖੀ ਵਿਸਫੋਟ ਦੀਆਂ ਕਿਸਮਾਂ ਦੱਸੋ?
3. ਜਵਾਲਾਮੁੱਖੀ ਦੀਆਂ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਕਿਸਮਾਂ ਦੱਸੋ?
4. ਭੂਚਾਲਾਂ ਦੀ ਉੱਤਪਤੀ ਦੇ ਕਾਰਣ ਦੱਸੋ?
5. ਭੂਚਾਲਾਂ ਦੇ ਮਨੁੱਖੀ ਜੀਵਨ ਤੇ ਪ੍ਰਭਾਵ ਲਿਖੋ?
6. ਵਾਯੂਮੰਡਲ ਨੂੰ ਗਰਮ ਕਰਨ ਵਾਲੀਆਂ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਕ੍ਰਿਆਵਾਂ ਦੇ ਨਾਂ ਲਿਖੋ?
7. ਸੂਰਜੀ ਤਾਪ ਦੀ ਮਾਤਰਾ ਤੇ ਕਿਹੜੇ ਕਾਰਕ ਪ੍ਰਭਾਵ ਪਾਉਂਦੇ ਹਨ?
8. ਮੈਗਮਾ ਅਤੇ ਲਾਵਾ ਵਿੱਚ ਅੰਤਰ ਸਪੱਸ਼ਟ ਕਰੋ?

ਚਾਰ ਅੰਕਾਂ ਵਾਲੇ ਪ੍ਰਸ਼ਨ

1. ਜਵਾਲਾਮੁੱਖੀ ਕੀ ਹੁੰਦਾ ਹੈ? ਜਵਾਲਾਮੁੱਖੀ ਪੈਦਾ ਹੋਣ ਦੇ ਕਾਰਣ ਦੱਸੋ?
2. ਜਵਾਲਾਮੁੱਖੀ ਦੇ ਲਾਭ ਅਤੇ ਹਾਨੀਆਂ ਦੱਸੋ?
3. ਭੂਚਾਲਾਂ ਦੀਆਂ ਤਰੀਕਾਂ ਤੇ ਨੋਟ ਲਿਖੋ?
4. ਪਲੇਟ ਟੈਕਟੋਨਿਕ ਦੇ ਸਿਧਾਂਤ ਦੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਦਿਓ?
5. ਕਿਰਿਆਸ਼ੀਲ ਜਵਾਲਾਮੁੱਖੀ ਕਿਹੜੇ ਹੁੰਦੇ ਹਨ?

ਛੇ ਅੰਕਾਂ ਵਾਲੇ ਪ੍ਰਸ਼ਨ

1. ਭੂਚਾਲ ਕੀ ਹੁੰਦੇ ਹਨ? ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਉੱਤਪਤੀ ਦੇ ਕਾਰਣ ਅਤੇ ਸੰਸਾਰ ਦੇ ਭੂਚਾਲੀ ਖੇਤਰਾਂ ਦਾ ਵਰਣਨ ਕਰੋ?

2. ਜਵਾਲਾਮੁੱਖੀ ਕਿਸ ਨੂੰ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ? ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਕਿਸਮਾਂ ਦਾ ਵਰਨਣ ਕਰੋ?
3. ਜਵਾਲਾਮੁੱਖੀ ਕਿਰਿਆ ਤੋਂ ਬਣਨ ਵਾਲੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਅੰਦਰੂਨੀ ਅਤੇ ਬਾਹਰੀ ਸਰੂਪਾਂ ਦਾ ਵਰਨਣ ਕਰੋ?
4. ਸੰਸਾਰ ਵਿੱਚ ਜਵਾਲਾਮੁੱਖੀਆਂ ਦੀ ਵੰਡ ਦਾ ਵਿਸਥਾਰ ਸਹਿਤ ਵਰਨਣ ਕਰੋ?
5. ਹਿਮਾਲਿਆ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਭੂਚਾਲ ਦੌਰਾਨ ਨੇਪਾਲ ਦੀ ਤ੍ਰਾਸਦੀ ਦਾ ਵਰਨਣ ਕਰੋ?

ਗਕਮ-15

ਵਾਯੂਮੰਡਲ

ਇੱਕ ਐਕ ਵਾਲੇ ਪ੍ਰਸ਼ਨ

1. ਪੁਲਾੜ ਕਿਸ ਨੂੰ ਆਖਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ?
2. ਵਾਯੂਮੰਡਲ ਕਿਸ ਨੂੰ ਆਖਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ?
3. ਵਾਯੂਮੰਡਲ ਸਦਾ ਹੀ ਧਰਤੀ ਨਾਲ ਕਿਉਂ ਚਿਪਕਿਆ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ?
4. ਵਾਯੂਮੰਡਲ ਕਿਹੜੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਦੇ ਸੁਮੇਲ ਤੋਂ ਹੋਂਦ ਵਿਚ ਆਉਂਦਾ ਹੈ?
5. ਆਧੁਨਿਕ ਵਿਗਿਆਨੀ ਵਾਯੂਮੰਡਲ ਦੀ ਉਚਾਈ ਕਿੰਨੀ ਮੰਨਦੇ ਹਨ?
6. ਵਾਯੂਮੰਡਲ ਵਿਚ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਧ ਮਾਤਰਾ ਕਿਸ ਗੈਸ ਦੀ ਹੈ?
7. ਵਾਯੂਮੰਡਲ ਵਿਚ ਆਕਸੀਜਨ ਗੈਸ ਦੀ ਕਿੰਨੀ ਮਾਤਰਾ ਹੁੰਦੀ ਹੈ?
8. ਵਾਯੂਮੰਡਲ ਦੀਆਂ ਕ੍ਰਿਆਸ਼ੀਲ ਗੈਸਾਂ ਕਿਹੜੀਆਂ ਹਨ?
9. ਵਾਯੂਮੰਡਲ ਦੀਆਂ ਪ੍ਰਭਾਵ ਰਹਿਤ ਗੈਸਾਂ ਕਿਹੜੀਆਂ ਹਨ?
10. ਵਾਯੂਮੰਡਲ ਦੇ ਲਗਭਗ 90 ਪ੍ਰਤੀਸ਼ਤ ਜਲਵਾਸ਼ਪ ਕਿੱਥੇ ਮਿਲਦੇ ਹਨ?
11. ਪ੍ਰੀਵਰਤਨ ਮੰਡਲ ਦੀ ਔਸਤ ਉਚਾਈ ਕਿੰਨੀ ਹੈ?
12. ਵਾਯੂਮੰਡਲ ਦੀ ਸਭ ਤੋਂ ਹੇਠਲੀ ਤਹਿ ਨੂੰ ਕੀ ਆਖਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ?
13. ਪ੍ਰੀਵਰਤਨ ਮੰਡਲ ਵਿਚ ਉਚਾਈ ਦੇ ਵੱਧਣ ਨਾਲ ਕੀ ਤਾਪਮਾਨ ਗਿਰਦਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ?
14. ਓਜ਼ੋਨ ਗੈਸ ਵਾਯੂਮੰਡਲ ਦੀ ਕਿਸ ਪਰਤ ਵਿੱਚ ਪਾਈ ਜਾਂਦੀ ਹੈ?
15. ਓਜ਼ੋਨ ਗੈਸ ਦੀ ਤਬਾਹੀ ਲਈ ਮੁੱਖ ਰੂਪ ਵਿਚ ਕੌਣ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰ ਹੈ?
16. ਬਾਹਰੀ ਮੰਡਲ ਦੀ ਸ਼ਕਲ ਕਿਸ ਨਾਲ ਮਿਲਦੀ ਜੁਲਦੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਤਾਪਮਾਨ ਕਿੰਨਾ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ?
14. ਵਾਯੂਮੰਡਲ ਦੀ ਰਚਨਾ ਦੇ ਮੂਲ ਤੱਤ ਕਿਹੜੇ ਹਨ?
15. ਖੁਸ਼ਕ ਹਵਾ ਕਿਹੜੇ ਤੱਤਾਂ ਤੋਂ ਬਣੀ ਹੈ?
16. ਪਰਿਵਰਤਨ ਮੰਡਲ ਨੂੰ ਪਰਿਵਰਤਨ ਮੰਡਲ ਕਿਉਂ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ?

ਬਹੁ ਭਾਂਤੀ ਉੱਤਰਾਂ ਵਾਲੇ ਪ੍ਰਸ਼ਨ :

ਪ੍ਰਸ਼ਨ:-1 ਵਾਯੂਮੰਡਲ ਵਿੱਚ ਕਿਸ ਗੈਸ ਦੀ ਮਾਤਰਾ ਸਭ ਤੋਂ ਜ਼ਿਆਦਾ ਹੈ?

- (i) ਹਾਈਡ੍ਰੋਜਨ (ii) ਕਾਰਬਨਡਾਈਆਕਸਾਈਡ (iii) ਆਕਸੀਜਨ (iv) ਨਾਈਟ੍ਰੋਜਨ

ਪ੍ਰਸ਼ਨ:-2 ਪ੍ਰਿਥਵੀ ਤੋਂ ਛੱਡੀਆਂ ਰੇਡੀਓ ਤਰੰਗਾਂ ਕਿਸ ਮੰਡਲ ਤੋਂ ਪਰਵਰਤਿਤ ਹੋ ਕੇ ਮੁੜ ਧਰਤੀ ਤੇ ਆਉਂਦੀਆਂ ਹਨ?

- (i) ਓਜ਼ੋਨ ਮੰਡਲ (ii) ਆਇਨ ਮੰਡਲ (iii) ਅਸ਼ਾਂਤ ਮੰਡਲ (iv) ਸਮਤਾਪ ਮੰਡਲ

ਪ੍ਰਸ਼ਨ:-3 ਗਰੀਨ ਹਾਊਸ ਗੈਸ ਕਿਸ ਗੈਸ ਨੂੰ ਆਖਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ?

- (i) ਆਕਸੀਜਨ (ii) ਕਾਰਬਨਡਾਈਆਕਸਾਈਡ (iii) ਨਿਓਨ (iv) ਹੀਲੀਅਮ

ਪ੍ਰਸ਼ਨ:-4 ਵਾਯੂਮੰਡਲ ਦੀ ਕਿੰਨੀ ਉਚਾਈ ਤੇ ਜਾ ਕੇ ਜਲਵਾਸ਼ਪ ਖ਼ਤਮ ਹੋ ਜਾਂਦੇ ਹਨ?

- (i) 8500 ਮੀਟਰ (ii) 6500 ਮੀਟਰ (iii) 7500 ਮੀਟਰ (iv) 5500 ਮੀਟਰ

ਦੋ ਅੰਕਾਂ ਵਾਲੇ ਪ੍ਰਸ਼ਨ

1. ਵਾਯੂਮੰਡਲ ਦੀ ਰਚਨਾ ਤੇ ਨੋਟ ਲਿਖੋ?
2. ਵਾਯੂਮੰਡਲ ਦਾ ਕੀ ਮਹੱਤਵ ਹੈ?
3. ਪਰਿਵਰਤਨ ਮੰਡਲ ਅਤੇ ਸਮਤਾਪ ਮੰਡਲ ਵਿੱਚ ਫਰਕ ਦੱਸੋ?
4. ਸੰਵਹਿਣ ਕੀ ਹੁੰਦਾ ਹੈ?
5. ਓਜ਼ੋਨ ਮੰਡਲ ਦੀ ਮਹੱਤਤਾ ਦਸੋ?
6. ਵਾਯੂਮੰਡਲ ਵਿੱਚ ਧੂੜਕਣਾਂ ਦੀ ਕੀ ਮਹੱਤਤਾ ਹੈ?
7. ਭੂ-ਮੱਧ ਰੇਖੀ ਖੇਤਰਾਂ ਵਿੱਚ ਘੱਟ ਵਾਯੂ-ਦਾਬ ਦੇ ਕੀ ਕਾਰਣ ਹਨ?
8. ਆਇਨ ਮੰਡਲ ਦੀ ਮਹੱਤਤਾ ਬਾਰੇ ਚਾਨਣਾ ਪਾਉ?

ਚਾਰ ਅੰਕਾਂ ਵਾਲੇ ਪ੍ਰਸ਼ਨ

1. ਪਰਿਵਰਤਨ ਮੰਡਲ ਨੂੰ ਵਾਯੂਮੰਡਲ ਦੀ ਸਭ ਤੋਂ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਪਰਤ ਕਿਉਂ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ?
2. ਵਪਾਰਕ ਪੌਣਾਂ ਕਿਸ ਨੂੰ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ? ਇਸ ਦੇ ਖੇਤਰ ਦੱਸੋ?
3. ਮਾਨਸੂਨ ਪੌਣਾਂ ਦੀ ਪ੍ਰੀਭਾਸ਼ਾ ਦਿਓ ਅਤੇ ਇਸ ਦੇ ਪ੍ਰਮੁੱਖ ਖੇਤਰ ਦੱਸੋ?
4. ਗ੍ਰੀਨ ਹਾਊਸ ਪ੍ਰਭਾਵ ਕੀ ਹੁੰਦਾ ਹੈ?

ਛੇ ਅੰਕਾਂ ਵਾਲੇ ਪ੍ਰਸ਼ਨ

1. ਵਾਯੂਮੰਡਲ ਕਿਸ ਨੂੰ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ? ਇਸ ਦੀ ਬਣਤਰ ਦੱਸੋ?
2. ਵਾਯੂਮੰਡਲ ਦੀਆਂ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਪਰਤਾਂ ਦੀ ਸੰਰਚਨਾ ਅਤੇ ਮਹੱਤਵ ਦਸੋ?

ਪਾਠ-17

ਤਾਪਮਾਨ

ਇੱਕ ਐਕ ਵਾਲੇ ਪ੍ਰਸ਼ਨ

1. ਧਰਤੀ ਅਤੇ ਵਾਯੂਮੰਡਲ ਦੀ ਗਰਮੀ ਦਾ ਮੁੱਖ ਸਰੋਤ ਕਿਹੜਾ ਹੈ?
2. ਕੀ ਗਰਮੀ ਅਤੇ ਤਾਪਮਾਨ ਦਾ ਇੱਕ ਹੀ ਅਰਥ ਹੈ?
3. ਗਰਮੀ ਅਤੇ ਤਾਪਮਾਨ ਨੂੰ ਕਿਵੇਂ ਮਾਪਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ?
4. ਕਿਸੇ ਸਥਾਨ ਦਾ ਔਸਤ ਤਾਪਮਾਨ ਕਿਵੇਂ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ?
5. ਕੀ, ਕਿਸੇ ਸਥਾਨ ਦਾ ਤਾਪਮਾਨ ਉਸਦੇ ਅਕਸ਼ਾਂਸ਼ ਜਾਂ ਭੂਮੱਧ ਰੇਖਾ ਦੀ ਦੂਰੀ ਤੋਂ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਹੁੰਦਾ ਹੈ?
6. ਦੈਨਿਕ ਤਾਪਅੰਤਰ ਕਿਸ ਨੂੰ ਆਖਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ?
7. ਤਾਪਮਾਨ ਦੇ ਨਿਸ਼ਚਤ ਦਰ ਨਾਲ ਘੱਟਣ ਦੀ ਪ੍ਰਵਿੱਤੀ ਨੂੰ ਕੀ ਆਖਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ?
8. ਕੀ, ਸਧਾਰਣ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਭੂਮੱਧ ਰੇਖਾ ਤੋਂ ਧਰੁਵਾਂ ਵੱਲ ਨੂੰ ਤਾਪਮਾਨ ਘਟਦਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ?
9. ਸਮਤਾਪ ਰੇਖਾਵਾਂ ਕਿਹੜੀਆਂ ਹੁੰਦੀਆਂ ਹਨ?
10. ਉਸ਼ਣ ਜਾਂ ਤਪਤ ਖੰਡ ਕਿਹੜੇ ਅਕਸ਼ਾਂਸ਼ਾਂ ਵਿਚਕਾਰ ਸਥਿਤ ਹੈ?
11. ਸ਼ੀਤ ਉਸ਼ਣ ਜਾਂ ਨੀਮ ਤਪਤ ਖੰਡ ਕਿਹੜੇ ਅਕਸ਼ਾਂਸ਼ਾਂ ਵਿਚਕਾਰ ਸਥਿਤ ਹਨ?
12. ਸ਼ੀਤ ਜਾਂ ਨੀਮ ਖੰਡ ਕਿਹੜੇ ਅਕਸ਼ਾਂਸ਼ਾਂ ਵਿਚਕਾਰ ਸਥਿਤ ਹਨ?
13. ਸੂਰਜੀ ਤਾਪ ਅਤੇ ਕਿਸੇ ਸਥਾਨ ਦੇ ਤਾਪਮਾਨ ਵਿੱਚ ਅੰਤਰ ਦੱਸੋ?
14. ਔਸਤ ਦੈਨਿਕ ਤਾਪਮਾਨ ਕਿਸ ਨੂੰ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ?

ਬਹੁ ਭਾਤੀ ਉੱਤਰਾਂ ਵਾਲੇ ਪ੍ਰਸ਼ਨ :

ਪ੍ਰਸ਼ਨ:-1 ਧਰਾਤਲ ਤੇ ਇੱਕੋ ਜਿਹੇ ਤਾਪਮਾਨ ਵਾਲੀਆਂ ਥਾਵਾਂ ਨੂੰ ਜੋੜਨ ਵਾਲੀ ਰੇਖਾ ਨੂੰ ਕੀ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ?

- (i) ਸਮਵਰਖਾ ਰੇਖਾ (ii) ਸਮਉੱਚ ਰੇਖਾ (iii) ਸਮਤਾਪ ਰੇਖਾ (iv) ਸਮਦਾਬ ਰੇਖਾ

ਪ੍ਰਸ਼ਨ:-2 ਉਚਾਈ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ 165 ਮੀਟਰ ਪਿੱਛੇ ਕਿੰਨੇ ਡਿਗਰੀ ਤਾਪਮਾਨ ਘੱਟ ਜਾਂਦਾ ਹੈ?

- (i) 2°C (ii) 1.5°C (iii) 1°C (iv) 0°C

ਪ੍ਰਸ਼ਨ:-3 ਕਰਕ ਰੇਖਾ ਤੇ ਸੂਰਜ ਦੀਆਂ ਕਿਰਨਾਂ ਕਦੋਂ ਸਿੱਧੀਆਂ ਪੈਂਦੀਆਂ ਹਨ?

- (i) 22 ਦਸੰਬਰ (ii) 21 ਜੂਨ (iii) 23 ਸਤੰਬਰ (iv) 21 ਮਾਰਚ

ਪ੍ਰਸ਼ਨ:-4 ਸੰਸਾਰ ਦਾ ਸਭ ਤੋਂ ਠੰਡਾ ਸਥਾਨ ਕਿਹੜਾ ਹੈ?

- (i) ਕਸ਼ਮੀਰ (ii) ਮੈਲਬਰਨ (iii) ਵਰਖੋਯਾਸਕ (iv) ਮੈਨੀਟੋਬਾ

ਪ੍ਰਸ਼ਨ:-5 ਮਕਰ ਰੇਖਾ ਤੇ ਸੂਰਜ ਦੀਆਂ ਕਿਰਨਾਂ ਕਦੋਂ ਸਿੱਧੀਆਂ ਪੈਂਦੀਆਂ ਹਨ?

- (i) 23 ਸਤੰਬਰ (ii) 21 ਜੂਨ (iii) 22 ਦਸੰਬਰ (iv) 21 ਮਾਰਚ

ਦੋ ਅੰਕਾਂ ਵਾਲੇ ਪ੍ਰਸ਼ਨ

1. ਸੂਰਜੀ ਤਾਪ ਦੀ ਪ੍ਰੀਭਾਸ਼ਾ ਦਿਓ?
2. ਸਮਤਾਪ ਰੇਖਾਵਾਂ ਆਮ ਤੌਰ ਤੇ ਵਿੱਥਕਾਰ ਰੇਖਾਵਾਂ ਦੇ ਸਮਾਂਤਰ ਕਿਉਂ ਹਨ?
3. ਦੈਨਿਕ ਤਾਪ ਅੰਤਰ ਕੀ ਹੈ, ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਤਾਵਾਂ ਦੱਸੋ?
4. ਸਲਾਨਾ ਤਾਪ ਅੰਤਰ ਤੋਂ ਕੀ ਭਾਵ ਹੈ, ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਤਾਵਾਂ ਦੱਸੋ?
5. ਵਾਯੂਮੰਡਲ ਨੂੰ ਗਰਮ ਕਰਨ ਵਾਲੀਆਂ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਕ੍ਰਿਆਵਾਂ ਦੇ ਨਾਂ ਲਿਖੋ?
6. ਸੂਰਜੀ ਤਾਪ ਦੀ ਮਾਤਰਾ ਤੇ ਕਿਹੜੇ ਕਾਰਕ ਪ੍ਰਭਾਵ ਪਾਉਂਦੇ ਹਨ?
7. ਗਰਮੀ ਅਤੇ ਤਾਪਮਾਨ ਵਿਚ ਕੀ ਅੰਤਰ ਹੁੰਦਾ ਹੈ?
8. ਦਿਨ ਦਾ ਵੱਧ ਤੋਂ ਵੱਧ ਤਾਪਮਾਨ ਅਤੇ ਘੱਟ ਤੋਂ ਘੱਟ ਤਾਪਮਾਨ ਕਿਸ ਨੂੰ ਆਖਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ?

ਚਾਰ ਅੰਕਾਂ ਵਾਲੇ ਪ੍ਰਸ਼ਨ

1. ਸਮਤਾਪ ਰੇਖਾਵਾਂ ਤੇ ਨੋਟ ਲਿਖੋ?
2. ਤਾਪ ਕਟੀਬੰਧਾਂ ਦਾ ਚਿੱਤਰ ਸਹਿਤ ਵਰਣਨ ਕਰੋ?
3. ਸੂਰਜੀ ਤਾਪ ਕੀ ਹੁੰਦਾ ਹੈ?
4. ਧਰਾਤਲ ਦੀ ਕਿਸਮ ਤਾਪਮਾਨ ਨੂੰ ਕਿਵੇਂ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਕਰਦੀ ਹੈ?

ਛੇ ਅੰਕਾਂ ਵਾਲੇ ਪ੍ਰਸ਼ਨ

1. ਕਿਸੇ ਸਥਾਨ ਦਾ ਤਾਪਮਾਨ ਕਿਹੜੇ ਤੱਤਾਂ ਤੇ ਨਿਰਭਰ ਕਰਦਾ ਹੈ? ਉਦਾਹਰਣ ਦਿਓ।
2. ਵਾਯੂਮੰਡਲ ਕਿਵੇਂ ਗਰਮ ਹੁੰਦਾ ਹੈ? ਵੱਖ ਵੱਖ ਕ੍ਰਿਆਵਾਂ ਦੱਸੋ?
3. ਸੰਸਾਰ ਵਿੱਚ ਤਾਪਮਾਨ ਦੀ ਵੰਡ ਦਾ ਵਿਸਥਾਰ ਸਹਿਤ ਵਰਣਨ ਕਰੋ?

ਪਾਠ-18

ਵਾਯੂਮੰਡਲ ਦਬਾਅ ਅਤੇ ਪੌਣਾਂ

ਇੱਕ ਐਕ ਵਾਲੇ ਪ੍ਰਸ਼ਨ

1. ਹਵਾ ਕੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ?
2. ਕੀ ਹਵਾ ਦਾ ਭਾਰ ਹੁੰਦਾ ਹੈ?
3. ਹਵਾ ਦਾ ਦਬਾਅ ਕਿਸ ਨੂੰ ਆਖਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ?
4. ਸਮੁੰਦਰ ਤੱਲ ਤੇ ਹਵਾ ਦਾ ਭਾਰ ਕਿੰਨਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ?
5. ਹਵਾ ਦਾ ਦਬਾਅ ਮਾਪਣ ਲਈ ਵਰਤੇ ਜਾਂਦੇ ਯੰਤਰ ਨੂੰ ਕੀ ਆਖਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ?
6. ਹਵਾ ਦੇ ਦਬਾਅ ਅਤੇ ਤਾਪਮਾਨ ਦਾ ਕੀ ਸੰਬੰਧ ਹੈ?
7. ਹਵਾ ਦਾ ਦਬਾਅ ਕਿਥੇ ਵੱਧ ਤੋਂ ਵੱਧ ਹੁੰਦਾ ਹੈ?
8. ਸਮੁੰਦਰ ਤੱਲ ਤੋਂ ਉੱਚਾ ਉੱਠਣ ਨਾਲ ਹਵਾ ਦਾ ਦਬਾਅ ਕਿੰਨਾ ਘੱਟਦਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ?
9. ਹਵਾ ਦੇ ਦਬਾਅ ਦੀ ਵੰਡ ਨੂੰ ਕਿਹੜੇ ਤਰੀਕਿਆਂ ਰਾਹੀਂ ਪ੍ਰਗਟਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ?
10. ਹਵਾ ਦੇ ਦਬਾਅ ਦੀਆਂ ਸੱਤ ਪੇਟੀਆਂ ਕਿਉਂ ਦਿਖਾਈ ਦਿੰਦੀਆਂ ਹਨ?
11. ਭੂਮੱਧਰੇਖਕ ਘੱਟ ਦਬਾਅ ਦੀ ਪੇਟੀ ਕਿੱਥੇ ਫੈਲੀ ਹੋਈ ਹੈ?
12. ਉਪ ਧਰੁੱਵੀ ਘੱਟ ਦਬਾਅ ਦੀਆਂ ਪੇਟੀਆਂ ਕਿੱਥੇ ਮਿਲਦੀਆਂ ਹਨ?
13. ਕਿਸੇ ਇੱਕ ਸਥਾਨ ਤੋਂ ਦੂਸਰੇ ਸਥਾਨ ਵੱਲ ਚੱਲਣ ਵਾਲੀ ਹਵਾ ਨੂੰ ਕੀ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ?
14. ਪੌਣ ਹਮੇਸ਼ਾ ਹੀ ਕਿਵੇਂ ਚਲਦੀ ਹੈ?
15. ਪੌਣਾਂ ਦੀ ਦਿਸ਼ਾ ਨੂੰ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਕਰਨ ਵਾਲੀ ਸ਼ਕਤੀ ਨੂੰ ਕੀ ਆਖਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ?
16. ਕਿਹੜੀਆਂ ਪੌਣਾਂ ਨੂੰ ਨਿਸ਼ਚਤ ਪੌਣਾਂ ਆਖਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ?
17. ਕਿਹੜੀਆਂ ਪੌਣਾਂ ਨੂੰ ਵਪਾਰਕ ਪੌਣਾਂ ਆਖਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ?
18. ਘੋੜਿਆਂ ਵਾਲੇ ਅਕਸ਼ਾਂਸ਼ ਜਾਂ ਉਪ ਉਸ਼ਣ ਸ਼ਾਂਤ ਪੌਣ ਪੇਟੀਆਂ ਕਿੱਥੇ ਮਿਲਦੀਆਂ ਹਨ?
19. ਪੱਛਮੀ ਪੌਣਾਂ ਕਦੋਂ ਸ਼ਾਂਤ ਅਤੇ ਕਦੋਂ ਅਸ਼ਾਂਤ ਹੁੰਦੀਆਂ ਹਨ?
20. ਕਿਸ ਪੌਣ ਨੂੰ ਲੂ ਆਖਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ?
21. ਮਾਨਸੂਨ ਸ਼ਬਦ ਦੀ ਉਤਪਤੀ ਕਿਹੜੀ ਭਾਸ਼ਾ ਦੇ ਸ਼ਬਦ ਤੋਂ ਹੋਈ ਜਾਪਦੀ ਹੈ?
22. ਵਾਯੂਮੰਡਲੀ ਦਬਾਅ ਤੋਂ ਕੀ ਭਾਵ ਹੈ?
23. ਮਿਲੀਬਾਰ ਤੋਂ ਕੀ ਭਾਵ ਹੈ?
24. ਦਾਬ ਪ੍ਰਵਣਤਾ ਕਿਸ ਨੂੰ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ?
25. ਸਥਾਈ ਪੌਣਾਂ ਕਿਸ ਨੂੰ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ?

26. ਪੱਛਮੀ ਪੌਣਾਂ ਕਿਸ ਨੂੰ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ?

27. ਗਰਜਦਾ ਚਾਲੀਸਾ ਤੋਂ ਕੀ ਭਾਵ ਹੈ?

ਬਹੁ ਭਾਂਤੀ ਉੱਤਰਾਂ ਵਾਲੇ ਪ੍ਰਸ਼ਨ :

ਪ੍ਰਸ਼ਨ:-1 ਸਮੁੰਦਰ ਤਲ ਤੇ ਹਵਾ ਦਾ ਭਾਰ ਪ੍ਰਤੀ ਇੱਕ ਵਰਗ ਸੈਂਟੀਮੀਟਰ ਖੇਤਰਫਲ ਵਿੱਚ ਲਗਭਗ ਕਿੰਨਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ?

- (i) 934 ਗਰਾਮ (ii) 1100 ਗਰਾਮ (iii) 1034 ਗਰਾਮ (iv) 1000 ਗਰਾਮ

ਪ੍ਰਸ਼ਨ:-2 ਨਕਸ਼ੇ ਉੱਤੇ ਹਵਾ ਦਾ ਦਬਾਅ ਕਿਹੜੀਆਂ ਰੇਖਾਵਾਂ ਨਾਲ ਦਿਖਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ?

- (i) ਸਮਤਾਪ ਰੇਖਾਵਾਂ (ii) ਸਮਦਾਬ ਰੇਖਾਵਾਂ (iii) ਸਮ ਵਰਖਾ ਰੇਖਾਵਾਂ (iv) ਸਮ ਉੱਚ ਰੇਖਾਵਾਂ

ਪ੍ਰਸ਼ਨ:-3 ਹਵਾ ਦੇ ਦਬਾਅ ਦੀ ਵੰਡ ਕਿੰਨੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ?

- (i) ਤਿੰਨ (ii) ਦੋ (iii) ਪੰਜ (iv) ਚਾਰ

ਪ੍ਰਸ਼ਨ:-4 ਵਪਾਰਕ ਪੌਣਾਂ ਦਾ ਭੂਗੋਲਿਕ ਨਾਂ ਕੀ ਹੈ?

- (i) ਪੱਛਮੀ ਪੌਣਾਂ (ii) ਉੱਤਰੀ ਪੌਣਾਂ (iii) ਦੱਖਣੀ ਪੌਣਾਂ (iv) ਪੂਰਬੀ ਪੌਣਾਂ

ਪ੍ਰਸ਼ਨ:-5 ਭਾਰਤੀ ਉਪ-ਮਹਾਂਦੀਪ ਦੇ ਮੈਦਾਨੀ ਭਾਗਾਂ ਵਿੱਚ ਮਈ ਅਤੇ ਜੂਨ ਦੇ ਮਹੀਨਿਆਂ ਵਿੱਚ ਬਾਅਦ ਦੁਪਹਿਰ ਗਰਮ ਅਤੇ ਖੁਸ਼ਕ ਚਲਣ ਵਾਲੀ ਪੌਣ ਨੂੰ ਕੀ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ?

- (i) ਚਿਨੂਕ (ii) ਲੂ (iii) ਫੋਹਨ (iv) ਹਰਮਟਨ

ਦੋ ਅੰਕਾਂ ਵਾਲੇ ਪ੍ਰਸ਼ਨ

1. ਵਾਯੂਮੰਡਲੀ ਦਬਾਅ ਕਿਹੜੇ-ਕਿਹੜੇ ਤੱਤਾਂ ਤੇ ਨਿਰਭਰ ਕਰਦਾ ਹੈ?
2. ਉੱਤਰੀ ਅਰਧ ਗੋਲੇ ਵਿੱਚ ਵਪਾਰਕ ਪੌਣਾਂ ਦੀ ਦਿਸ਼ਾ ਉੱਤਰ-ਪੂਰਬੀ ਕਿਉਂ ਹੈ?
3. ਉੱਚਾਈ ਦੇ ਨਾਲ ਵਾਯੂਦਾਬ ਕਿਉਂ ਘੱਟਦਾ ਹੈ?
4. ਸਮਦਾਬ ਰੇਖਾਵਾਂ ਤੋਂ ਕੀ ਭਾਵ ਹੈ?
5. ਭੂ-ਮੱਧ ਰੇਖਾ ਦਾ ਸ਼ਾਤ ਖੰਡ ਕਿਵੇਂ ਬਣਦਾ ਹੈ?
6. ਭੂ-ਮੱਧ ਰੇਖੀ ਖੇਤਰਾਂ ਵਿੱਚ ਘੱਟ ਵਾਯੂ-ਦਾਬ ਦੇ ਕੀ ਕਾਰਣ ਹਨ?
7. ਵਪਾਰਕ ਪੌਣਾਂ ਕਿਸ ਨੂੰ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ? ਇਸ ਦੇ ਖੇਤਰ ਦੱਸੋ?
8. ਮਾਨਸੂਨ ਪੌਣਾਂ ਦੀ ਪ੍ਰੀਭਾਸ਼ਾ ਦਿਓ ਅਤੇ ਇਸ ਦੇ ਪ੍ਰਮੁੱਖ ਖੇਤਰ ਦੱਸੋ?

ਚਾਰ ਅੰਕਾਂ ਵਾਲੇ ਪ੍ਰਸ਼ਨ

1. ਵਾਯੂਦਾਬ ਪੇਟੀਆਂ ਦੇ ਖਿਸਕਣ ਤੋਂ ਕੀ ਭਾਵ ਹੈ?
2. ਘੋੜਿਆਂ ਵਾਲੇ ਅਕਸ਼ਾਂਸ਼ਾ ਦਾ ਵਰਣਨ ਕਰੋ?
3. ਫੈਰਲ ਦੇ ਨਿਯਮ ਦਾ ਵਰਣਨ ਕਰੋ?

4. ਜਲ ਸਮੀਰ ਅਤੇ ਥਲ ਸਮੀਰ ਵਿੱਚ ਅੰਤਰ ਦੱਸੋ?
5. ਪਰਬਤੀ ਅਤੇ ਘਾਟੀ ਦੀਆਂ ਪੌਣਾਂ ਵਿੱਚ ਅੰਤਰ ਦੱਸੋ?
6. ਚਿਨ੍ਹਕ ਅਤੇ ਫੋਹਨ ਪੌਣਾਂ ਵਿੱਚ ਅੰਤਰ ਦੱਸੋ?

ਛੇ ਅੰਕਾਂ ਵਾਲੇ ਪ੍ਰਸ਼ਨ

1. ਵਾਯੂਮੰਡਲ ਪੇਟੀਆਂ ਦਾ ਵਿਸਥਾਰ ਸਹਿਤ ਵਰਣਨ ਕਰੋ?
2. ਸਥਾਈ ਪੌਣਾਂ ਕੀ ਹਨ? ਪੱਛਮੀ ਪੌਣਾਂ ਅਤੇ ਵਪਾਰਕ ਪੌਣਾਂ ਦਾ ਵਿਸਥਾਰ ਪੂਰਵਕ ਵਰਣਨ ਕਰੋ?
3. ਵਾਯੂਮੰਡਲ ਅਤੇ ਪੌਣ ਪੇਟੀਆਂ ਕਿਉਂ ਖਿਸਕਦੀਆਂ ਹਨ? ਇਸ ਦੇ ਕੀ ਪ੍ਰਭਾਵ ਹਨ?
4. ਵਾਯੂਦਾਬ ਦੀ ਧਰਤੀ ਤੇ ਲੰਬਾਤਮਕ ਵੰਡ ਦਾ ਵਰਣਨ ਕਰੋ?

ਪਾਠ-19

ਵਾਯੂਮੰਡਲ ਅਸ਼ਾਂਤੀ ਜਾਂ ਝੱਖੜ

ਇੱਕ ਅੰਕ ਵਾਲੇ ਪ੍ਰਸ਼ਨ

1. ਚੱਕਰਵਾਤ ਦਾ ਸ਼ਾਬਦਿਕ ਅਰਥ ਕੀ ਹੁੰਦਾ ਹੈ?
2. ਚੱਕਰਵਾਤ ਨੂੰ ਹੋਰ ਕੀ ਨਾਮ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ?
3. ਚੱਕਰਵਾਤ ਕਿਹੋ ਜਿਹਾ ਚੱਕਰ ਹੁੰਦਾ ਹੈ?
4. ਕਾਰਆਲਿਸ਼ ਦੇ ਪ੍ਰਭਾਵ ਦੇ ਕਾਰਣ ਉੱਤਰੀ ਗੋਲਾ ਅਰਧ ਵਿੱਚ ਚੱਕਰਵਾਤੀ ਪੌਣਾਂ ਕਿਵੇਂ ਚਲਦੀਆਂ ਹਨ?
5. ਉਸ਼ਣ ਜਾਂ ਤਪਤ ਚੱਕਰਵਾਤਾਂ ਦੀ ਹੋਂਦ ਕਿੱਥੇ ਹੁੰਦੀ ਹੈ?
6. ਪ੍ਰਤੀ ਚੱਕਰਵਾਤ ਅਤੇ ਚੱਕਰਵਾਤਾਂ ਦਾ ਆਪਸ ਵਿੱਚ ਕੀ ਸੰਬੰਧ ਹੈ?
7. ਪ੍ਰਤੀ ਚੱਕਰਵਾਤ ਅਤੇ ਸਮਦਾਬ ਰੇਖਾਵਾਂ ਦੀ ਕਿਹੋ ਜਿਹੀ ਆਕ੍ਰਿਤੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ?
8. ਪ੍ਰਤੀ ਚੱਕਰਵਾਤ ਆਮ ਤੌਰ ਕਿੱਥੇ ਵਿਕਸਤ ਹੁੰਦੇ ਹਨ?
9. ਉਸ਼ਣ ਕਟੀਬੰਧ ਚੱਕਰਵਾਤਾਂ ਦਾ ਪ੍ਰਭਾਵ ਵਿਨਾਸ਼ਕਾਰੀ ਕਿਉਂ ਹੈ?

ਬਹੁ ਭਾਂਤੀ ਉੱਤਰਾਂ ਵਾਲੇ ਪ੍ਰਸ਼ਨ :

ਪ੍ਰਸ਼ਨ:-1 ਚੱਕਰਵਾਤ ਦਾ ਦੂਜਾ ਨਾਂ ਕੀ ਹੈ?

- (i) ਪੌਣਾਂ (ii) ਬੱਦਲ (iii) ਭਵੇਂਦਰ (iv) ਭੂਚਾਲ

ਪ੍ਰਸ਼ਨ:-2 ਜੇਕਰ ਚੱਕਰਵਾਤਾਂ ਦੀਆਂ ਪੌਣਾਂ ਦਾ ਵੇਗ ਬਹੁਤ ਜ਼ਿਆਦਾ ਵੱਧ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਉਸ ਨੂੰ ਕੀ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ?

- (i) ਚੱਕਰਵਾਤੀ ਤੂਫ਼ਾਨ (ii) ਚੱਕਰਵਾਤੀ ਵਰਖਾ (iii) ਪ੍ਰਤੀ ਚੱਕਰਵਾਤ
(iv) ਇਹਨਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕੋਈ ਨਹੀਂ

ਪ੍ਰਸ਼ਨ:-3 ਚੱਕਰਵਾਤ ਦਾ ਜੀਵਨ ਕਿੰਨੀਆਂ ਸਟੇਜਾਂ ਰਾਹੀਂ ਲੰਘਦਾ ਹੈ?

- (i) ਤਿੰਨ (ii) ਪੰਜ (iii) ਚਾਰ (iv) ਛੇ

ਪ੍ਰਸ਼ਨ:-4 ਪ੍ਰਤੀ ਚੱਕਰਵਾਤਾਂ ਨੂੰ ਕਿੰਨੇ ਭਾਗਾਂ ਵਿੱਚ ਵੰਡਿਆ ਗਿਆ ਹੈ?

- (i) ਚਾਰ (ii) ਪੰਜ (iii) ਤਿੰਨ (iv) ਸੱਤ

ਪ੍ਰਸ਼ਨ:-5 ਗਤੀਸ਼ੀਲ ਪ੍ਰਤੀ ਚੱਕਰਵਾਤ ਕਿਹੜੇ ਪ੍ਰਤੀ ਚੱਕਰਵਾਤਾਂ ਨੂੰ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ?

- (i) ਠੰਡੇ ਪ੍ਰਤੀ ਚੱਕਰਵਾਤ (ii) ਗਰਮ ਪ੍ਰਤੀ ਚੱਕਰਵਾਤ
(iii) ਅਵਰੋਧੀ ਪ੍ਰਤੀ ਚੱਕਰਵਾਤ (iv) ਇਹਨਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕੋਈ ਨਹੀਂ

ਦੋ ਅੰਕਾਂ ਵਾਲੇ ਪ੍ਰਸ਼ਨ

1. ਟਾਰਨੇਡੋ ਤੋਂ ਕੀ ਭਾਵ ਹੈ?
2. ਉਸ਼ਣ ਅਤੇ ਸੀਤ ਉਸ਼ਣ ਚੱਕਰਵਾਤਾਂ ਦੇ ਖੇਤਰ ਦੱਸੋ?
3. ਚੱਕਰਵਾਤ ਤੋਂ ਕੀ ਭਾਵ ਹੈ?
4. ਪ੍ਰਤੀ ਚੱਕਰਵਾਤ ਕੀ ਹੁੰਦਾ ਹੈ?

ਚਾਰ ਅੰਕਾਂ ਵਾਲੇ ਪ੍ਰਸ਼ਨ

1. ਚੱਕਰਵਾਤ ਅਤੇ ਪ੍ਰਤੀ ਚੱਕਰਵਾਤ ਵਿੱਚ ਅੰਤਰ ਦੱਸੋ?
2. ਉਸ਼ਣ ਕੱਟੀਬੰਧੀ ਚੱਕਰਵਾਤ ਦੇ ਪ੍ਰਮੁੱਖ ਗੁਣਾਂ ਦਾ ਵਰਣਨ ਕਰੋ?
3. ਸੀਤ ਉਸ਼ਣ ਚੱਕਰਵਾਤਾਂ ਦੀਆਂ ਮੁੱਖ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਤਾਵਾਂ ਦੱਸੋ?
4. ਵਾਯੂ ਵਿਘਨ ਤੋਂ ਕੀ ਭਾਵ ਹੈ? ਇਸ ਦੇ ਕੀ ਕਾਰਣ ਹਨ?
5. ਉਸ਼ਣ ਕੱਟੀਬੰਧੀ ਚੱਕਰਵਾਤ ਕਿਸ ਨੂੰ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ? ਇਸ ਦੇ ਖੇਤਰਾਂ ਦਾ ਵਰਣਨ ਕਰੋ?
6. ਮਿਸਟਰਲ ਪੌਣ ਕੀ ਹੈ, ਇਹ ਸੰਸਾਰ ਦੇ ਕਿਹੜੇ ਇਲਾਕਿਆਂ ਵਿੱਚ ਚਲਦੀਆਂ ਹਨ?

ਛੇ ਅੰਕਾਂ ਵਾਲੇ ਪ੍ਰਸ਼ਨ

1. ਸੀਤ ਉਸ਼ਣ ਚੱਕਰਵਾਤਾਂ ਦੀ ਉੱਤਪਤੀ ਤੇ ਮੌਸਮ ਦਾ ਵਰਣਨ ਕਰੋ?
2. ਉਸ਼ਣਕੱਟੀਬੰਧੀ ਚੱਕਰਵਾਤਾਂ ਦੀ ਉੱਤਪਤੀ ਅਤੇ ਮੌਸਮ ਦਾ ਵਰਣਨ ਕਰੋ?
3. ਐਲ ਨੀਲੋ ਦਾ ਭਾਰਤੀ ਮੋਨਸੂਨ ਤੇ ਕੀ ਪ੍ਰਭਾਵ ਹੈ, ਵਿਸਥਾਰ ਸਹਿਤ ਵਰਣਨ ਕਰੋ?

ਪਾਠ-2●

ਵਾਯੂਮੰਡਲ ਦੀ ਨਮੀ ਅਤੇ ਵਰਖਣ

ਇੱਕ ਐਕ ਵਾਲੇ ਪ੍ਰਸ਼ਨ

1. ਨਮੀ ਕਿਸ ਨੂੰ ਆਖਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ?
2. ਵਾਯੂਮੰਡਲ ਦੇ ਜਲ ਵਾਸ਼ਪ ਸੰਘਣੇ ਹੋ ਕੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਰੂਪ ਵਿਚ ਧਰਤੀ ਤੇ ਆ ਡਿੱਗਣ ਦੀ ਕ੍ਰਿਆ ਨੂੰ ਕੀ ਆਖਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ?
3. ਜਲਵਾਸ਼ਪ ਜਲ ਦਾ ਕਿਹੜਾ ਰੂਪ ਹੁੰਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਵਾਯੂਮੰਡਲ ਵਿੱਚ ਕਿਸ ਸਥਾਨ ਤੇ ਉਪਸਥਿਤ ਹੁੰਦੇ ਹਨ?
4. ਵਾਯੂਮੰਡਲ ਵਿਚ ਜਲ ਕਿਹੜੇ ਰੂਪਾਂ ਵਿਚ ਮਿਲਦਾ ਹੈ?
5. ਵਰਖਣ ਦੀ ਨਮੀ ਨੂੰ ਕਿਹੜੇ ਰੂਪਾਂ ਵਿਚ ਪ੍ਰਗਟਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ?
6. ਹਵਾ ਦੀ ਨਮੀ ਨੂੰ ਕਿਵੇਂ ਮਾਪਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ?
7. ਸੰਤ੍ਰਿਪਤ ਹਵਾ ਕਿਸ ਨੂੰ ਆਖਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ?
8. ਨਿਰਪੇਖ ਜਾਂ ਵਾਸਤਵਿਕ ਨਮੀ ਕਿਸ ਨੂੰ ਆਖਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ?
9. ਵਿਸ਼ਸ਼ਟ ਨਮੀ ਕਿਸ ਨੂੰ ਆਖਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ?
10. ਸਾਪੇਖ ਨਮੀ ਨੂੰ ਕਿਵੇਂ ਪ੍ਰਗਟਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ?
11. ਹਿਮਤੂਲ ਕਿਸ ਨੂੰ ਆਖਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ?
12. ਗੜ੍ਹੇ ਕਿਸ ਨੂੰ ਆਖਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ?
13. ਵਰਖਾ ਜਾਂ ਮੀਂਹ ਕਿਸ ਨੂੰ ਆਖਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ?
14. ਜਲ ਦੀ ਇੱਕ ਬੂੰਦ ਵਿੱਚ ਕਿੰਨੀਆਂ ਬੱਦਲ ਬੂੰਦਾਂ ਹੁੰਦੀਆਂ ਹਨ?
15. ਸੰਵਿਹਣ ਵਰਖਾ ਕਿਹੜੇ ਖੇਤਰਾਂ ਵਿਚ ਹਰ ਰੋਜ਼ ਬਾਅਦ ਦੁਪਿਹਰ ਹੁੰਦੀ ਹੈ?
16. ਸੰਸਾਰ ਦੀ ਬਹੁਤੀ ਵਰਖਾ ਕਿਸ ਕਿਸਮ ਦੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ?
17. ਪਰਬਤੀ ਵਰਖਾ ਸਮੇਂ ਪੌਣ ਮੁੱਖੀ ਢਲਾਣਾਂ ਅਤੇ ਪੌਣ ਵਿਮੁੱਖੀ ਢਲਾਣਾਂ ਤੇ ਕਿਹੜੇ ਬੱਦਲਾਂ ਦੀ ਬਹੁਤਾਤ ਹੁੰਦੀ ਹੈ?
18. ਅਗਰਭਾਗ ਕਿਸ ਨੂੰ ਆਖਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ?
19. ਭੂਮੱਧਰੇਖਕ ਪੌਣ ਪੇਟੀ ਕਿਹੜੇ ਅਕਸ਼ਾਂਸ਼ਾਂ ਵਿਚਕਾਰ ਫੈਲੀ ਹੋਈ ਹੈ?
20. ਭੂਮੱਧ ਸਾਗਰੀ ਵਰਖਾ ਪੇਟੀ ਦੀ ਸਾਲਾਨਾ ਔਸਤ ਵਰਖਾ ਕਿੰਨੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ?
21. ਧਰੁੱਵੀ ਘੱਟ ਵਰਖਣ ਪੇਟੀ ਵਿੱਚ ਵਰਖਣ ਦੀ ਬਹੁਤੀ ਮਾਤਰਾ ਕਿਸ ਰੂਪ ਵਿਚ ਹੁੰਦੀ ਹੈ?
22. ਦ੍ਰਵੀਕਰਨ ਕ੍ਰਿਆ ਕਿਵੇਂ ਹੁੰਦੀ ਹੈ?
23. ਤੌਲ ਬਿੰਦੂ ਦੀ ਪ੍ਰੀਭਾਸ਼ਾ ਦਿਓ?

24. ਇੱਕ ਸੈਂਟੀਮੀਟਰ ਵਰਖਾ ਤੋਂ ਕੀ ਭਾਵ ਹੈ?
25. ਸਮ ਵਰਖਾ ਰੇਖਾ ਤੋਂ ਕੀ ਭਾਵ ਹੈ?
26. ਵਰਖਾ ਦੀ ਛਾਂ ਤੋਂ ਕੀ ਭਾਵ ਹੈ?

ਬਹੁ ਭਾਂਤੀ ਉੱਤਰਾਂ ਵਾਲੇ ਪ੍ਰਸ਼ਨ :

ਪ੍ਰਸ਼ਨ:-1 ਵਾਯੂਮੰਡਲ ਵਿੱਚ ਜਲਵਾਸ਼ਪ ਦੀ ਹੋਂਦ ਨੂੰ ਕੀ ਆਖਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ?

- (i) ਨਮੀ (ii) ਵਰਖਾ (iii) ਧੁੰਦ (iv) ਕੋਹਰਾ

ਪ੍ਰਸ਼ਨ:-2 ਆਮ ਤੌਰ ਤੇ ਵਾਯੂਮੰਡਲ ਵਿੱਚ ਜਲਵਾਸ਼ਪ ਦੀ ਮਾਤਰਾ ਕਿੰਨੇ ਪ੍ਰਤੀਸ਼ਤ ਹੁੰਦੀ ਹੈ?

- (i) 25% (ii) 5% (iii) 2% (iv) 10%

ਪ੍ਰਸ਼ਨ:-3 ਵਾਯੂਮੰਡਲ ਵਿੱਚ ਜਲ ਕਿੰਨੇ ਰੂਪਾਂ ਵਿੱਚ ਮਿਲਦਾ ਹੈ?

- (i) 10 (ii) 3 (iii) 5 (iv) 7

ਪ੍ਰਸ਼ਨ:-4 ਵਰਖਾ ਦੀਆਂ ਕਿੰਨੀਆਂ ਕਿਸਮਾਂ ਹੁੰਦੀਆਂ ਹਨ?

- (i) 10 (ii) 5 (iii) 3 (iv) 2

ਪ੍ਰਸ਼ਨ:-5 ਹਵਾ ਜਿਸ ਸਮੇਂ ਜਲਵਾਸ਼ਪਾਂ ਨੂੰ ਗ੍ਰਹਿਣ ਕਰਨਾ ਬੰਦ ਕਰ ਦਿੰਦੀ ਹੈ ਤਾਂ ਉਸ ਨੂੰ ਕੀ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ?

- (i) ਅਸੰਤ੍ਰਿਪਤ ਹਵਾ (ii) ਸੰਤ੍ਰਿਪਤ ਹਵਾ (iii) ਗਰਮ ਹਵਾ (iv) ਠੰਡੀ ਹਵਾ

ਪ੍ਰਸ਼ਨ:-6 ਜਲ ਦੀ ਇੱਕ ਬੂੰਦ ਵਿੱਚ ਲਗਭਗ ਕਿੰਨੀਆਂ ਬੱਦਲ ਬੂੰਦਾਂ ਹੁੰਦੀਆਂ ਹਨ?

- (i) 70 ਲੱਖ (ii) 50 ਲੱਖ (iii) 60 ਲੱਖ (iv) 80 ਲੱਖ

ਪ੍ਰਸ਼ਨ:-7 ਵਰਖਾ ਬੂੰਦ ਦਾ ਆਕਾਰ ਲਗਭਗ ਕਿੰਨਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ?

- (i) 10 ਐਮ.ਐਮ. (ii) 6 ਐਮ.ਐਮ. (iii) 5 ਐਮ.ਐਮ. (iv) 7 ਐਮ.ਐਮ.

ਦੋ ਅੰਕਾਂ ਵਾਲੇ ਪ੍ਰਸ਼ਨ

1. ਤ੍ਰੇਲ ਅਤੇ ਤ੍ਰੇਲ ਬਿੰਦੂ ਵਿੱਚ ਫਰਕ ਦੱਸੋ?
2. ਵਰਖਾ ਅਤੇ ਵਰਹਾਓ ਵਿੱਚ ਫਰਕ ਦੱਸੋ?
3. ਕੋਹਰੇ ਅਤੇ ਧੁੰਦ ਵਿੱਚ ਅੰਤਰ ਦਰਸਾਓ?
4. ਗੜਿਆਂ ਦੀ ਰਚਨਾ ਕਿਵੇਂ ਹੁੰਦੀ ਹੈ?
5. ਵਰਖਾ ਕਿਵੇਂ ਹੁੰਦੀ ਹੈ?
6. ਵਰਖਾ ਛਾਇਆ ਤੋਂ ਕੀ ਭਾਵ ਹੈ? ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਦੋ ਉਦਾਹਰਣਾ ਦਿਓ?

ਚਾਰ ਐਕਾਂ ਵਾਲੇ ਪ੍ਰਸ਼ਨ

1. ਵਾਸ਼ਪੀਕਰਣ ਦੀ ਕ੍ਰਿਆ ਕਿਵੇਂ ਹੁੰਦੀ ਹੈ? ਵਾਸ਼ਪੀਕਰਣ ਦੀ ਮਾਤਰਾ ਅਤੇ ਦਰ ਤੇ ਪ੍ਰਭਾਵ ਪਾਉਣ ਵਾਲੇ ਕਾਰਕਾਂ ਦਾ ਵਰਣਨ ਕਰੋ?
2. ਵਰਹਾਓ ਕਿਸ ਨੂੰ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ? ਇਸ ਦਾ ਨਮੀ ਦੀ ਮਾਤਰਾ ਨਾਲ ਕੀ ਸਬੰਧ ਹੈ? ਵਰਹਾਓ ਦੇ ਰੂਪ ਦੱਸੋ?
3. ਬੱਦਲ ਕਿਵੇਂ ਬਣਦੇ ਹਨ? ਕਿਸਮਾਂ ਦੱਸੋ?
4. ਪੌਣ ਮੁੱਖੀ ਅਤੇ ਪੌਣ ਵਿਮੁੱਖੀ ਢਲਾਨਾਂ ਦੀ ਤੁਲਨਾ ਕਰੋ?
5. ਕਿਸੇ ਥਾਂ ਦੀ ਵਰਖਾ ਕਿੰਨ੍ਹਾਂ ਗੱਲਾਂ ਤੇ ਨਿਰਭਰ ਕਰਦੀ ਹੈ?
6. ਸੰਵਹਿਣ ਵਰਖਾ ਅਤੇ ਪਰਬਤੀ ਵਰਖਾ ਵਿੱਚ ਅੰਤਰ ਦੱਸੋ?
7. ਵਾਸਤਵਿਕ ਨਮੀ ਅਤੇ ਸਾਪੇਖ ਨਮੀ ਵਿੱਚ ਅੰਤਰ ਦੱਸੋ?
8. ਸਾਪੇਖ ਨਮੀ ਅਤੇ ਵਰਖਾ ਵਿੱਚ ਸੰਬੰਧ ਦੱਸੋ?
9. ਵਰਖਾ ਕਿੰਨੇ ਪ੍ਰਕਾਰ ਦੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਕੋਈ ਇਕ ਕਿਸਮ ਸਮਝਾਓ?

ਛੇ ਐਕਾਂ ਵਾਲੇ ਪ੍ਰਸ਼ਨ

1. ਵਰਖਾ ਕਿਵੇਂ ਹੁੰਦੀ ਹੈ? ਵਰਖਾ ਦੀਆਂ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਕਿਸਮਾਂ ਦਾ ਵਰਣਨ ਕਰੋ?
2. ਸੰਸਾਰ ਵਿੱਚ ਵਰਖਾ ਦੀ ਵੰਡ ਦਾ ਵਰਣਨ ਕਰੋ?

ਪਾਠ-21

ਮਹਾਂਸਾਗਰਾਂ ਦੀ ਥੱਲ ਅਕ੍ਰਿਤੀ

ਇੱਕ ਐਕ ਵਾਲੇ ਪ੍ਰਸ਼ਨ

1. ਸੂਰਜ ਪਰਿਵਾਰ ਦੇ ਕਿਹੜੇ ਗ੍ਰਹਿ ਵਿੱਚ ਜਲਮੰਡਲ, ਥਲਮੰਡਲ ਅਤੇ ਵਾਯੂਮੰਡਲ ਮਿਲਦੇ ਹਨ?
2. ਜਲਮੰਡਲ ਦਾ ਲਗਭਗ 60 ਪ੍ਰਤੀਸ਼ਤ ਹਿੱਸਾ ਕਿਹੜਾ ਗੋਲਾ ਅਰਧ ਸੰਭਾਲੀ ਬੈਠਾ ਹੈ?
3. ਥਲਮੰਡਲ ਦੀ ਔਸਤ ਉਚਾਈ ਅਤੇ ਜਲਮੰਡਲ ਦੀ ਔਸਤ ਗਹਿਰਾਈ ਕਿੰਨੀ ਹੈ?
4. ਜਲਮੰਡਲ ਦੀ ਸੱਭ ਤੋਂ ਗਹਿਰੀ ਖੱਡ ਜਾਂ ਡੂੰਘੇ ਦੀ ਗਹਿਰਾਈ ਲਗਭਗ ਕਿੰਨੀ ਹੈ?
5. ਮਹਾਂਦੀਪੀ ਸ਼ੈਲਫ ਕਿਸ ਨੂੰ ਆਖਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ?
6. ਮਹਾਂਦੀਪੀ ਢਲਾਣ ਕਿਸ ਨੂੰ ਆਖਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ?
7. ਡੂੰਘੇ ਸਾਗਰੀ ਮੈਦਾਨ ਮਹਾਂਸਾਗਰਾਂ ਦੇ ਕੁੱਲ ਤਲ ਦੇ ਕਿੰਨੇ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਮਿਲਦੇ ਹਨ?
8. ਜਲਮੰਡਲ ਨੂੰ ਕਿਹੜੇ ਮਹਾਂਸਾਗਰਾਂ ਵਿਚ ਵੰਡਿਆ ਗਿਆ ਹੈ?

9. ਕਿਹੜਾ ਮਹਾਂਸਾਗਰ ਸੰਸਾਰ ਦਾ ਸੱਭ ਤੋਂ ਵੱਡਾ ਮਹਾਂਸਾਗਰ ਹੈ?
10. ਸ਼ਾਂਤ ਮਹਾਂਸਾਗਰ ਦਾ ਖੇਤਰਫਲ ਲੱਗਭੱਗ ਕਿੰਨਾ ਹੈ?
11. ਸ਼ਾਂਤ ਮਹਾਂਸਾਗਰ ਦੀ ਤਿਕੋਣ ਦਾ ਆਧਾਰ ਅਤੇ ਸਿਰਾ ਕਿੱਥੋਂ ਤੱਕ ਫੈਲਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ?
12. ਅੰਧ ਮਹਾਂਸਾਗਰ ਦਾ ਵਿਸਥਾਰ ਸ਼ਾਂਤ ਮਹਾਂਸਾਗਰ ਤੋਂ ਲੱਗਭੱਗ ਕਿੰਨਾ ਹੈ?
13. ਅੰਧ ਮਹਾਂਸਾਗਰ ਦਾ ਕੁੱਲ ਖੇਤਰਫਲ ਲੱਗਭੱਗ ਕਿੰਨਾ ਹੈ?
14. ਅੰਧ ਮਹਾਂਸਾਗਰ ਦੀ ਘੱਟੋ-ਘੱਟ ਚੌੜਾਈ ਕਿੱਥੇ ਮਿਲਦੀ ਹੈ?
15. ਅੰਧ ਮਹਾਂਸਾਗਰ ਦੀ ਸ਼ਕਲ ਕਿਹੋ ਜਿਹੀ ਹੈ?
16. ਹਿੰਦਮਹਾਂਸਾਗਰ ਦੀ ਸ਼ਕਲ ਪਹਿਲੇ ਦੋਵੇਂ ਹੀ ਮਹਾਂਸਾਗਰਾਂ (ਸ਼ਾਂਤ ਮਹਾਂਸਾਗਰ ਅਤੇ ਅੰਧ ਮਹਾਂਸਾਗਰ) ਨਾਲੋਂ ਕਿਵੇਂ ਭਿੰਨ ਹੈ?
17. ਆਰਕਟਿਕ ਮਹਾਂਸਾਗਰ ਕਿਹੋ ਜਿਹਾ ਹੈ?
18. ਐਟਾਂਰਕਟਿਕ ਮਹਾਂਸਾਗਰ ਕਿਸ ਨੂੰ ਆਖਦੇ ਹਨ?
19. ਜਲ ਮੰਡਲ ਤੋਂ ਕੀ ਭਾਵ ਹੈ?
20. ਮਹਾਂਦੀਪੀ ਫਰਸ਼ ਨੂੰ ਕਿੰਨੇ ਮੁੱਖ ਭਾਗਾਂ ਵਿੱਚ ਵੰਡਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ?
21. ਮਹਾਂਸਾਗਰੀ ਮੈਦਾਨ ਤੋਂ ਕੀ ਭਾਵ ਹੈ?
22. ਮਹਾਂਸਾਗਰੀ ਮੈਦਾਨਾਂ ਤੇ ਮਿਲਣ ਵਾਲੀਆਂ ਭੂ-ਅਕ੍ਰਿਤੀਆਂ ਦੇ ਨਾਂ ਲਿਖੋ?
23. ਮਹਾਂਸਾਗਰੀ ਉਭਾਰ ਕਿਸ ਨੂੰ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ?
24. ਅੰਧਮਹਾਂਸਾਗਰ ਦੇ ਆਕਾਰ ਅਤੇ ਵਿਸਥਾਰ ਦਾ ਵਰਣਨ ਕਰੋ?
25. ਪ੍ਰਸ਼ਾਂਤ ਮਹਾਂਸਾਗਰ ਦੀ ਸਭ ਤੋਂ ਡੂੰਘੀ ਡੂੰਘਾਣ ਕਿਹੜੀ ਹੈ?
26. ਹਿੰਦ ਮਹਾਂਸਾਗਰ ਅਤੇ ਰੂਮ ਸਾਗਰ (ਭੂ-ਮੱਧ ਸਾਗਰ) ਨੂੰ ਕਿਸ ਨਹਿਰ ਰਾਹੀਂ ਜੋੜਿਆ ਗਿਆ ਹੈ?
27. ਅੰਡੇਮਾਨ ਨਿਕੋਬਾਰ ਦੀਪ ਸਮੂਹ ਦੱਖਣ ਵੱਲ ਕਿੰਨੇ ਮੀਟਰ ਤੱਕ ਖਿਸਕ ਗਏ ਹਨ?

ਬਹੁ ਭਾਂਤੀ ਉੱਤਰਾਂ ਵਾਲੇ ਪ੍ਰਸ਼ਨ :

ਪ੍ਰਸ਼ਨ:-1 ਜਲਮੰਡਲ ਦੀ ਸਭ ਤੋਂ ਡੂੰਘੀ ਖੱਡ ਦਾ ਕੀ ਨਾਂ ਹੈ?

- (i) ਮੇਰੀਆਨਾ ਡੂੰਘ (ii) ਅਲਡਰਿੱਚ (iii) ਸਵਾਰ (iv) ਕੁਰਾਇਲ

ਪ੍ਰਸ਼ਨ:-2 ਮਹਾਂਦੀਪਾਂ ਦੇ ਚਾਰੇ ਪਾਸੇ ਲੱਗਦੇ ਸਮੁੰਦਰੀ ਕਿਨਾਰਿਆਂ ਨੂੰ ਕੀ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ?

- (i) ਮਹਾਂਦੀਪੀ ਢਲਾਣ (ii) ਮਹਾਂਦੀਪੀ ਸ਼ੈਲਫ (iii) ਬੀਚ (iv) ਭੂ-ਜੀਭ

ਪ੍ਰਸ਼ਨ:-3 ਆਮ ਤੌਰ ਤੇ ਮਹਾਂਦੀਪੀ ਸ਼ੈਲਫ ਦੀ ਔਸਤ ਢਲਾਣ ਕਿੰਨੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ?

- (i) 5° (ii) 10° (iii) 1° (iv) 4°

ਪ੍ਰਸ਼ਨ:-4 ਮਹਾਂਸਾਗਰੀ ਬੇਸਿਨਾਂ ਵਿੱਚ ਕੁਝ ਸੌ ਕਿਲੋਮੀਟਰ ਚੌੜੀਆਂ ਅਤੇ ਕਈ ਹਜ਼ਾਰ ਕਿਲੋਮੀਟਰ ਵਿੱਚ ਮਿਲਣ ਵਾਲੀਆਂ ਪਰਬਤੀ ਲੜੀਆਂ ਨੂੰ ਕੀ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ?

- (i) ਮਹਾਂਸਾਗਰੀ ਡੂੰਘਾਣਾਂ (ii) ਮਹਾਂਸਾਗਰੀ ਕੱਟਕਾਂ (iii) ਮਹਾਂਸਾਗਰੀ ਜਲਭੱਬੀਆਂ
- (iv) ਮਹਾਂਸਾਗਰੀ ਬੇਸਿਨ

ਪ੍ਰਸ਼ਨ:-5 ਜੇਕਰ ਕਿਸੇ ਮਹਾਂਸਾਗਰੀ ਪਹਾੜੀ ਦੀ ਮਹਾਂਸਾਗਰੀ ਤੱਲ ਤੋਂ ਗਹਿਰਾਈ 1000 ਮੀਟਰ ਤੋਂ ਵੱਧ ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਉਸ ਨੂੰ ਕੀ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ?

- (i) ਮਹਾਂਸਾਗਰੀ ਕੱਟਕ (ii) ਜਲਭੱਬੀ ਪਹਾੜੀ (iii) ਸਾਗਰੀ ਪਹਾੜੀ (iv) ਪਹਾੜੀ

ਪ੍ਰਸ਼ਨ:-6 ਅੰਧ ਮਹਾਂਸਾਗਰ ਦੀ ਸ਼ਕਲ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਭਾਸ਼ਾ ਦੇ ਕਿਸ ਅੱਖਰ ਵਰਗੀ ਹੈ?

- (i) V (ii) U (iii) S (iv) T

ਪ੍ਰਸ਼ਨ:-7 ਕਿਹੜੇ ਮਹਾਂਸਾਗਰ ਵਿੱਚ ਅਰਬ ਸਾਗਰ ਪੈਂਦਾ ਹੈ?

- (i) ਸ਼ਾਂਤ ਮਹਾਂਸਾਗਰ (ii) ਹਿੰਦ ਮਹਾਂਸਾਗਰ (iii) ਅੰਧ ਮਹਾਂਸਾਗਰ
- (iv) ਆਰਕਟਿਕ ਮਹਾਂਸਾਗਰ

ਦੋ ਅੰਕਾਂ ਵਾਲੇ ਪ੍ਰਸ਼ਨ

1. ਮਹਾਂਸਾਗਰਾਂ ਨੂੰ ਧਰਤੀ ਤੇ ਜਲਵਾਯੂ ਦੇ ਮਹਾਨ ਨਿਯੰਤਰਕ ਕਿਉਂ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ?
2. ਮਨੁੱਖ ਲਈ ਮਹਾਂਸਾਗਰਾਂ ਦੀ ਮਹੱਤਤਾ ਦਾ ਵਰਣਨ ਕਰੋ?
3. ਮਹਾਂਦੀਪੀ ਸ਼ੈਲਫ ਅਤੇ ਮਹਾਂਦੀਪੀ ਢਲਾਣ ਵਿੱਚ ਫ਼ਰਕ ਦੱਸੋ?
4. ਸਮੁੰਦਰੀ ਖਾਈ ਅਤੇ ਸਮੁੰਦਰੀ ਕੈਨੀਅਨ ਵਿੱਚ ਫ਼ਰਕ ਦੱਸੋ?
5. ਸਮੁੰਦਰੀ ਕੈਨੀਅਨਾਂ ਦੇ ਨਿਰਮਾਣ ਤੇ ਉਦਾਹਰਣਾਂ ਦੱਸੋ?
6. ਸ਼ੋਰ ਅਤੇ ਤੱਟ ਵਿੱਚ ਕੀ ਅੰਤਰ ਹੈ?

ਚਾਰ ਅੰਕਾਂ ਵਾਲੇ ਪ੍ਰਸ਼ਨ

1. ਸ਼ਾਂਤ ਮਹਾਂਸਾਗਰ ਦੀਆਂ ਮੁੱਖ ਡੂੰਘਾਣਾਂ ਦੇ ਨਾਮ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਡੂੰਘਾਈ ਦੱਸੋ?
2. ਅੰਧ ਮਹਾਂਸਾਗਰ ਦੀਆਂ ਸਮੁੰਦਰੀ ਕੱਟਕਾਂ ਬਾਰੇ ਜਾਣਕਾਰੀ ਦਿਉ?
3. ਹਿੰਦ ਮਹਾਂਸਾਗਰ ਦੇ ਦੀਪਾਂ ਦਾ ਵਰਣਨ ਕਰੋ?
4. ਉੱਤਰੀ ਧਰੁੱਵ ਮਹਾਂਸਾਗਰ ਦੇ ਫ਼ਰਸ਼ ਦੀ ਨੁਹਾਰ ਅਤੇ ਆਕਾਰ ਬਾਰੇ ਜਾਣਕਾਰੀ ਦਿਉ?
5. ਮਹਾਂਦੀਪੀ ਸ਼ੈਲਫ ਦੀ ਉਤਪੱਤੀ ਅਤੇ ਮਹੱਤਵ ਦਾ ਵਰਣਨ ਕਰੋ?
6. 'ਮਹਾਂਸਾਗਰ ਭਵਿੱਖ ਦੇ ਭੰਡਾਰ ਹਨ', ਵਿਆਖਿਆ ਕਰੋ?

ਛੇ ਐਕਾਂ ਵਾਲੇ ਪ੍ਰਸ਼ਨ

1. ਮਹਾਂਸਾਗਰੀ ਫਰਸ਼ ਦੇ ਮੁੱਖ ਭਾਗਾਂ ਦਾ ਵਰਣਨ ਕਰੋ ਅਤੇ ਹਰ ਇਕ ਦੀਆਂ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਤਾਵਾਂ ਲਿਖੋ?
2. ਮਹਾਂਸਾਗਰ ਭਵਿੱਖ ਦੇ ਸੋਮਿਆਂ ਦੇ ਭੰਡਾਰ ਹਨ' ਵਿਆਖਿਆ ਕਰੋ?
3. ਪ੍ਰਸ਼ਾਤ ਮਹਾਂਸਾਗਰ ਦੀ ਥਲ ਰੂਪ ਰੇਖਾ ਦਾ ਵਰਣਨ ਕਰੋ?
4. ਹਿੰਦ ਮਹਾਂਸਾਗਰ ਦੇ ਫਰਸ਼ ਦੀ ਧਰਾਤਲੀ ਰੂਪ ਰੇਖਾ ਦਾ ਵਰਣਨ ਕਰੋ?
5. ਅੰਧ ਮਹਾਂਸਾਗਰ ਦੇ ਫਰਸ਼ ਦੀ ਧਰਾਤਲੀ ਰੂਪ ਰੇਖਾ ਦਾ ਵਰਣਨ ਕਰੋ?
6. ਅੰਧ ਮਹਾਂਸਾਗਰੀ ਟੇਕਰ (ਮੱਧਵਰਤੀ ਕਟਕ) ਦੀ ਵਿਸਥਾਰ ਵਿੱਚ ਜਾਣਕਾਰੀ ਦਿਉ?

ਪਾਠ-22

ਮਹਾਂਸਾਗਰੀ ਜਲ ਦਾ ਤਾਪਮਾਨ ਅਤੇ ਖਾਰਾਪਣ

ਇੱਕ ਐਕ ਵਾਲੇ ਪ੍ਰਸ਼ਨ

1. ਪੈਟਰਸਨ ਨਾਮੀ ਸਮੁੰਦਰ ਵਿਗਿਆਨੀ ਅਨੁਸਾਰ ਮਹਾਂਸਾਗਰਾਂ ਦਾ ਜਲ ਕਿੰਨੀਆਂ ਇਕਾਈਆਂ ਤਾਪ ਅਤੇ ਗਰਮੀ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਦਾ ਹੈ ਤੇ ਕਿੰਨੀਆਂ ਵਿਕਿਰਣ ਦੀ ਕ੍ਰਿਆ ਰਾਹੀਂ ਛੱਡ ਦਿੰਦਾ ਹੈ?
2. ਕੀ ਮਹਾਂਸਾਗਰਾਂ ਦੇ ਜਲ ਦੇ ਤਾਪਮਾਨ ਦੇ ਗਰਮ ਅਤੇ ਠੰਡੇ ਹੋਣ ਦੀ ਕ੍ਰਿਆ ਥਲਵਰਤੀ ਭਾਗਾਂ ਨਾਲੋਂ ਭਿੰਨ ਹੁੰਦੀ ਹੈ?
3. ਮਹਾਂਸਾਗਰੀ ਜਲ ਦਾ ਦੈਨਿਕ ਤਾਪਅੰਤਰ ਕਿਸ ਤੇ ਨਿਰਭਰ ਕਰਦਾ ਹੈ?
4. ਕਿਹੜੇ ਸਾਗਰਾਂ ਦਾ ਵਾਰਸ਼ਿਕ ਤਾਪਅੰਤਰ ਜ਼ਿਆਦਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ?
5. ਕਿਹੜੇ ਗੋਲਾ ਅਰਧ ਦੇ ਮਹਾਂਸਾਗਰਾਂ ਦਾ ਔਸਤ ਤਾਪਮਾਨ ਜ਼ਿਆਦਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ?
6. ਕੀ, ਮਹਾਂਸਾਗਰੀ ਸਤਿਹ ਦਾ ਤਾਪਮਾਨ ਭੂਮੱਧਰੇਖਾ ਤੇ ਵੱਧ ਤੋਂ ਵੱਧ ਹੁੰਦਾ ਹੈ?
7. ਹਿੰਮ ਖੰਡ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਆਖਦੇ ਹਨ?
8. ਕੀ, ਹਿੰਮ ਖੰਡ ਪੌਣਾਂ ਅਤੇ ਸਾਗਰੀ ਧਾਰਾਵਾਂ ਰਾਹੀਂ ਇੱਕ ਸਥਾਨ ਤੋਂ ਦੂਸਰੇ ਸਥਾਨ ਵੱਲ ਨੂੰ ਸਥਾਨਅੰਤਰਤ ਹੁੰਦੇ ਰਹਿੰਦੇ ਹਨ?
9. ਉੱਤਰੀ ਧਰੁਵ ਦੇ ਹਿੰਮ ਖੰਡਾਂ ਦੀ ਉੱਤਪਤੀ ਕਿੱਥੇ ਹੁੰਦੀ ਹੈ?
10. ਸ਼ਾਂਤ ਮਹਾਂਸਾਗਰ ਦੇ ਉੱਤਰ ਵਿੱਚਲੇ ਹਿੰਮਖੰਡ ਕਿਸ ਨੂੰ ਪਾਰ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦੇ?
11. ਦੱਖਣੀ ਗੋਲਾ ਅਰਧ ਦੇ ਕਿਹੜੇ ਹਿੰਮਖੰਡਾਂ ਦਾ ਆਕਾਰ ਬਹੁਤ ਵੱਡਾ ਹੈ?
12. ਮਹਾਂਸਾਗਰ ਦੀ ਸਤਿਹ ਦੇ ਜਲ ਦਾ ਤਾਪਮਾਨ ਹਮੇਸ਼ਾ ਹੀ ਵੱਧ ਤੋਂ ਵੱਧ ਕਿਉਂ ਹੁੰਦਾ ਹੈ?
13. ਸੂਰਜ ਦੀਆਂ ਕ੍ਰਿਣਾਂ ਮਹਾਂਸਾਗਰੀ ਜਲ ਦੀ ਕਿੰਨੀ ਗਹਿਰਾਈ ਤੋਂ ਹੇਠਾਂ ਨਹੀਂ ਜਾ ਸਕਦੀਆਂ?

14. ਸੂਰਜ ਦੀਆਂ ਕਿੱਠਾਂ ਮਹਾਂਸਾਗਰੀ ਜਲ ਦੀ ਕਿੰਨੀ ਗਹਿਰਾਈ ਤੱਕ ਆਸਾਨੀ ਨਾਲ ਪਹੁੰਚ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ?
15. ਕਿੰਨੇ ਤਾਪਮਾਨ ਉੱਤੇ ਜਲ ਦਾ ਘਣਤਵ ਵੱਧ ਤੋਂ ਵੱਧ ਹੁੰਦਾ ਹੈ?
16. ਮਹਾਂਸਾਗਰਾਂ ਦਾ ਜਲ ਕਿਉਂ ਖਾਰਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ?
17. ਨਦੀਆਂ ਰਾਹੀਂ ਹਰ ਸਾਲ ਮਹਾਂਸਾਗਰੀ ਜਲ ਵਿੱਚ ਕਿੰਨਾ ਨਮਕ ਘੋਲ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ?
18. ਮਹਾਂਸਾਗਰੀ ਜਲ ਦੇ ਹਰ ਇੱਕ ਘਣ ਕਿਲੋਮੀਟਰ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਕਿੰਨਾ ਨਮਕ ਘੁਲਿਆ ਹੁੰਦਾ ਹੈ?
19. ਸਾਗਰਾਂ ਦੇ ਜਲ ਦੇ ਖਾਰੇਪਣ ਦਾ ਮੁੱਖ ਸ੍ਰੋਤ ਕਿਹੜਾ ਹੈ?
20. ਨਦੀਆਂ ਅਤੇ ਸਾਗਰੀ ਜਲ ਵਿੱਚ ਕਿਹੜੇ ਨਮਕਾਂ ਦੀ ਮਾਤਰਾ ਬਹੁਤੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ?
21. ਕੀ, ਵਾਸ਼ਪੀਕਰਣ ਅਤੇ ਖਾਰੇਪਣ ਦਾ ਆਪਸ ਵਿੱਚ ਸਿੱਧਾ ਸੰਬੰਧ ਹੈ?
22. ਮਹਾਂਸਾਗਰਾਂ ਦੇ ਜਲ ਦਾ ਔਸਤ ਖਾਰਾਪਣ ਕਿੰਨਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ?
23. ਕਿਹੜੀਆਂ ਕਲਪਤ ਰੇਖਾਵਾਂ ਨੂੰ ਸਮਲਵਣ ਰੇਖਾਵਾਂ ਆਖਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ?
24. ਕਰਕ ਰੇਖਾ ਅਤੇ ਮਕਰ ਰੇਖਾਵਾਂ ਦੇ ਖੇਤਰਾਂ ਦੇ ਜਲ ਦੇ ਖਾਰੇਪਣ ਦੀ ਔਸਤ ਮਾਤਰਾ ਕਿੰਨੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ?
25. ਭੂਮੱਧ ਰੇਖਾ ਅਤੇ ਉਸ ਦੇ ਨਜ਼ਦੀਕ ਸਥਿਤ ਸਾਗਰਾਂ ਦੇ ਜਲ ਵਿੱਚ ਖਾਰੇਪਣ ਦੀ ਮਾਤਰਾ ਕਿਉਂ ਘੱਟ ਮਿਲਦੀ ਹੈ?
26. ਧਰੁੱਵਾਂ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਆਲੇ-ਦੁਆਲੇ ਦੇ ਖੇਤਰਾਂ ਦੇ ਸਾਗਰਾਂ ਅਤੇ ਮਹਾਂਸਾਗਰਾਂ ਦੇ ਜਲ ਦੀ ਖਾਰੇਪਣ ਦੀ ਮਾਤਰਾ ਕਿਉਂ ਘੱਟ ਹੁੰਦੀ ਹੈ?
27. ਸੰਸਾਰ ਦਾ ਸੱਭ ਤੋਂ ਜ਼ਿਆਦਾ ਖਾਰਾ ਸਾਗਰ ਕਿਹੜਾ ਹੈ?
28. ਮ੍ਰਿਤ ਸਾਗਰ ਵਿੱਚ ਖਾਰੇਪਣ ਦੀ ਮਾਤਰਾ ਜ਼ਿਆਦਾ ਕਿਉਂ ਹੈ?
29. ਮਹਾਂਸਾਗਰੀ ਜਲ ਦੇ ਗਰਮ ਹੋਣ ਦੇ ਸ੍ਰੋਤ ਦੱਸੋ?
30. ਮਹਾਂਸਾਗਰ ਵਿੱਚ ਨਮਕ ਦਾ ਨਿਰਮਾਣ ਕਿਵੇਂ ਹੁੰਦਾ ਹੈ?
31. ਸਮੁੰਦਰੀ ਜਲ ਵਿੱਚ ਮਿਲਣ ਵਾਲੇ ਪੰਜ ਪ੍ਰਸਿੱਧ ਨਮਕ ਦੱਸੋ?
32. ਮਹਾਂਸਾਗਰੀ ਖਾਰ ਤੋਂ ਕੀ ਭਾਵ ਹੈ?
33. ਘਿਰੇ ਹੋਏ ਤਿੰਨ ਸਾਗਰਾਂ ਦੇ ਨਾਂ ਅਤੇ ਖਾਰਾਪਣ ਲਿਖੋ?

ਬਹੁ ਭਾਂਤੀ ਉੱਤਰਾਂ ਵਾਲੇ ਪ੍ਰਸ਼ਨ :

ਪ੍ਰਸ਼ਨ:-1 ਮਹਾਂਸਾਗਰਾਂ ਦੇ ਜਲ ਦਾ ਔਸਤ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਵਾਰਸ਼ਿਕ ਤਾਪ ਅੰਤਰ ਲਗਭਗ ਕਿੰਨਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ?

- (i) 12°C (ii) 1°C (iii) 2°C (iv) 13°C

ਪ੍ਰਸ਼ਨ:-2 ਭੂ-ਮੱਧ ਰੇਖਾ ਦੇ ਨਜ਼ਦੀਕ ਵਾਲੇ ਸਾਗਰਾਂ ਦਾ ਤਾਪਮਾਨ ਲਗਭਗ ਕਿੰਨਾ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ?

- (i) 1°C (ii) 4°C (iii) 26.7°C (iv) 36.7°C

ਪ੍ਰਸ਼ਨ:-3 66.5° ਅਕਸ਼ਾਂਸ਼ਾਂ ਤੇ ਦਿਨ ਦੀ ਲੰਬਾਈ ਵਧ ਕੇ ਕਿੰਨੇ ਘੰਟੇ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਹੈ?

- (i) 24 ਘੰਟੇ (ii) 12 ਘੰਟੇ (iii) 15 ਘੰਟੇ (iv) 10 ਘੰਟੇ

ਪ੍ਰਸ਼ਨ:-4 ਉੱਤਰੀ ਅਮਰੀਕਾ ਦੇ ਉੱਤਰ ਪੂਰਬੀ ਤੱਟਾਂ ਦਾ ਤਾਪਮਾਨ ਕਿਹੜੀ ਧਾਰਾ ਰਾਹੀਂ ਘੱਟ ਜਾਂਦਾ ਹੈ?

- (i) ਖਾੜੀ ਦੀ ਧਾਰਾ (ii) ਲੈਬਰੇਡੋਰ ਦੀ ਧਾਰਾ (iii) ਕੁਰਾਇਲ ਦੀ ਧਾਰਾ
(iv) ਫਲੋਰੀਡਾ ਦੀ ਧਾਰਾ

ਪ੍ਰਸ਼ਨ:-5 ਕਿੰਨੇ ਤਾਪਮਾਨ ਉੱਤੇ ਜਲ ਦਾ ਘਣਤਵ ਵੱਧ ਤੋਂ ਵੱਧ ਹੁੰਦਾ ਹੈ?

- (i) 2°C (ii) 3°C (iii) 1°C (iv) 0°C

ਦੋ ਅੰਕਾਂ ਵਾਲੇ ਪ੍ਰਸ਼ਨ

1. ਮਹਾਂਸਾਗਰੀ ਜਲ ਦੇ ਖਾਰੇਪਣ ਤੋਂ ਕੀ ਭਾਵ ਹੈ?
2. ਸਾਗਰਾਂ ਦੇ ਖਾਰੇਪਣ ਤੇ ਵਾਸਪੀਕਰਣ ਦਾ ਕੀ ਪ੍ਰਭਾਵ ਹੈ?
3. ਮਹਾਂਸਾਗਰੀ ਜਲ ਦੇ ਖਾਰੇਪਣ ਅਤੇ ਤਾਪਮਾਨ ਵਿੱਚ ਕੀ ਸੰਬੰਧ ਹੈ?
4. ਲਾਲ ਸਾਗਰ ਅਤੇ ਖਾੜੀ ਫਾਰਸ ਦੇ ਜਲ ਦਾ ਤਾਪਮਾਨ ਵੱਖ ਕਿਉਂ ਹੁੰਦਾ ਹੈ?
5. ਕਰਕ ਰੇਖਾ ਅਤੇ ਮਕਰ ਰੇਖਾ ਦੇ ਨੇੜੇ ਸਾਗਰੀ ਜਲ ਦਾ ਖਾਰਾਪਣ ਵੱਧ ਕਿਉਂ ਹੈ?
6. ਭੂ-ਮੱਧ ਰੇਖਾ ਦੇ ਨੇੜੇ ਸਾਗਰੀ ਜਲ ਦਾ ਖਾਰਾਪਣ ਘੱਟ ਕਿਉਂ ਹੈ?
7. ਸਾਗਰੀ ਤਾਪਮਾਨ ਅਤੇ ਅਕਸ਼ਾਂਸ਼ ਦਾ ਸੰਬੰਧ ਦੱਸੋ?
8. ਅੱਧ ਖੁੱਲੇ ਸਾਗਰਾਂ ਵਿੱਚ ਖਾਰੇਪਣ ਦੀ ਮਾਤਰਾ ਘੱਟ ਹੈ, ਕਿਉਂ?

ਚਾਰ ਅੰਕਾਂ ਵਾਲੇ ਪ੍ਰਸ਼ਨ

1. ਝੀਲਾਂ ਅਤੇ ਅੰਤਰਿਕ ਸਾਗਰਾਂ ਵਿੱਚ ਖਾਰੇਪਣ ਦਾ ਵਰਣਨ ਕਰੋ?
2. ਮਹਾਂਸਾਗਰਾਂ ਵਿੱਚ ਤਾਪ ਦੀ ਲੋਟਵੇਂ ਅਤੇ ਖੜਵੇਂ ਰੁੱਖ ਦੀ ਵੰਡ ਤੇ ਕਿਹੜੇ ਕਾਰਕ ਪ੍ਰਭਾਵ ਪਾਉਂਦੇ ਹਨ?
3. ਮਹਾਂਸਾਗਰੀ ਖਾਰੇਪਣ ਨੂੰ ਕਿਹੜੇ ਕਾਰਕ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਕਰਦੇ ਹਨ?
4. ਸਾਗਰੀ ਪਾਣੀ ਨੂੰ ਹਵਾਵਾਂ ਕਿਵੇਂ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਕਰਦੀਆਂ ਹਨ?

ਛੇ ਅੰਕਾਂ ਵਾਲੇ ਪ੍ਰਸ਼ਨ

1. ਮਹਾਂਸਾਗਰੀ ਜਲ ਦੇ ਤਾਪਮਾਨ ਦੀ ਖਿਤਿਜੀ ਵੰਡ ਦਾ ਕਾਰਨਾਂ ਸਹਿਤ ਵਰਣਨ ਕਰੋ?
2. ਮਹਾਂਸਾਗਰੀ ਜਲ ਦਾ ਖਾਰਾਪਣ ਨਿਯੰਤ੍ਰਿਤ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਕਾਰਕਾਂ ਦਾ ਵਰਣਨ ਕਰੋ?
3. ਸਾਗਰੀ ਜਲ ਵਿੱਚ ਮਿਲਣ ਵਾਲੇ ਤੱਤਾਂ ਦਾ ਵਿਸਥਾਰਪੂਰਵਕ ਵਰਣਨ ਕਰੋ?
4. ਸੰਸਾਰ ਵਿੱਚ ਸਮੁੰਦਰਾਂ ਦੇ ਖਾਰੇਪਣ ਦੀ ਮਾਤਰਾ ਦੀ ਵੰਡ ਦਾ ਵਰਣਨ ਕਰੋ?

ਗਕਮ-23

ਮਹਾਂਸਾਗਰੀ ਜਲ ਦੀਆਂ ਗਤੀਆਂ

ਇੱਕ ਅੰਕ ਵਾਲੇ ਪ੍ਰਸ਼ਨ

1. ਕੀ, ਮਹਾਂਸਾਗਰੀ ਜਲ ਹਮੇਸ਼ਾ ਹੀ ਗਤੀਸ਼ੀਲ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ?
2. ਮਹਾਂਸਾਗਰੀ ਜਲ ਦੀਆਂ ਕਿਹੜੀਆਂ ਗਤੀਆਂ ਹਨ?
3. ਸਾਗਰੀ ਲਹਿਰ ਕਿਸ ਨੂੰ ਆਖਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ?
4. ਸਾਗਰੀ ਲਹਿਰ ਦੇ ਕਿਹੜੇ ਦੋ ਭਾਗ ਹੁੰਦੇ ਹਨ?
5. ਸਾਗਰੀ ਲਹਿਰਾਂ ਦੀਆਂ ਕਿਸਮਾਂ ਕਿਹੜੀਆਂ ਹਨ?
6. ਸਾਗਰੀ ਧਾਰਾ ਜਾਂ ਸਾਗਰੀ ਰੌਅ ਕਿਸ ਨੂੰ ਆਖਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ?
7. ਗਰਮ ਧਾਰਾਵਾਂ ਕਿਹੜੀਆਂ ਸਾਗਰੀ ਧਾਰਾਵਾਂ ਨੂੰ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ?
8. ਠੰਡੀਆਂ ਧਾਰਾਵਾਂ ਕਿਹੜੀਆਂ ਸਾਗਰੀ ਧਾਰਾਵਾਂ ਨੂੰ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ?
9. ਸਾਗਰੀ ਧਾਰਾਵਾਂ ਦੀ ਉੱਤਪਤੀ ਲਈ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰ ਕਾਰਕਾਂ ਨੂੰ ਕਿਹੜੇ ਵਰਗਾਂ ਵਿੱਚ ਵੰਡਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ?
10. ਕੀ, ਪੱਛਮੀ ਪੈਂਣ ਪ੍ਰਵਾਹ ਸਾਰੇ ਮਹਾਂਸਾਗਰਾਂ ਦੀ ਸਾਂਝੀ ਠੰਡੇ ਜਲ ਦੀ ਧਾਰਾ ਹੈ?
11. ਕੀ, ਹਿੰਦ ਮਹਾਂਸਾਗਰ ਦੀਆਂ ਧਾਰਾਵਾਂ ਦੂਸਰੇ ਮਹਾਂਸਾਗਰਾਂ ਦੀਆਂ ਧਾਰਾਵਾਂ ਨਾਲ ਮੇਲ ਖਾਂਦੀਆਂ ਹਨ?
12. ਕਿਵੇਂ ਹਿੰਦਮਹਾਂਸਾਗਰ ਦੀਆਂ ਧਾਰਾਵਾਂ ਦੂਸਰੇ ਮਹਾਂਸਾਗਰ ਦੀਆਂ ਧਾਰਾਵਾਂ ਨਾਲ ਮੇਲ ਖਾਂਦੀਆਂ ਹਨ?
13. ਤਾਪਮਾਨ ਕਿਵੇਂ ਧਾਰਾਵਾਂ ਵਿੱਚ ਨਵੀਨਤਾ ਲਿਆਉਂਦਾ ਹੈ?
14. ਜਵਾਰ ਭਾਟਾ ਕਿਸ ਨੂੰ ਆਖਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ?
15. ਜਵਾਰਭਾਟੇ ਦੀ ਉੱਤਪਤੀ ਕਿਵੇਂ ਹੁੰਦੀ ਹੈ?
16. ਜਵਾਰੀ ਲਹਿਰਾਂ ਕਿਸ ਨੂੰ ਆਖਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ?
17. ਉੱਚ ਜਵਾਰੀ ਜਲ ਕਿਸ ਨੂੰ ਆਖਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ?
18. ਭਾਟਾ ਕਿਸ ਨੂੰ ਆਖਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ?
19. ਨੀਵਾਂ ਜਵਾਰੀ ਜਲ ਕਿਸ ਨੂੰ ਆਖਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ?
20. ਅਪਭੂ ਜਾਂ ਅਪੋਜ਼ੀ ਕਿਸ ਨੂੰ ਆਖਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ?
21. ਉਪਭੂ ਜਾਂ ਪੈਰੀਜ਼ੀ ਕਿਸ ਨੂੰ ਆਖਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ?
22. ਜਵਾਰਭਾਟਾ ਕਿੰਨੇ ਅੰਤਰ ਉਪਰੰਤ ਆਉਂਦਾ ਹੈ?
23. ਪੂਰਣ ਜਵਾਰ ਭਾਟਾ ਕਿਸ ਨੂੰ ਆਖਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ?
24. ਪੂਰਣ ਜਾਂ ਦੀਰਘ ਜਵਾਰ ਮਹੀਨੇ ਵਿੱਚ ਕਿਹੜੇ ਦੋ ਦਿਨ ਆਉਂਦਾ ਹੈ?
25. ਲਘੂ ਜਾਂ ਛੋਟਾ ਜਵਾਰ ਕਿਸ ਨੂੰ ਆਖਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ?

26. ਸਮੁੰਦਰੀ ਲਹਿਰ ਦੀ ਉਤਪੱਤੀ ਕਿਵੇਂ ਹੁੰਦੀ ਹੈ?
27. ਮਹਾਂਸਾਗਰੀ ਜਲ ਦੀਆਂ ਗਤੀਆਂ ਦੱਸੋ?
28. ਮਹਾਂਸਾਗਰੀ ਤਰੰਗਾਂ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਕਿਹੜੇ ਤੱਤਾਂ ਤੇ ਨਿਰਭਰ ਕਰਦੀ ਹੈ?
29. ਮਹਾਂਸਾਗਰੀ ਤਰੰਗਾਂ ਦੀਆਂ ਮੁੱਖ ਕਿਸਮਾਂ ਦੱਸੋ?
30. ਹਿੰਮ ਤੋਂ ਕਿਸ ਨੂੰ ਆਖਦੇ ਹਨ?

ਬਹੁ ਭਾਂਤੀ ਉੱਤਰਾਂ ਵਾਲੇ ਪ੍ਰਸ਼ਨ :

- ਪ੍ਰਸ਼ਨ:-1 ਸਮੁੰਦਰਾਂ ਵਿੱਚ ਲਗਭੱਗ ਕਿੰਨੇ ਕਿਸਮ ਦੇ ਨਮਕ ਮਿਲਦੇ ਹਨ?
 (i) 27 (ii) 37 (iii) 47 (iv) 57
- ਪ੍ਰਸ਼ਨ:-2 ਸਾਗਰੀ ਜਲ ਦੇ ਪ੍ਰਤੀ ਹਜ਼ਾਰ ਗਰਾਮ ਜਲ ਵਿੱਚ ਕਿੰਨੇ ਗਰਾਮ ਲੂਣ ਘੁਲੇ ਹੁੰਦੇ ਹਨ?
 (i) 25 ਗਰਾਮ (ii) 15 ਗਰਾਮ (iii) 35 ਗਰਾਮ (iv) 45 ਗਰਾਮ
- ਪ੍ਰਸ਼ਨ:-3 ਸਾਗਰੀ ਨਮਕਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਧ ਮਹੱਤਵ ਰੱਖਣ ਵਾਲਾ ਨਮਕ ਕਿਹੜਾ ਹੈ?
 (i) ਸੋਡੀਅਮ ਕਲੋਰਾਈਡ (ii) ਮੈਗਨੀਸ਼ੀਅਮ ਕਲੋਰਾਈਡ (iii) ਕੈਲਸ਼ੀਅਮ ਸਲਫੇਟ
 (iv) ਕੈਲਸ਼ੀਅਮ ਕਾਰਬੋਨੇਟ
- ਪ੍ਰਸ਼ਨ:-4 ਹਰ ਰੋਜ਼ ਬਾਅਦ ਦੁਪਹਿਰ ਵਰਖਾ ਕਿਹੜੇ ਖੇਤਰਾਂ ਵਿੱਚ ਹੁੰਦੀ ਹੈ?
 (i) ਧਰੁਵਾਂ ਨੇੜੇ (ii) ਭੂ-ਮੱਧ ਰੇਖਕ ਖੇਤਰਾਂ ਵਿੱਚ (iii) ਕਰਕ ਰੇਖਾ ਨੇੜੇ (iv) ਮਕਰ ਰੇਖਾ ਨੇੜੇ
- ਪ੍ਰਸ਼ਨ:-5 ਸੰਸਾਰ ਦਾ ਸਭ ਤੋਂ ਜ਼ਿਆਦਾ ਖਾਰਾ ਸਾਗਰ ਕਿਹੜਾ ਹੈ?
 (i) ਪੀਲਾ ਸਾਗਰ (ii) ਕੈਸਪੀਅਨ ਸਾਗਰ (iii) ਮ੍ਰਿਤ ਸਾਗਰ (iv) ਲਾਲ ਸਾਗਰ
- ਪ੍ਰਸ਼ਨ:-6 ਮਹਾਂਸਾਗਰੀ ਜਲ ਦੇ ਨਿਯਮਿਤ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਸਥਾਨ ਤੋਂ ਦੂਜੇ ਸਥਾਨ ਵੱਲ ਨੂੰ ਚਲਦੇ ਰਹਿਣ ਦੀ ਗਤੀ ਨੂੰ ਕੀ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ?
 (i) ਸਾਗਰੀ ਧਾਰਾ (ii) ਸਾਗਰੀ ਲਹਿਰ (iii) ਜਵਾਰ ਭਾਟਾ (iv) ਇਹਨਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕੋਈ ਨਹੀਂ
- ਪ੍ਰਸ਼ਨ:-7 ਸਾਗਰੀ ਧਾਰਾਵਾਂ ਦੀ ਔਸਤ ਗਤੀ ਕਿੰਨੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ?
 (i) 2 ਤੋਂ 8 ਕਿਲੋਮੀਟਰ ਪ੍ਰਤੀ ਘੰਟਾ (ii) 3 ਤੋਂ 10 ਕਿਲੋਮੀਟਰ ਪ੍ਰਤੀ ਘੰਟਾ
 (iii) 4 ਤੋਂ 12 ਕਿਲੋਮੀਟਰ ਪ੍ਰਤੀ ਘੰਟਾ (iv) 5 ਤੋਂ 15 ਕਿਲੋਮੀਟਰ ਪ੍ਰਤੀ ਘੰਟਾ
- ਪ੍ਰਸ਼ਨ:-8 ਖਾੜੀ ਦੀ ਗਰਮ ਧਾਰਾ ਅਤੇ ਲੈਬਰੇਡੌਰ ਦੀ ਠੰਡੀ ਧਾਰਾ ਕਿਹੜੇ ਸਥਾਨ ਤੇ ਮਿਲ ਕੇ ਉਂਦ ਅਤੇ ਕੋਰਾ ਪੈਦਾ ਕਰਦੀਆਂ ਹਨ?
 (i) ਫਾਕਲੈਂਡ (ii) ਗ੍ਰੀਨਲੈਂਡ (iii) ਨਿਊਫਾਊਂਡਲੈਂਡ (iv) ਸਕਾਟਲੈਂਡ
- ਪ੍ਰਸ਼ਨ:-9 ਸਾਗਰਾਂ ਦੇ ਜਲ ਦੇ ਉਤਰਾਅ ਅਤੇ ਚੜ੍ਹਾਅ ਨੂੰ ਕੀ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ?
 (i) ਸਾਗਰੀ ਲਹਿਰ (ii) ਸਾਗਰੀ ਧਾਰਾ (iii) ਜਵਾਰ ਭਾਟਾ (iv) ਭੰਵਰ

ਪ੍ਰਸ਼ਨ:- 1● ਧਰਤੀ ਅਤੇ ਚੰਦਰਮਾ ਦੀ ਆਪਸੀ ਵੱਧ ਤੋਂ ਵੱਧ ਦੂਰੀ ਨੂੰ ਕੀ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ?

- (i) ਪੈਰੀਜ਼ੀ (ii) ਅਪੋਜ਼ੀ (iii) ਸਿਜ਼ਿਗੀ (iv) ਅਸੈਂਯੋਗ

ਦੋ ਅੰਕਾਂ ਵਾਲੇ ਪ੍ਰਸ਼ਨ

1. ਮਹਾਂਸਾਗਰੀ ਚੋਆਂ ਕੀ ਹੁੰਦੀਆਂ ਹਨ ਉਦਾਹਰਣਾਂ ਸਹਿਤ ਵਰਣਨ ਕਰੋ?
2. ਰੋਆਂ ਦਾ ਕਿਸੇ ਖੇਤਰ ਦੀ ਵਰਖਾ ਤੇ ਪ੍ਰਭਾਵ ਦੱਸੋ?
3. ਖਾੜੀ ਦੀਆਂ ਰੋਆਂ ਦਾ ਵਰਣਨ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਇਸ ਦੇ ਪ੍ਰਭਾਵ ਦੱਸੋ?
4. ਮਹਾਂਸਾਗਰੀ ਰੋਆਂ ਦੀਆਂ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਤਾਵਾਂ ਦੱਸੋ?
5. ਸਮੁੰਦਰੀ ਧਾਰਾਵਾਂ (ਰੋਆਂ) ਦੀ ਉੱਤਪਤੀ ਦੇ ਕੀ ਕਾਰਨ ਹਨ?
6. ਉੱਤਰੀ ਹਿੰਦ ਮਹਾਂਸਾਗਰ ਦੀਆਂ ਧਾਰਾਵਾਂ ਤੇ ਮਾਨਸੂਨ ਪੌਣਾਂ ਦਾ ਪ੍ਰਭਾਵ ਦੱਸੋ?
7. ਦੋ ਜਵਾਰਾਂ ਦੇ ਵਿੱਚਕਾਰ ਕਿੰਨੇ ਸਮੇਂ ਦਾ ਅੰਤਰ ਹੁੰਦਾ ਹੈ?
8. ਰੋਆਂ ਦਾ ਕਿਸੇ ਖੇਤਰ ਦੇ ਤਾਪਮਾਨ ਤੇ ਪ੍ਰਭਾਵ ਦੱਸੋ?
9. ਗਲਫ ਸਟਰੀਮ (ਖਾੜੀ ਦੀ ਧਾਰਾ) ਦੀ ਰਫ਼ਤਾਰ ਅਤੇ ਚੌੜਾਈ ਕਿੰਨੀ ਹੈ?
10. ਸਰਗੈਸੋ ਸਾਗਰ ਬਾਰੇ ਜਾਣਕਾਰੀ ਦਿਉ?

ਚਾਰ ਅੰਕਾਂ ਵਾਲੇ ਪ੍ਰਸ਼ਨ

1. ਹੁਗਲੀ ਨਦੀ ਵਿੱਚ ਜਹਾਜ਼ ਚਲਾਉਣ ਦੇ ਲਈ ਜਵਾਰਭਾਟੇ ਦੀ ਮਹੱਤਤਾ ਦੱਸੋ?
2. ਜਵਾਰਭਾਟਾ ਕਿਵੇਂ ਉਤਪੰਨ ਹੁੰਦਾ ਹੈ? ਇਸ ਦੇ ਕੀ ਕਾਰਣ ਹਨ?
3. ਜਵਾਰ ਦੀ ਕੰਧ ਤੇ ਸੰਖੇਪ ਨੋਟ ਲਿਖੋ।
4. ਰੋਆਂ ਪ੍ਰਚੱਲਿਤ ਪੌਣਾਂ ਰਾਹੀਂ ਨਿਰਧਾਰਿਤ ਹੁੰਦੀਆਂ ਹਨ, ਵਿਆਖਿਆ ਕਰੋ?
5. ਲੈਬਰੇਡੋਰ ਦੀ ਧਾਰਾ ਦਾ ਵਰਣਨ ਕਰੋ?
6. ਕਿਊਰੋਸ਼ੀਵੋ ਅਤੇ ਓਆਇਆਸ਼ੀਵੋ ਧਾਰਾਵਾਂ ਦਾ ਵਰਣਨ ਕਰੋ?
7. ਛੋਟੇ ਜਵਾਰ ਅਤੇ ਵੱਡੇ ਜਵਾਰ ਵਿੱਚ ਫਰਕ ਦੱਸੋ?
8. ਜਵਾਰਭਾਟੇ ਦੇ ਲਾਭ ਦੱਸੋ?

ਛੇ ਅੰਕਾਂ ਵਾਲੇ ਪ੍ਰਸ਼ਨ

1. ਮਹਾਂਸਾਗਰੀ ਚੋਆਂ ਦੀ ਉੱਤਪਤੀ ਕਿਹੜੇ ਕਾਰਕਾਂ ਤੇ ਨਿਰਭਰ ਕਰਦੀ ਹੈ? ਉਦਾਹਰਣ ਦਿਓ।
2. ਅੰਧਮਹਾਂਸਾਗਰ ਦੀਆਂ ਰੋਆਂ ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਪ੍ਰਭਾਵ ਦੱਸੋ?
3. ਪ੍ਰਸ਼ਾਂਤ ਮਹਾਂਸਾਗਰ ਦੀਆਂ ਰੋਆਂ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਪ੍ਰਭਾਵ ਦੱਸੋ?
4. ਜਵਾਰਭਾਟਾ ਕਿਵੇਂ ਉਤਪੰਨ ਹੁੰਦਾ ਹੈ? ਇਸ ਦੀਆਂ ਮੁੱਖ ਕਿਸਮਾਂ ਦੱਸੋ?

ਮੇਪ ਵਰਕ :

ਹੇਠ ਲਿਖਿਆਂ ਨੂੰ ਸੰਸਾਰ ਦੇ ਨਕਸ਼ੇ ਵਿੱਚ ਦਿਖਾਉ:

1.	ਖਾੜੀ ਦੀ ਧਾਰਾ	35	ਪਨਾਮਾ ਨਹਿਰ
2.	ਨੈਬਰੇਡੋਰ ਦੀ ਧਾਰਾ	36	ਸ਼ਾਂਤ ਮਹਾਂਸਾਗਰੀ ਅਗਨੀ ਚੱਕਰ
3.	ਕਿਓਰੋਸ਼ੀਵੋ ਦੀ ਧਾਰਾ	37	ਰਾਕੀ ਪਰਬਤ
4.	ਉਆਇਆਸ਼ੀਵੋ ਦੀ ਧਾਰਾ	38	ਐਂਡੀਜ਼ ਪਰਬਤ
5.	ਕੇਨਰੀ ਦੀ ਧਾਰਾ	39	ਯੂਰਾਲ ਪਰਬਤ
6.	ਪੂਰਬੀ ਆਸਟਰੇਲੀਆ ਦੀ ਧਾਰਾ	40	ਤਿੱਬਦ ਦੀ ਪਠਾਰ
7.	ਹਮਬੋਲਟ ਦੀ ਧਾਰਾ	41	ਪਰੇਗੀਜ਼ ਮੈਦਾਨ
8.	ਮ੍ਰਿਤ ਸਾਗਰ	42	ਪੰਪਾਜ਼ ਮੈਦਾਨ
9.	ਮੈਰੀਆਨਾ ਖਾਈ	43	ਸਟੈਪੀਜ਼ ਮੈਦਾਨ
10.	ਮੱਧ ਐਟਲਾਂਟਿਕ ਕਟਕ	44	ਵੈਲਡਜ਼ ਮੈਦਾਨ
11.	ਹਵਾਈ ਦੀਪ ਸਮੂਹ	45	ਡਾਊਨਜ਼ ਮੈਦਾਨ
12.	ਟੌਰਨੈਡੋ ਚੱਕਰਵਾਤਾ ਦਾ ਇੱਕ ਖੇਤਰ	46	ਸਵਾਨਾ ਮੈਦਾਨ
13.	ਹਰੀਕੇਨ ਚੱਕਰਵਾਤਾ ਦਾ ਇੱਕ ਖੇਤਰ	47	ਰੂਹਰ ਘਾਟੀ
14.	ਟਾਈਫੂਨ ਚੱਕਰਵਾਤਾ ਦਾ ਇੱਕ ਖੇਤਰ	48	ਸੈਂਸੀ ਅਤੇ ਸਾਂਸੀ ਕੋਲਾ ਖੇਤਰ
15.	ਐਟੇਕਾਮਾ ਮਾਰੂਥਲ	49	ਬਾਕੂ ਤੇਲ ਖੇਤਰ
16.	ਸਹਾਰਾ ਮਾਰੂਥਲ	50	ਮਹਾਨ ਆਸਟਰੇਲੀਅਨ ਮਾਰੂਥਲ
17.	ਕੈਲੇਫੋਰਨੀਆ ਮਾਰੂਥਲ	51	ਐਂਟਾਰਕਟਿਕਾ ਮਹਾਂਦੀਪ
18.	ਗੋਬੀ ਮਾਰੂਥਲ	52	ਆਰਕਟਿਕ ਸਾਗਰ
19.	ਕਾਲਾਹਾਰੀ ਮਾਰੂਥਲ	53	ਏਸ਼ੀਆ ਮਹਾਂਦੀਪ
20.	ਨੀਲ ਦਰਿਆ	54	ਯੂਰਪ ਮਹਾਂਦੀਪ
21.	ਡੌਨ ਦਰਿਆ	55	ਆਸਟਰੇਲੀਆ ਮਹਾਂਦੀਪ
22.	ਵੋਲਗਾ ਦਰਿਆ	56	ਡਾਗਰ ਬੈਂਕ
23.	ਮਿਸੀਖਿਪੀ ਦਰਿਆ	57	ਗ੍ਰੈਂਡ ਬੈਂਕ
24.	ਐਮੇਜ਼ਨ ਦਰਿਆ	58	ਜਾਰਜ ਬੈਂਕ
25.	ਉੱਤਰੀ ਅਮਰੀਕਾ ਦੀਆਂ ਮਹਾਨ ਝੀਲਾਂ	59	ਜਪਾਨ
26.	ਬੇਕਾਲ ਝੀਲ	60	ਮੈਡਗਾਸਕਰ
27.	ਵਿਕਟੋਰੀਆ ਝੀਲ	61	ਫਿਜ਼ੀ ਦੀਪ
28.	ਕੈਸਪੀਅਨ ਸਾਗਰ	62	ਲੰਡਨ
29.	ਕਾਲਾ ਸਾਗਰ	63	ਪੈਰਿਸ
30.	ਚਿੱਟਾ ਸਾਗਰ	64	ਸਿਡਨੀ
31.	ਮੈਕਸੀਕੋ ਦੀ ਖਾੜੀ	65	ਗ੍ਰੀਨਲੈਂਡ
32.	ਹਡਸਨ ਦੀ ਖਾੜੀ		
33.	ਫਾਰਸ ਦੀ ਖਾੜੀ		
34.	ਸੁਏਜ਼ ਨਹਿਰ		

ਸੈਂਪਲ ਪੇਪਰ
ਕਲਾਸ-10+1

ਸਮਾਂ: 3 ਘੰਟੇ

ਕੁੱਲ ਅੰਕ : 70

1. ਸੂਰਜ ਕਿਸ ਨੂੰ ਆਖਦੇ ਹਨ?
  2. ਧਰਤੀ ਦੀਆਂ ਕਿੰਨੀਆਂ ਗਤੀਆਂ ਹਨ?
  3. ਚਟਾਨਾਂ ਕਿਸ ਨੂੰ ਅਖਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ?
  4. ਵਾਯੂਮੰਡਲ ਦੀਆਂ ਕਿਰਿਆਸ਼ੀਲ ਗੈਸਾਂ ਕਿਹੜੀਆਂ ਹਨ?
  5. ਭੂਚਾਲ ਕਿਸ ਨੂੰ ਆਖਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ?
  6. ਚੱਕਰਵਾਤ ਨੂੰ ਹੋਰ ਕੀ ਨਾਮ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ?
  7. ਵਰਖਾ ਜਾਂ ਮੀਂਹ ਕਿਸ ਨੂੰ ਆਖਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ?
  8. ਅੰਧ ਮਹਾਂਸਾਗਰ ਦੀ ਸ਼ਕਲ ਕਿਹੋ ਜਿਹੀ ਹੈ? (8 × 1= 8)
  9. ਉਪ-ਗ੍ਰਹਿ ਕੀ ਹੁੰਦੇ ਹਨ?
  10. ਭੂ-ਮਧ ਰੇਖਾ ਕਿਸ ਨੂੰ ਆਖਦੇ ਹਨ?
  11. ਸਥਾਨਕ ਸਮਾਂ ਕਿਸਨੂੰ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ?
  12. ਪਰਵਰਤਿਤ ਚਟਾਨਾਂ ਕਿਹੜੀਆਂ ਹੁੰਦੀਆਂ ਹਨ?
  13. ਡੈਲਟਾਂ ਕੀ ਹੁੰਦਾ ਹੈ?
  14. ਮੈਦਾਨ ਕਿਸ ਨੂੰ ਆਖਦੇ ਹਨ?
  15. ਵਰਖਾ ਦੀਆਂ ਕਿਸਮਾਂ ਲਿਖੋ।
  16. ਸਾਗਰੀ ਲਹਿਰ ਕੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ? (8 × 2= 16)
  17. ਧਰਤੀ ਸੂਰਜ ਪਰਿਵਾਰ ਦਾ ਸਭ ਤੋਂ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਗ੍ਰਹਿ ਹੈ, ਕਿਉਂ?
  18. ਮੁੱਖ ਅਕਸ਼ਾਸ਼ ਰੇਖਾਵਾਂ ਦਾ ਵਰਨਣ ਕਰੋ।
  19. ਅਗਨੀ ਚਟਾਨਾਂ ਅਤੇ ਤਲਛੱਟੀ ਚਟਾਨਾਂ ਦਾ ਮੁਕਾਬਲਾ ਪੇਸ਼ ਕਰੋ।
  20. ਪਰਬਤਾਂ ਦੀ ਮਹੱਤਤਾ ਦਾ ਵਰਨਣ ਕਰੋ।
  21. ਹਿੰਮਪਾਤ (Snowfall) ਕੀ ਹੁੰਦਾ ਹੈ?
  22. ਮਹਾਂਦੀਪੀ ਢਲਾਣ ਦਾ ਵਰਨਣ ਕਰੋ।
  23. ਛਿੱਜਣ ਕਿੰਨੀ ਕਿਸਮ ਦੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ?
  24. ਲੋਇਸ ਦੇ ਮੈਦਾਨਾਂ ਤੇ ਨੋਟ ਲਿਖੋ। (5 × 4= 20)
  25. ਧਰਤੀ ਦੀ ਸ਼ਕਲ ਬਾਰੇ ਤੁਸੀਂ ਕੀ ਜਾਣਦੇ ਹੋ? ਅਪਣਾ ਉੱਤਰ ਸਬੂਤਾਂ ਨਾਲ ਦਿਓ। 6
- ਜਾਂ
- ਚਟਾਨ ਕੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ? ਅਗਨੀ ਚਟਾਨਾਂ ਦਾ ਵਿਸਥਾਰਪੂਰਵਕ ਵਰਨਣ ਕਰੋ।

26. ਭੂਚਾਲ ਦੀ ਉਤਪਤੀ ਦੇ ਕੀ ਕਾਰਨ ਹਨ? ਭੂਚਾਲਾਂ ਰਾਹੀਂ ਪਾਏ ਗਏ ਪ੍ਰਭਾਵਾਂ ਦਾ ਵਰਨਣ ਕਰੋ।

6

ਜਾਂ

ਵਾਯੂਮੰਡਲ ਕਿਸ ਨੂੰ ਆਖਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ? ਵਾਯੂਮੰਡਲ ਦੀ ਬਣਤਰ ਦਾ ਵਿਸਥਾਰ ਸਹਿਤ ਵਰਨਣ ਕਰੋ।

27. ਵਰਖਾ ਦੀਆਂ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਕਿਸਮਾਂ ਦਾ ਵਰਨਣ ਕਰੋ

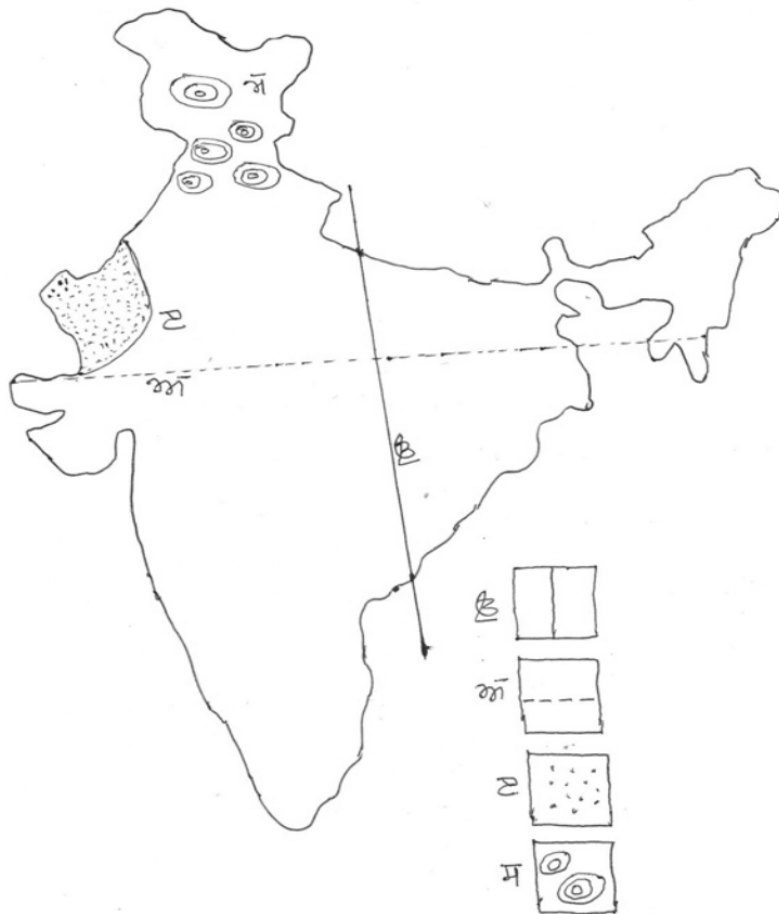
6

ਜਾਂ

ਮਹਾਂਸਾਗਰ ਦਾ ਤਾਪ ਬਜਟ ਕੀ ਹੁੰਦਾ ਹੈ? ਮਹਾਂਸਾਗਰਾਂ ਦੇ ਜਲ ਦੇ ਤਾਪਮਾਨ ਨੂੰ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਤੱਤਾਂ ਦਾ ਵਿਸਥਾਰ ਸਹਿਤ ਵਰਨਣ ਕਰੋ।

28. ਭਾਰਤ ਦੇ ਨਕਸ਼ੇ ਵਿੱਚ ਦਰਸਾਏ ਗਏ ਖੇਤਰਾਂ ਅਤੇ ਰੇਖਾਵਾਂ ਦੇ ਨਾਂ ਲੇਬਲ ਕਰੋ

6

29. ਸੰਸਾਰ ਦੇ ਨਕਸ਼ੇ ਵਿੱਚ ਭਰੋ (ਕੋਈ ਚਾਰ)

6

(i) ਸਾਉਦੀ ਅਰਬ (ii) ਨਾਰਵੇ (iii) ਰਾਕੀ ਪਰਬਤ (iv) ਕਾਲਾਹਾਰੀ ਮਾਰੂਥਲ (v) ਚਿੱਲੀ (vi) ਜਾਪਾਨ
(vii) ਇੰਡੋਨੇਸ਼ੀਆ (viii) ਚੈਲੰਜਰ ਡੀਪ

ਸੈਪਲ ਪੇਪਰ

ਕਲਾਸ-10+1 (ਭੂਗੋਲ)

ਸਮਾਂ: 3 ਘੰਟੇ

ਕੁੱਲ ਅੰਕ : 70

ਸਾਰੇ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹਨ:-

1. ਪ੍ਰਿਥਵੀ ਦੀਆਂ ਗਤੀਆਂ ਕਿੰਨੇ ਪ੍ਰਕਾਰ ਦੀਆਂ ਹੁੰਦੀਆਂ ਹਨ?
2. ਬਿਗ ਬੈਂਗ ਸਿਧਾਂਤ ਕੀ ਹੈ?
3. ਆਕਾਸ਼ ਗੰਗਾ ਕੀ ਹੈ?
4. ਉਲਕਾ ਪਿੰਡ ਕੀ ਹੈ?
5. ISRO ਦਾ ਪੂਰਾ ਨਾਂ ਕੀ ਹੈ?
6. ਹੀਰਾ ਕਿਸ ਕਿਸਮ ਦੀ ਚਟਾਨ ਹੈ?
7. IST ਦਾ ਪੂਰਾ ਨਾਂ ਲਿਖੋ।
8. ਡੂੰਘੀ ਘਾਟੀ ਜਾਂ ਕੈਨੀਅਨ ਕਿਸ ਦੁਆਰਾ ਬਣਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ? (8 × 1= 8)
9. ਮਹਾਂਦੀਪੀ ਗਲੇਸ਼ੀਅਰ ਤੋਂ ਕੀ ਭਾਵ ਹੈ?
10. ਮੋਰੇਨ ਕੀ ਹੁੰਦੇ ਹਨ?
11. ਨਖਲਿਸਤਾਨ ਤੋਂ ਕੀ ਭਾਵ ਹੈ?
12. ਖੁੰਬ ਆਕਾਰੀ ਚਟਾਨਾਂ ਕੀ ਹੁੰਦੀਆਂ ਹਨ ਅਤੇ ਕਿਸ ਕਾਰਕ ਦੁਆਰਾ ਬਣਾਈਆਂ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ?
13. ਸਟੈਲਕਟਾਈਟ ਅਤੇ ਸਟੈਲਗਮਾਈਟ ਵਿੱਚ ਕੀ ਅੰਤਰ ਹੈ?
14. ਅੰਤਰ ਪਰਬਤੀ ਪਠਾਰ ਕੀ ਹੁੰਦੇ ਹਨ? ਇੱਕ ਉਦਾਹਰਣ ਦਿਓ।
15. ਡੈਲਟਾ ਦੇ ਨਿਰਮਾਣ ਲਈ ਲੋੜੀਂਦੀਆਂ ਭੂਗੋਲਿਕ ਹਾਲਾਤਾਂ ਲਿਖੋ।
16. ਵਲਣ ਪਰਬਤ ਕਿਵੇਂ ਬਣਦੇ ਹਨ? ਇੱਕ ਉਦਾਹਰਣ ਦਿਓ। (8 × 2= 16)
17. ਸੁਨਾਮੀ ਤੋਂ ਕੀ ਭਾਵ ਹੈ? ਸੰਖੇਪ ਵਿੱਚ ਵਰਨਣ ਕਰੋ।
18. ਪਰਿਵਰਤਨ ਮੰਡਲ ਤੋਂ ਕੀ ਭਾਵ ਹੈ? ਸੰਖੇਪ ਵਿੱਚ ਵਰਨਣ ਕਰੋ।
19. ਸਮੁੰਦਰ ਤੱਤ ਤੋਂ ਦੂਰੀ ਤਾਪਮਾਨ ਨੂੰ ਕਿਵੇਂ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਕਰਦੀ ਹੈ? ਦਲੀਲ ਦੇ ਕੇ ਸਪੱਸ਼ਟ ਕਰੋ।
20. ਸ਼ਾਂਤ-ਪੌਣਾ (Doldrums) ਤੋਂ ਕੀ ਭਾਵ ਹੈ? ਸੰਖੇਪ ਵਿੱਚ ਵਰਨਣ ਕਰੋ।
21. ਐਲਨੀਨੋ ਦਾ ਭਾਰਤੀ ਮਾਨਸੂਨ ਤੇ ਕੀ ਪ੍ਰਭਾਵ ਹੈ? ਵਰਨਣ ਕਰੋ।
22. ਪਰਬਤੀ ਵਰਖਾ ਕੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ? ਵਿਸਥਾਰ ਪੂਰਵਕ ਵਰਨਣ ਕਰੋ।
23. ਮਹਾਂਦੀਪੀ ਸ਼ੈਲਫ ਦਾ ਵਿਸਥਾਰ ਪੂਰਵਕ ਵਰਨਣ ਕਰੋ।
24. ਸਮੁੰਦਰਾਂ ਦੇ ਖਾਰੇਪਣ ਤੇ ਅਸਰ ਪਾਉਣ ਵਾਲੇ ਤੱਤਾਂ ਦਾ ਵਰਨਣ ਕਰੋ। (5 × 4= 20)
25. ਅੰਧ ਮਹਾਂਸਾਗਰ ਦੀਆਂ ਧਾਰਾਵਾਂ ਦਾ ਵਿਸਥਾਰ ਪੂਰਵਕ ਵਰਨਣ ਕਰੋ। 6

ਜਾਂ

ਪ੍ਰਸ਼ਾਂਤ ਮਹਾਂਸਾਗਰ ਦੀਆਂ ਧਾਰਾਵਾਂ ਦਾ ਵਿਸਥਾਰ ਪੂਰਵਕ ਵਰਨਣ ਕਰੋ।

26. ਦਰਿਆ ਦੇ ਕੰਮ ਦਾ ਵਿਸਥਾਰ ਸਹਿਤ ਵਰਨਣ ਕਰੋ।

ਜਾਂ

ਹਿੰਮ ਨਦੀ ਦੇ ਕੰਮ ਦਾ ਵਿਸਥਾਰ ਸਹਿਤ ਵਰਨਣ ਕਰੋ।

27. ਵਾਯੂਮੰਡਲ ਦੀ ਬਣਤਰ ਦਾ ਚਿੱਤਰ ਸਹਿਤ ਵਿਸਥਾਰ ਪੂਰਵਕ ਵਰਨਣ ਕਰੋ।

6

ਜਾਂ

ਜਵਾਲਾਮੁੱਖੀ ਕੀ ਹੁੰਦੇ ਹਨ? ਜਵਾਲਾਮੁੱਖੀ ਕਿਰਿਆ ਦੁਆਰਾ ਬਣੇ ਥਲਰੂਪਾਂ ਦਾ ਵਰਨਣ ਕਰੋ।

28. ਸੰਸਾਰ ਦੇ ਨਕਸ਼ੇ ਵਿੱਚ ਭਰੋ (ਕੋਈ ਚਾਰ)

6

(1) ਨਿਊਜੀਲੈਂਡ (2) ਲੈਬਰੇਡੋਰ ਦੀ ਧਾਰਾ (3) ਮੈਰੀਆਨਾ ਟਰੈਂਚ (ਡੂੰਘਾਣ) (4) ਅੰਧ ਮਹਾਂਸਾਗਰੀ ਟੇਕਰੀ।

29. ਭਾਰਤ ਦੇ ਨਕਸ਼ੇ ਵਿੱਚ ਦਰਸਾਏ ਗਏ ਸਥਾਨਾਂ ਨੂੰ ਲੇਬਲ ਕਰੋ :-

